

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ :
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแมปิง จังหวัดลำพูน

วุฒิพงษ์ ดงคำฟู

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มีนาคม 2551

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ :
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่งาน จังหวัดลำพูน

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มีนาคม 2551

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ :
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแมปิ้ง จังหวัดลำพูน

วุฒิปงษ์ ดงคำฟู

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ พวงเพชร ชนสิน

กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร. มনীส์ สุวรรณ

กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี

27 มีนาคม 2551

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จได้โดยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ พวงเพชร ธนสิน อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้ให้ความรู้ เอาใจใส่ เสนอแนะและช่วยเหลือในการ แก้ไข ตรวจสอบทำให้การค้นคว้าแบบอิสระเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ และรองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ และให้คำปรึกษา แนะนำ ให้การค้นคว้า แบบอิสระนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ตลอดจนพระอาจารย์ทุกท่านที่มอบความรู้ ประสบการณ์ ให้ข้อคิด สติปัญญาและแนวทางการดำเนินชีวิตในการเรียน การทำงานและการใช้ ชีวิตประจำวันให้ผู้เขียนสามารถดำรงชีวิตอยู่มาจนทุกวันนี้

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและให้โอกาสในการศึกษารั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนหน่วยงานอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ตอบ แบบสอบถามทุกคน ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) ที่ ช่วยเหลือด้านข้อมูลและวิเคราะห์ผลข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

ขอขอบคุณ พี่และเพื่อนสาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทุกคน รวมถึงเพื่อนร่วมสถาบันในระดับมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรี ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการค้นคว้าแบบอิสระเสมอมา

สำหรับการศึกษาระดับปริญญาโทครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยพระคุณของบิดา มารดาที่ให้โอกาส ด้านทุนการศึกษา ตลอดจนภรรยาและบุตรทั้งสองที่เปรียบเสมือนแรงกระตุ้นให้ผู้ศึกษาได้มี ความหวัง กำลังใจ และมีความมุ่งมั่นในการฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดมา

สุดท้ายนี้ หากมีสิ่งบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขออภัยเป็นอย่างสูงใน ข้อผิดพลาดนั้น และหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้คงมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจที่จะศึกษารายละเอียดในเรื่องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ :
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน

ผู้เขียน

นายวุฒิพงษ์ คงคำฟู

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ รองศาสตราจารย์ พวงเพชร ธนสิน

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพของพื้นที่และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษาใช้การวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนามโดยการสำรวจพื้นที่วิจัย ใช้เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบนำสัมภาษณ์ แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยว เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน

การศึกษาพบว่า อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 11 แห่ง โดยได้ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งดำเนินงานประสบผลสำเร็จในเรื่องการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และการจัดกิจกรรมให้การศึกษาและความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม สำหรับศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่าพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ จำนวน 10 แห่งมีศักยภาพในระดับสูง และจำนวน 1 แห่งมีศักยภาพในระดับปานกลาง โดยพบรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ จำนวน 16 กิจกรรม และได้ข้อสรุปรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมจำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเที่ยวน้ำตก เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ ตั้งแคมป์พักแรม/กางเต็นท์ พักนอนเรือนแพ นั่งเรือชมธรรมชาติ พายเรือ ดูนก และศึกษาประวัติศาสตร์

สำหรับปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีการสนับสนุนสร้างเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและ

การส่งเสริมประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มี
ประสิทธิภาพ ขาดประสิทธิภาพเรื่องการส่งเสริม การประชาสัมพันธ์การตลาดและการนำเที่ยว
ทั้งนี้ได้เสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ
แม่ปิงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แยกตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่
องค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านกิจกรรม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม และ
องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title Ecotourism Management in National Park Area :
A Case Study of Mae Ping National Park, Lamphun
Province

Author Mr. Wuttipong Dongkumfu

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

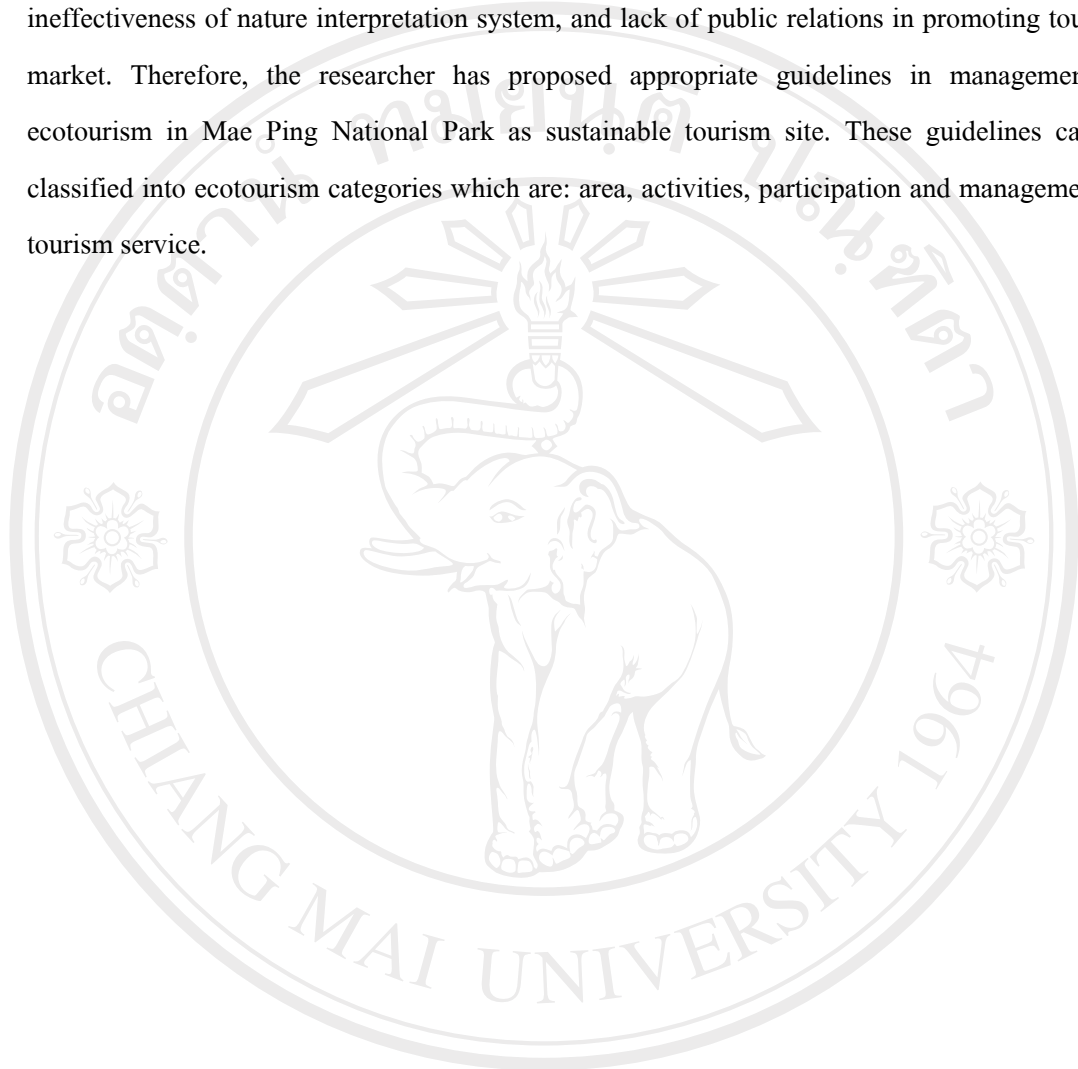
Independent Study Advisor Assoc. Prof. Puangpetch Dhanasin

ABSTRACT

The objectives of this Independent Study are: to study potential of area, pattern and activities for ecotourism in Mae Ping National Park, to study ecotourism management, and to study problems, obstacles and guidelines suitable for management of ecotourism in Mae Ping National Park for development as sustainable tourism site. The research methods included documentary and field survey by applying research tools such as questionnaires, interviewing form and tourism resources survey form. The data was collected from samples which were tourists, local people, Mae Ping National Park officers, administrators of local administrative organizations, community leaders and private entrepreneur.

The results of this study showed that within Mae Ping National Park area there were 11 tourism sites which had implementation in accordance with ecotourism management concepts by which showing successful results in development of infrastructure facilities and provision for activities in study and knowledge concerning environment. As for potential of area in order to develop as ecotourism sites, it was found that most of them, 10 sites, had high potential with only one site had potential at medium level. There were 16 ecotourism activities within the area by which 10 of them were suitable ecotourism activities. They were: visiting waterfall, trekking for nature study, students nature study camp, camping, river-boat home stay, boat ride, rowing, sky observation, bird watching and historical study.

The major obstacles for ecotourism management in Mae Ping National Park were: lack of supporting in setting up local guides network and promotion of ecotourism occupation, ineffectiveness of nature interpretation system, and lack of public relations in promoting tourism market. Therefore, the researcher has proposed appropriate guidelines in management of ecotourism in Mae Ping National Park as sustainable tourism site. These guidelines can be classified into ecotourism categories which are: area, activities, participation and management of tourism service.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	๗
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	8
2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	10
2.3 แนวคิดขีดความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่	16
2.4 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	17
2.5 แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว	19
2.6 แนวคิดการจัดการอุทยานแห่งชาติ	21
2.7 นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ	23
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา	31
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	32
3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	32
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	35
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	40
4.1 ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	40
4.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	42
4.3 สภาพแวดล้อมทางชีวภาพ	48
4.4 สภาพการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่	50
4.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว	61
บทที่ 5 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	85
5.1 เกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	85
5.2 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา	91
5.3 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโครงสร้าง	96
5.4 ศักยภาพรวมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	100
5.5 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง	103
บทที่ 6 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	107
6.1 การจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	107
6.2 ข้อมูลความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	115
6.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	123
6.4 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	130
6.5 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	138

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.6 แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่งิ	140
บทที่ 7 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	148
7.1 สรุปผลการศึกษา	149
7.2 อภิปรายผลการศึกษา	154
7.3 ข้อเสนอแนะ	156
7.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป	157
บรรณานุกรม	158
ภาคผนวก	162
ภาคผนวก ก แบบสอบถามนักท่องเที่ยว	163
ภาคผนวก ข แบบสอบถามประชาชนในท้องถิ่น	170
ภาคผนวก ค แบบนำสัมภาษณ์	177
ภาคผนวก ง แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยว	183
ประวัติผู้เขียน	190

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลก้อ และตำบลแม่ลาน	35
4.1 ข้อมูลประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาวิจัย	46
4.2 ประเภทสัตว์ป่าที่พบในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	49
4.3 ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงระยะ 10 ปี (ปีงบประมาณ 2541-2550)	56
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคล และข้อมูลนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	58
4.5 ข้อมูลพิกัดทางภูมิศาสตร์แสดงจุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาวิจัย	62
4.6 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	84
5.1 เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา	87
5.2 เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	88
5.3 ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษาแยกตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	95
5.4 ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา	95
5.5 ศักยภาพในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	97
5.6 ศักยภาพรวมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแยกตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	101
5.7 ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	103
5.8 ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
5.9	ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์	105
5.10	ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง	106
6.1	ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคลของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มประชาชนท้องถิ่น	116
6.2	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามระดับคะแนนรวม เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	117
6.3	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว	118
6.4	จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่น จำแนกตามระดับคะแนนรวม เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	118
6.5	ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น	118
6.6	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่	119
6.7	ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่	120
6.8	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	120
6.9	ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	120
6.10	ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูน	121
6.11	ความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์	122
6.12	ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในการให้ความร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการดำเนินงานที่จะพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
6.13	ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นต่อการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	123
6.14	รูปแบบของผลประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	125
6.15	การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	125
6.16	กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	126
6.17	ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	127
6.18	ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	129
6.19	ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่จะส่งผลต่อการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	131
6.20	รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	139
6.21	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	141

สารบัญภาพ

รูปที่	หน้า	
4.1	แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	41
4.2	พื้นที่ศึกษาวิจัย	44
4.3	การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาวิจัย	47
4.4	จุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาวิจัย	63
4.5	แหล่งท่องเที่ยวที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	64
4.6	แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกก้อหลวง	65
4.7	แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกก้อน้อย	65
4.8	แหล่งท่องเที่ยว หูงัก	66
4.9	แหล่งท่องเที่ยว บริเวณป่าพระบาททางวิ	67
4.10	แหล่งท่องเที่ยว ถ้ำยางวิ	68
4.11	แหล่งท่องเที่ยว แก่งก้อ	69
4.12	แหล่งท่องเที่ยว อุ้มปาด	69
4.13	แหล่งท่องเที่ยว ถ้ำช้างร้อง	70
4.14	แหล่งท่องเที่ยว วัดพระธาตุแก่งสร้อย	71
4.15	แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกอุ้มแป	71
4.16	กิจกรรมชมน้ำตก	72
4.17	กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	74
4.18	กิจกรรมดูนก	74
4.19	กิจกรรมนั่งเรือชมธรรมชาติ	75
4.20	กิจกรรมดูดาว	76
4.21	กิจกรรมพายเรือ	76
4.22	กิจกรรมปั่นจักรยาน	77
4.23	กิจกรรมทางประวัติศาสตร์นมัสการพระธาตุแก่งสร้อย	78
4.24	กิจกรรมทางประวัติศาสตร์นมัสการรอยพระบาททางวิ	78
4.25	กิจกรรมกางเต็นท์พักแรมบริเวณหูงัก	79
4.26	กิจกรรมกางเต็นท์บริเวณแก่งก้อ	79

สารบัญภาพ (ต่อ)

รูปที่	หน้า	
4.27	กิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติบริเวณทุ่งก๊ก	80
4.28	กิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ	80
4.29	กิจกรรมโรยตัวไต่หน้าผา	81
4.30	กิจกรรมพักผ่อนเรือนแพบริเวณแก่งก้อ	82
4.31	กิจกรรมเล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ	82
4.32	เส้นทางในการทำกิจกรรมนั่งรถชมธรรมชาติ	83
5.1	ขั้นตอนในการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	86
5.2	ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพิจารณาจากเกณฑ์การใช้ที่ดิน	92
5.3	ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพิจารณาจากเกณฑ์ความเปราะบางต่อการถูกทำลาย	93
5.4	ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา	94
5.5	ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโครงสร้าง	99
5.6	ศักยภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	102

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์นักท่องเที่ยวทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวทั่วโลกเพิ่มจาก 69 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2503 เป็น 286 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2523 และในปี พ.ศ. 2538 มีนักท่องเที่ยวทั่วโลกถึง 576 ล้านคน และจากข้อมูลโดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะเพิ่มเป็น 664 และ 937 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 และ 2553 ตามลำดับ โดยมีอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2553 เท่ากับ ร้อยละ 4.7 (อภิวัฒน์ เศรษฐรักษ์, 2542) และมีแนวโน้มว่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 7.8 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547)

ประเทศไทยมีส่วนแบ่งการตลาดการท่องเที่ยวโลกจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับที่ 26 และ 21 ในปี พ.ศ. 2528 และ 2533 และขยับขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 20 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 โดยมีรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงปี พ.ศ. 2530 จำนวน 69,268 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 299,047 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2544 (จันทร์ทิพย์ คงปาน, 2545) และในปี พ.ศ. 2547 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คาดว่าจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 383,900 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2547)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดทำแผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2544 - 2553) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในการประชุม เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2543 โดยกำหนดนโยบายของแผนไว้ว่าเป็นการพัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอย่างต่อเนื่อง โดยได้ให้การท่องเที่ยวของไทยมีการพัฒนาควบคู่ไปกับสาขาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเพื่อเป็นการเร่งรัดให้เกิดการกระจายรายได้และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมและเข้มแข็งในการบริหารจัดการในธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง และเป็น การ

อนุรักษ์ทรัพยากรของไทยให้คงความสมบูรณ์ ตลอดจนคงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่ชัดเจน

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น กำลังได้รับความนิยมสูงสุดคล้อยกับกระแสการอนุรักษ์ในโลก โดยจากผลการประชุมสหประชาชาติ เรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา หรือ Earth Summit ที่กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในเดือนมิถุนายน 2535 ได้ให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้หลายประเทศ ตื่นตัวในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 - 2544) ได้มุ่งให้ความสำคัญกับการใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในมิติที่มีใช้เพียงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจด้านเดียวแต่ยังมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาสังคม ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเพิ่มมากขึ้น และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545 - 2549) ได้มีความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต่อจากที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา

โดยที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ จากการรวบรวมโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 2,579 แห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature Destination) 1,385 แห่งและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Destination) 1,194 แห่ง ซึ่งในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร ทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะ แก่ง น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่ แหล่งอาศัยของสัตว์ป่าเขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) ปะการัง และธรรมชาติใต้ทะเล เป็นต้น ส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและมีศักยภาพในการท่องเที่ยวสูง แต่ก็ยังมีปัญหาในการบริหารจัดการให้มีความพร้อมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่นำไปสู่การพัฒนาอุทยานแห่งชาติเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมี 3 ประเด็น คือ 1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทยมีแนวโน้มดี 2) แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงอยู่ในอุทยานแห่งชาติ และ 3) ความจำเป็นในการจัดการอุทยานแห่งชาติเพื่อประโยชน์อย่างยั่งยืน

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน เป็นอุทยานแห่งชาติที่ประกาศจัดตั้งขึ้นในลำดับที่ 32 ของประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2524 และเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 2 ของจังหวัดลำพูนต่อจากอุทยานแห่งชาติดอยขุนตาล มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์เป็นตัวแทนของแหล่งกระจายพันธุ์ของระบบนิเวศป่าผลัดใบ ได้แก่ ป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณผืนใหญ่ที่สำคัญของประเทศ

ไทย ในส่วนทรัพยากรท่องเที่ยวที่ยุคนั้นมีความหลากหลายสูงอันเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นตัวกำหนด ได้แก่ สภาพของพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ ภูเขา ทุ่งหญ้าธรรมชาติ และแม่น้ำปิงที่อยู่ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล เป็นต้น จึงทำให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายไปด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) ได้ทำการประเมิน (เบื้องต้น) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว Ecotourism ในประเทศไทยไว้ 5 ระดับ คือ A, B, C, D และ E ซึ่งระดับที่ A และ B ได้แสดงถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงและเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการประเมินพบว่าในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ B ถึง 3 แห่ง ได้แก่ น้ำตกก้อหลวง ทุ่งกิ๊ก-ทุ่งนางู และแก่งก้อ จากทั้งหมด 6 แห่ง ซึ่งใน 3 แห่งที่เหลือพบว่าอยู่ในระดับ C ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ถ้ำยางวี และแก่งสร้อย

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาว่า ปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณใดบ้าง ภายในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีการจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ เพียงใด และมีแนวทางใดที่จะนำไปสู่การจัดการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงสามารถตอบสนองต่อกระแสการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวของประชาชนในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะสร้างชื่อเสียงและเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน และเป็นแบบอย่างในการจัดการการท่องเที่ยวให้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะที่คล้ายกันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

1.2.2 เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.3 ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษารั้วนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ขอบเขตพื้นที่ และขอบเขตด้านเนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ศึกษาวิจัยได้กำหนดศึกษาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในเขตอำเภอถ้ำลอด จังหวัดลำพูน ครอบคลุมพื้นที่ 379,811 ไร่ หรือร้อยละ 66.54 จากพื้นที่ทั้งหมดของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 627,346 ไร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดลำพูนไปทางทิศใต้ระยะทางรวมประมาณ 128 กิโลเมตรโดยใช้เส้นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 106 ระยะทาง 108 กิโลเมตรและเส้นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1087 ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ศึกษาบริบทของสภาพพื้นที่ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ประกอบด้วย สภาพการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางชีวภาพ และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) ศึกษาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทำการศึกษาศักยภาพทั้งในระดับพื้นที่ศึกษา และศักยภาพในระดับโครงสร้างของพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักเกณฑ์การประเมินศักยภาพของ ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) ที่ยึดแนวความคิดเรื่องการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลัก ได้แก่

2.1) ระดับพื้นที่ศึกษา

- การใช้ที่ดิน
- ความเปราะบางต่อการถูกทำลาย

2.2) ระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

- โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า
- ความเป็นแหล่งรวมสัตว์หายาก
- ความหลากหลายของสังคมพืช
- ความโดดเด่นของระบบนิเวศ
- ความเป็นแหล่งรวมพืชพันธุ์หายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ หรือพืชที่ค้นพบชนิดใหม่ของโลก
- ความโดดเด่นทางกายภาพของพื้นที่
- ลักษณะโดดเด่นทางด้านโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปกรรมในพื้นที่ธรรมชาติ
- โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

- ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่
- ความปลอดภัย
- การเข้าถึงพื้นที่

3) การจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้โครงสร้างองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ได้แก่

3.1) การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่) ได้แก่

- การกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- การวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
- การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง
- การกำหนดมาตรการป้องกัน และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- การเพิ่มขีดความสามารถ ศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.2) การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม) ได้แก่

- การจัดให้มีกิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการในพื้นที่ และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน
- การจัดให้มีการใช้การสื่อความหมายธรรมชาติที่ถูกต้องและมีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.3) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม) ได้แก่

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ กำหนดแนวทางในการพัฒนา ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- การสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.4) การจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการการท่องเที่ยว) ได้แก่

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่
- การจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่
- การจัดการการบริการของที่ระลึกและการจำหน่ายอาหาร

4) รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยมีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ รวมถึงการดำเนินงานตามองค์ประกอบหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการจัดการบริการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ หมายถึง การกระทำหรือการดำเนินกิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมถึงการบริหารงาน การจัดการ การควบคุม ดูแล การวางแผนงาน การดำเนินงาน การปฏิบัติงาน การประสานงาน การอนุรักษ์ การบำรุงรักษา ปัญหาอุปสรรค การป้องกันและการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่จัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ความสามารถที่แสดงถึงศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2 ระดับ คือ ระดับพื้นที่ศึกษาและระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่แสดงออกมาเป็นคะแนน แยกได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ปานกลาง และต่ำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทของภาคประชาชน ได้แก่ ผู้ประกอบการเอกชน อบต. ผู้นำชุมชนและประชาชนทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการ

ร่วมคิด แสดงความคิดเห็น เสนอแนะแนวทางในการนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตลอดจนร่วมลงทุนลงแรงและร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

สภาพการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ผ่านระยะเวลาตั้งแต่เริ่มประกาศจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกเขตอุทยานแห่งชาติ

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก เทียน้ำตกและนั่งเรือชมธรรมชาติที่เกิดขึ้นในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่อยู่ในขอบข่ายของประเภทหรือชนิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ปัญหาอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง ข้อจำกัดที่ส่งผลด้านลบต่อการดำเนินงาน การบริหารและการจัดการ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม หมายถึง วิถีทาง รูปแบบ วิธีการแผนงาน การบริหารงาน การจัดการ การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบต่อพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.3 แนวคิดขีดความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่
- 2.4 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.5 แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว
- 2.6 แนวคิดการจัดการอุทยานแห่งชาติ
- 2.7 นโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐ
- 2.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา

2.1 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Tourism Canada, 1990 (อ้างใน นครินทร์ ชัยแก้ว, 2545) ได้นำเสนอไว้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จะนำมาซึ่งการจัดการทรัพยากรทั้งหมดในแนวทางที่เราตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคมและสุนทรียภาพ ขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความอุดมสมบูรณ์ทางด้านวัฒนธรรม กระบวนการที่ สมดุลทางนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพและสนับสนุนการดำรงอยู่ของชีวิต จากคำจำกัดความข้างต้นสะท้อนให้เห็นประเด็นสำคัญต่างๆ ที่สอดคล้องกันอยู่ถึง 7 ประเด็น ก็คือ การจัดการทรัพยากร ความต้องการทางเศรษฐกิจ การตอบสนองความต้องการหรือพันธะทางสังคม การคงอยู่ของสุนทรียภาพ มาตรการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีววิทยา และสนับสนุนการดำรงชีวิต ซึ่งในภาพรวมแล้ว การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้นจะเป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ โดยสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ดังต่อไปนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องดำเนินอยู่ภายใต้ขีดความสามารถที่รองรับได้ของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว

2. เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่มีต่อกระบวนการการท่องเที่ยว

3. ต้องให้เกิดความเสมอภาคและยุติธรรมเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวให้แก่ประชาชนทุกส่วน

4. ต้องชี้แจงภายใต้ความต้องการของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (มทป.) กล่าวว่าเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยว นั่น คือ ความพยายามที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ต้องดำเนินการในเรื่องขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการด้านท่องเที่ยว

2. ต้องตระหนักต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการด้านท่องเที่ยว

3. ต้องยอมรับให้ประชาชน ทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

4. ต้องชี้แจงตามความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในชนบทท่องเที่ยวต่างๆ ภาวเดช พษ์ฉวีเชียร (อ้างใน เฉชา โด่งสูงเนิน, 2543) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนซึ่งจำเป็นต้องมีการพิจารณาทั้งในด้าน เศรษฐศาสตร์ สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปโดยตลอด การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยความหมายต่างๆ ไปนั้นหมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน โดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ที่พึงมีได้ในอนาคตหรือในอีกความหมายหนึ่ง คือการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากวัฒนธรรม หรือธรรมชาติในระดับที่ให้วัฒนธรรมหรือธรรมชาติยังคงสภาพอยู่ได้อย่างถาวร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(อ้างแล้ว) ได้สรุปแนวความคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีลักษณะสำคัญอยู่ 6 ประการ คือ

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม

2. เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม

5. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

6. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

จันทร์ทิพย์ คงปาน (2545) กล่าวว่า การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ควรมีการวางแผนและควบคุมและอนุรักษ์แหล่งพื้นที่ท่องเที่ยว การวางแผนควบคุมทั้งจากส่วนกลางและภูมิภาคเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อที่หลีกเลี่ยงข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเนื่องจากภาคเอกชนมักจะมุ่งหวังผลกำไรจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงควรมีการสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยมีความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ฝ่าย

สร้อยศรี อาสาสรรพกิจ (2542) กล่าวว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยที่สุด มีความสอดคล้องกันทั้งด้านการพัฒนาและด้านการตลาดที่จะนำพานักท่องเที่ยวมาชื่นชมทรัพยากรการท่องเที่ยวได้เป็นประจำสม่ำเสมอ อันจะส่งผลให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจที่ตอบสนองต่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีความรับผิดชอบต่อและเคารพต่อพื้นที่ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยเน้นการใช้ประโยชน์ตามแนวทางการอนุรักษ์เพื่อไปสู่ความยั่งยืนที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในลักษณะของการมีส่วนร่วม

2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า (ecotourism) ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่างคำว่า “ecology” ที่แปลว่า นิเวศวิทยา และคำว่า “tourism” ที่แปลว่าการท่องเที่ยวซึ่งคำว่า “ecotourism” นี้เอง ในวงการนักท่องเที่ยวและในแวดวงวิชาการได้มีการพยายามที่จะบัญญัติศัพท์ภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ นิเวศสัญจร สำหรับประเทศไทยคำที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ก็คือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้นำคำนี้เข้าเสนอราชบัณฑิตยสถาน พิจารณาใช้อย่างเป็นทางการในประเทศแล้ว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542)

ภายใต้ความต้องการของประเทศในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์ และกระแสของโลกที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ

1. กระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในการศึกษา เรียนรู้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

3. กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากพลัง 3 กระแสนี้ จึงทำให้เกิดแนวคิดการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเพื่อรักษาระบบนิเวศของชาติ นั่นคือ Green tourism หรือ Ecotourism ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีกรอบและโครงสร้างเล็กๆ รวมกันแล้วนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ (All tourism should be sustainable tourism: Dowling, 1995) นักวิชาการจากสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (PATA) องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) นักวิชาการในอุตสาหกรรมทั้งจากยุโรป สหรัฐอเมริกา ต่างให้คำจำกัดความของ Ecotourism บนพื้นฐานองค์ประกอบว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible) ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature - based tourism) มีการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environment management) และการให้ความรู้การศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Environment education - based tourism) โดยประชาชนในท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ (Community based participation) ร่วมคิด ดำเนินการ ได้รับผลประโยชน์ และบำรุงรักษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ช่วงกระแสของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแพร่ขยายไปทั่วโลก และ ททท. จัดทำแผนพัฒนาและอนุรักษ์การท่องเที่ยว จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาเรื่อง Ecotourism ระยะเวลาแรกคณะทำงานมีมติใช้คำจำกัดความ Ecotourism ในความหมายภาษาไทยว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” โดยมีความประสงค์ที่จะสื่อความหมายให้กับชาวไทยทุกระดับเข้าใจว่า รูปแบบการท่องเที่ยว Ecotourism นับเป็นรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสีเขียวในการรับรู้ของชาวไทย คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ต่อมา ททท. ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศและขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมาย ในที่สุดจึงได้ความหมายของคำว่า Ecotourism คือ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2.2.2 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Ecosystem) ในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่พื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environment education – based tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับผลประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อการกลับมาบำรุงรักษาและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation-based tourism)

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับ Buckley (อ้างใน นครินทร์ ชัยแก้ว, 2545)

ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ ลักษณะเฉพาะนี้จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural tourism และ Historical tourism) ในทำนองเดียวกันกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural tourism) แม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตามแต่ก็ไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จึงมีบางส่วนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หรือแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ อาจมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่นๆ ได้

จากลักษณะดังกล่าว จึงมีสิ่งสมควรทำความเข้าใจเพิ่มเติม ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบปกติหรือแบบประเพณีนิยม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และการเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ใช่สิ่งตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคณะใหญ่ (Mass tourism) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้จัดถูกจำกัดที่ขนาดของการท่องเที่ยว แต่จำกัดที่รูปแบบกิจกรรมและขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ นักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ สามารถทำลายสิ่งแวดล้อมได้เช่นเดียวกันหรือมากกว่านักท่องเที่ยวคณะใหญ่หากปราศจากการจัดการที่ดี การจัดการกับการท่องเที่ยวคณะใหญ่ในทิศทางและ ภายใต้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้จัดเป็น Mass Ecotourism

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดการที่ง่าย ๆ ราคาถูก มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยากลำบาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อย เพียงแต่มีการจัดการที่ดี มีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมี ประสิทธิภาพ มีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวและให้ประโยชน์ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับและมีรายได้สูงเช่นกัน

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงให้ความสำคัญในการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกมากกว่าการให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ต้องมีการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

รวิไพพรรณ แก้วสุริยะ (มป.ป.) ได้กล่าวถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพไว้ว่า “การบริหารจัดการนี้สามารถแยกลักษณะการบริหารจัดการตามหน้าที่ที่รับผิดชอบผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวการบริหารจัดการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ การพัฒนาสินค้าของที่ระลึกที่รักษาสิ่งแวดล้อม (Green Products) รวมถึงการส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาตลาดอยู่ด้วย”

ดังนั้นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจึงมีองค์ประกอบสำคัญคือ

1. การรักษาไว้ให้มีสภาพดั้งเดิมมากที่สุดและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี (สะอาด) มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2. การออกแบบสิ่งก่อสร้างสิ่งบริการอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว (ที่พัก การเดินทาง การบริการอาหารเครื่องดื่ม ห้องสุขา ต้องกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อมและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ไม่เป็นสิ่งแปลกปลอมเข้าไป การออกแบบสิ่งก่อสร้างที่ทางเดินต้องคำนึงถึงคนพิการด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติควรหลีกเลี่ยงการตัดต้นไม้เป็นสำคัญและคำนึงถึงกระแสน้ำจะไม่ก่อให้เกิดการพังทลายไม่กีดขวางทางเดินของสัตว์ป่า

การเดินทางเข้าชมที่สะดวก (มิได้หมายถึงถนนลาดยางจรดถึงแหล่งท่องเที่ยว) ทางเดินในแหล่งธรรมชาติที่เปราะบาง ควรทำทางเดิน (Board Walk) คำนึงถึงความปลอดภัย มีระบบการสื่อความหมายที่ดี (แม้เดินเที่ยวคนเดียวก็ได้) รวมถึงการใช้เส้นทางเพื่อคนพิการ นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีเหตุการณ์ที่ฉุกเฉินป้ายสื่อความหมายควรออกแบบใช้ได้ทนทานและต้องคำนึงถึงคนพิการด้วย

แหล่งบริการอาหารและเครื่องดื่ม ต้องคำนึงถึงการจัดการกำจัดขยะและน้ำเสีย

ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เดินทางระยะไกล ควรสร้างห้องสุขาบริการตามระยะทางเดินห่างกันอย่างน้อย 3 กิโลเมตรต่อหนึ่งแห่ง ห้องสุขาต้องสะอาด (คิดค่าบริการเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายการจัดการจ้างแรงงานดูแล)

3. มีการจัดสาธารณูปโภคพื้นฐานต้องคำนึงถึงขีดความสามารถ ขอบเขตในการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว (จำนวนนักท่องเที่ยว) โดยใช้หลักการสภาพแวดล้อม ขีดความสามารถการรองรับทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) และขีดความสามารถการรองรับทางสภาพแวดล้อม (Environment Carrying Capacity) อาทิ น้ำประปา ไฟฟ้า ขยะมูลฝอย ต้องมีแผนการจัดการอย่างดีเพียงพอต่อการใช้

4. ศึกษาวิเคราะห์ความอ่อนไหวของระบบนิเวศ ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งโบราณคดี โบราณสถานต่างๆ แม้เป็นเพียงเนินดินร้างย่อมสะท้อนอดีตกาลที่ทรงคุณค่า ซึ่งเราสามารถศึกษาค้นคว้าถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณได้

5. ศึกษาและสำรวจแหล่งพลังงาน เพื่อนำมาใช้ก่อนประโยชน์มากที่สุด อาทิ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานกระแสดม พลังงานความร้อนใต้พิภพ เป็นต้น ควรใช้พลังงานจากธรรมชาติมากที่สุด หลีกเลี่ยงการใช้น้ำธรรมชาติโดยให้ใช้อย่างคุ้มค่า หลีกเลี่ยงการใช้เครื่องปรับอากาศมากที่สุด

6. การกำจัดของเสียจะต้องมีระบบการกำจัดน้ำที่มีประสิทธิภาพ การบำบัดน้ำเสียก่อนทิ้งตามธรรมชาติ การกำจัดขยะและปฏิกูล ถือหลัก ใช้น้ำแล้วใช้น้ำ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์อีก (Reuse/recycle) สำหรับของเสียจากห้องสุขา อาจใช้ระบบการทำแก๊สมวลชีวภาพ (Bio Gas) เป็นต้น

7. การบริหารจัดการ การบริการ ควรคำนึงถึงระดับมาตรฐานสากล ปัจจุบันต้องคำนึงถึง ISO 9000 / ISO 14000 / ISO 1800 ด้วย

8. การให้การศึกษาต้องรู้จักวิธีการบริหารจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว จะต้องให้การศึกษาต่อประชาชนในท้องถิ่นทุกระดับ ให้มีการเรียนรู้เพิ่มพูนประสบการณ์ รู้วิธีการบริการ การฝึกอบรม คุณาน ให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ทันเหตุการณ์เสมอ

9. มีการตรวจสอบผลกระทบ การประเมินศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยว จะต้องกำหนดสถานภาพให้เหมาะสม โดยหารายละเอียดรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมในที่แห่งนั้นว่า ควรอยู่ในระดับไหน หากความสมดุลระหว่างความสามารถรองรับของพื้นที่กับความต้องการของนักท่องเที่ยว และการยอมรับของชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนา รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลจะต้องมีความสัมพันธ์กัน เป้าหมายของการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น จะต้องมีความสอดคล้องจากฝ่ายบริหารทุกระดับ การจัดการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึง การลงทุน ต้นทุนของสิ่งแวดล้อมด้วย

10. การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้น ต้องมีการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา กฎระเบียบระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชนกับประชาชนท้องถิ่น องค์กรประกอบธุรกิจจะต้องเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเสมอภาคกัน

กล่าวโดยสรุป ปัจจุบันคงมีอาชีพพิเศษได้ว่ากระแสด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้มีบทบาทสำคัญที่จะสร้างและส่งเสริมให้ผู้บริโภคจากการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจถึงการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เป็นไปในทางที่ยั่งยืนตามหลักการและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหากได้นำไปใช้ในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยว

ที่เหมาะสมก็จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมหาศาลและมีความยั่งยืนไปด้วย

2.3 แนวคิดขีดความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่

มนัส สุวรรณ (2538) ได้อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่ไว้ว่า ธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ย่อมมีขีดจำกัด ความสามารถที่รองรับได้อยู่ระดับหนึ่ง ระดับความสามารถที่จะรับได้นี้แตกต่างกันไปตามความแตกต่างทางด้านกายภาพชีวภาพของพื้นที่ และกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทำในพื้นที่นั้น ซึ่งถ้าหากมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่เกินขีดจำกัดนี้ไปแล้ว จะทำให้สภาพและความสมดุลของพื้นที่สูญเสียไปจนเกิดปัญหาต่อเนื่องอื่นๆ ตามมา ความสามารถที่จะรับได้นี้สามารถแยกพิจารณาเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความสามารถที่รับได้ทางกายภาพ (Physical Carrying Capacity) หมายถึง ลักษณะหรือสภาพทางกายภาพของสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวตามความประสงค์เป็นขีดจำกัดได้ชัดเจน และจับต้องได้มากกว่า เช่น ขนาดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่แน่นอนตายตัวย่อมเป็นตัวกำหนดว่าจะสามารถสร้างอาคารหรือสิ่งก่อสร้างได้จำนวนมากน้อยเท่าใด เป็นต้น

2. ความสามารถที่รองรับได้ทางสังคม (Social Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถของสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวที่จะพัฒนาหรือขายบริการแก่ผู้มาเที่ยว กล่าวอีกนัยหนึ่ง ความสามารถของสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในจำนวนสูงสุด โดยไม่ทำให้เกิดภาวะแออัด

3. ความสามารถที่จะรองรับได้ทางนิเวศ (Ecological Carrying Capacity) หมายถึง ความสามารถของสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่ที่จะได้รับการต่อการเปลี่ยนแปลงทางนิเวศวิทยาที่เกิดจากการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยวไปรวมตัวอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นจำนวนมาก ย่อมก่อให้เกิดความกดดันต่อพื้นที่นั้นโดยตรงซึ่งบางครั้งอาจมากกว่าพื้นที่นั้นจะรับได้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า ขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวหมายถึง ปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย และได้รับความพึงพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ โดยไม่ทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายหรือถูกทำลายน้อยที่สุด ยังคงรักษาสภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด ทั้งนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องไม่กระทบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสมาคมพัฒนาสังคม (อ้างในจันทร์ทิพย์ คงปาน, 2545) ได้ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของหมู่เกาะพีพีด้านกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ที่จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งท่องเที่ยว โดยมีแนวความคิดของขีดความสามารถรองรับการท่องเที่ยวว่า ขีดความสามารถรองรับการท่องเที่ยวเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาท่องเที่ยวระยะยาวไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจหรือเชิงอนุรักษ์ก็ตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ย่อมพิจารณาเรื่องขีดความสามารถรองรับการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ “ขีดความสามารถ” ของอะไรก็ตามเป็นผลของการพัฒนาสิ่งนั้นจนถึงระดับที่อยู่ระหว่าง “ความสามารถ” และ “ศักยภาพ” ของสิ่งนั้น ในการพัฒนาสิ่งใดก็ตาม หากปล่อยให้ไปไปตามสภาพปกติธรรมชาติเราเรียกสภาพดังกล่าวว่า ความสามารถ (Ability) แต่ถ้าหากมีการจัดการอย่าง ถูกต้องเหมาะสมก็จะเป็นการยกระดับความสามารถให้สูงขึ้นเรียกว่า ขีดความสามารถ (Capacity) และหากจะให้ขีดความสามารถเพิ่มขึ้นได้ใกล้เคียงหรือเต็มศักยภาพ (Potential) ได้ก็ถือว่าเป็นขีดความสามารถสูงสุด (Optimal Capacity) ดังนั้นการพัฒนาขีดความสามารถของการรองรับการท่องเที่ยว จึงเป็นการพัฒนาขีดความสามารถขององค์ประกอบของการท่องเที่ยวแต่ละด้าน ตลอดจนการจัดการระบบและกระบวนการความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้เหมาะสมที่สุดก็จะได้ขีดความสามารถสูงสุด

กล่าวโดยสรุป ในสภาพทางธรรมชาติของแต่ละพื้นที่ต่างก็มีขีดจำกัดในการที่จะรองรับกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากขึ้นน้อยแตกต่างกันตามศักยภาพของพื้นที่ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในระดับสูงในเรื่องการพิจารณาถึงขีดความสามารถของพื้นที่เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงจะเป็นการป้องกันการเกิดความเสียหายให้กับพื้นที่ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ ระบบนิเวศ และทางสังคมเศรษฐกิจ

2.4 แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นส่วนสำคัญให้การดำเนินงานต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวไปสู่จุดหมาย โดยเปิดโอกาสให้มีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผลในโครงการพัฒนาของรัฐที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้มีส่วนของเนื้อหาที่ต่อเนื่องในด้านการมีส่วนร่วมจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยเฉพาะการผนึกกำลังร่วมกันของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เน้นกระบวนการ

มีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับทุกชั้นตอน โดยยึดหลักร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบโดยขยายกระบวนการมีส่วนร่วมให้กว้างขึ้นทุกระดับของประเทศ

กราเดช พยัณวิเชียร (2539) กล่าวว่าในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจำเป็นที่สุดก็คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เสริมสร้างในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม องค์กรความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นการลดช่องว่างความอ่อนด้อย เพราะองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความจำเป็น เนื่องจากทรัพยากรของการท่องเที่ยว คือ ธรรมชาติระบบนิเวศ ชุมชน สังคม ดังนั้น ถ้าชุมชนไม่แข็งแรงก็จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างไม่มั่นคงและก้าวหน้าธุรกิจของการท่องเที่ยวต้องนำรายได้กลับคืนแก่ชุมชนท้องถิ่น เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินธุรกิจและชุมชนท้องถิ่น จึงจะเกิดความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้เสนอการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีดังต่อไปนี้

1. การร่วมประชุมวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบเป็นการร่วมอภิปรายของการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชุมชนท้องถิ่น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่นในเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
2. การให้คำปรึกษาในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นการให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนร่วมรับรู้และร่วมในการตัดสินใจวางแผน
3. การสำรวจความคิดเห็นในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นด้านการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
4. การประสานงานร่วมกันในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปร่วมงานบริหารหรือจัดการหรือร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายประชาชน
5. การไต่สวนสาธารณะในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการไต่สวนข้อมูลจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นก่อนที่รัฐบาลจะตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
6. การออกเสียงประชามติโดยตรงในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการตอบคำถามของรัฐบาลและให้ทุกคนในสังคมเป็นผู้ตัดสินใจแทนรัฐบาลในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุป ในการพัฒนาต่างๆ ในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดการไม่ว่าด้านใดด้านหนึ่ง หรือมีส่วนเกี่ยวข้องมากน้อยก็ตาม เพราะปัจจุบันบทบาทของภาคประชาชนได้มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก เนื่องจากประชาชนคือเครื่องมือที่สำคัญที่นำไปสู่ตัวชี้วัดถึง ผลสำเร็จของงานหรือการจัดการใดๆ ของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งถ้าหากขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนแล้วก็ไม่อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นรูปแบบของการจัดการที่ยั่งยืน

2.5 แนวคิดผลกระทบจากการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2537) ได้ระบุถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมสามารถสรุปได้ 2 ประเด็น คือ

1. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (Natural environment) ซึ่งได้แก่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ทัศนียภาพและสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพหรือชีวภูมิศาสตร์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและปัญหามลภาวะ มีขยะและสิ่งปฏิกูลเคลื่อนที่ตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเกิดความสูญเสียและขาดความสมดุลทางธรรมชาติ เป็นต้น

2. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม (Social and Cultural environment) ได้แก่ โบราณวัตถุ ศาสนสถาน ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีและกิจกรรมต่างๆ เป็นต้น

นำชัย ทนุผล (2542) กล่าวว่า การเจริญเติบโตและการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศในปัจจุบันนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างอาชีพและการพัฒนาระบบการคมนาคม และการพัฒนาโครงสร้างในด้านอื่นๆ แล้ว การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลกระทบทางด้านชีวกายภาพ ด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม จึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดเพื่อกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขผลกระทบเหล่านั้นให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดหรือไม่ให้เกิดขึ้นเลยก็จะได้ ทั้งนี้เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2536) ได้กล่าวไว้ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติกับการท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยว- พืชพันธุ์ไม้ (Tourism VS. Vegetation) แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในโลกมีชื่อเสียงในเรื่องของพืชพรรณไม้ เมื่อนักท่องเที่ยวที่เข้าไปอย่างมากมายในบริเวณ

ดังกล่าวในช่วงฤดูกาลที่ดึงดูดใจ ย่อมให้เกิดความเสียหายแก่ต้นไม้ในบริเวณนั้น รวมถึงส่งผลให้ระบบนิเวศในพื้นที่เสียหายไปด้วย

2. การท่องเที่ยว- คุณภาพของน้ำ (Tourism VS. Water Quality) เมื่อมีการปล่อยของเสียลงตามร่องน้ำ ลำธาร สาธารณะ แม่น้ำหรือทะเลมากเกินไปกว่าธรรมชาติจะปรับตัวสร้างสมดุลได้ น้ำบริเวณนั้นจะกลายเป็นน้ำเน่าเสียซึ่งมักจะเกิดกับบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ริมแม่น้ำหรือริมทะเล กิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพน้ำ ได้แก่

2.1 การปล่อยของเสียที่เกิดจากการขับถ่าย ชักล้างลงในแม่น้ำลำธารจนเกินวิสัยที่จะสามารถรับภาระได้

2.2 ภาวะของเสียอาจทำปฏิกิริยากับสารเคมีตามธรรมชาติในน้ำ เป็นเหตุให้วัชพืชใต้น้ำบางชนิดเจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว จนเกิดความหนาแน่นปิดกั้นแสงสว่างและออกซิเจนเป็นอันตรายต่อพืชอื่นๆ และสัตว์น้ำ

3. การท่องเที่ยว- คุณภาพอากาศ (Tourism VS. Air quality) การเดินทางกับการใช้ยานพาหนะประเภทต่างๆ เป็นเรื่องที่แยกไม่ออก ไม่ว่าจะเป็นยานพาหนะประเภทใด ล้วนมีส่วนส่งเสริมให้สภาวะอากาศเป็นพิษทั้งสิ้น และจะส่งผลกระทบต่อระดับรุนแรงในชุมชนเมืองมากกว่าชนบท

4. การท่องเที่ยว- สัตว์ป่า (Tourism VS. Wildlife) พฤติกรรมการซื้อและการสะสมของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์สัตว์ เช่น ขน หาง หนัง เขา และอวัยวะต่างๆ เช่น อังมือหมี ขนนกยูง งาช้าง เป็นต้น ซึ่งรวมถึงความนิยมบริโภคอาหารพิสดารจากสัตว์ป่า เช่น สมอลิง เนื้องู ดีหมี ฯลฯ ล้วนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการไล่ล่าสัตว์ป่าบางชนิดมากขึ้น สัตว์ป่าบางชนิดถูกฆ่าเพียงเพื่อจะเอาอวัยวะ บางส่วนมาให้นักท่องเที่ยวบริโภค สัตว์บางชนิดอยู่ในสภาวะสูญพันธุ์หรือล่อแหลมต่อการสูญพันธุ์ ซึ่งมีผลการวิจัยพบว่า การค้าสัตว์ป่ามากเกินไปเป็นผลให้สัตว์บางชนิดชะงักการขยายพันธุ์

5. การท่องเที่ยว- ธรณีวิทยา (Tourism VS. Geology) หากจะเปรียบเทียบกับผลกระทบด้านอื่นแล้ว ลักษณะทางธรณีวิทยาอาจได้รับผลกระทบจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวน้อยกว่าด้านอื่น แต่ผลกระทบมักจะเป็นเรื่องที่แก้ไขยาก และอาจส่งผลกระทบต่อลักษณะทางกายภาพและความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาอื่นๆ เช่น พฤติกรรมการขีดเขียน หรือการหักหินงอกหินย้อยในถ้ำ ความนิยมสะสมหินงอกหินย้อยความงาม หากเกิดแล้วย่อมแก้ไขได้ยาก

กล่าวโดยสรุป ในการพัฒนาการท่องเที่ยวสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมที่จะเกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวและปัญหา มลภาวะ ขยะและสิ่งปฏิกูล มิใช่มุ่งเน้นแต่เพียงรายได้ หากมีการเพิ่มขึ้น

และการขยายตัวของ การท่องเที่ยวหากปราศจากการควบคุม การออกกฎระเบียบบังคับใช้ อย่างจริงจังจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้ว สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อ แหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดความสูญเสียและขาดความสมดุลทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นๆ จึงไม่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.6 แนวคิดการจัดการอุทยานแห่งชาติ

การแบ่งเขตการจัดการอุทยานแห่งชาติเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการจัดการ อุทยานแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสะดวกในการบริหารและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการ แบ่งเขตพื้นที่เป็นกระบวนการกำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์อุทยานแห่งชาติให้สอดคล้อง กับสภาพและศักยภาพของทรัพยากรและสภาพแวดล้อม และใช้เป็นแนวทางในการควบคุม กิจกรรมการจัดการ โดยปกติการแบ่งเขตพื้นที่ จะกระทำควบคู่ไปกับการวางแผน และผลลัพธ์ ของการแบ่งเขตนี้จะเป็นแผนที่ พร้อมระบุความหมายและกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์ อย่างชัดเจน โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 7 เขต ดังนี้

1. เขตบริการ (Service Zone)

เขตบริการหรืออาจเรียกว่าเขตการใช้ประโยชน์อย่างเข้มข้น (Intensive use zone) หมายถึงเขตที่แบ่งเอาไว้เพื่อการพัฒนาสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อาคารสถานที่ เพื่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ (ที่ทำการ บ้านพัก โรงเก็บพัสดุครุภัณฑ์ โรงเรือน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ) สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ที่พักแรม อาคารบ้านพัก ร้านอาหาร ลานจอดรถ ห้องสุขา ฯลฯ พื้นที่ที่กำหนดเป็นเขตบริการ ต้องอยู่ใน บริเวณที่สภาพของธรรมชาติที่ด้อยความสำคัญ ไม่เป็นที่ที่มีพืชหรือสัตว์มีค่าหายาก หรือต้องสงวน สภาพธรรมชาติไว้เป็นพิเศษ สภาพแวดล้อมมีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการ พัฒนา มีความลาดชันต่ำมีแหล่งน้ำไว้ใช้สอยและบริโภค อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมหลักหรือ สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ควรเป็นบริเวณที่เสื่อมโทรม หรือถูกทำลายลงแล้ว ควรมีพื้นที่รวมกัน ไม่เกินร้อยละ 5 ของพื้นที่

2. เขตนันทนาการ (Outdoor Recreation Zone)

เขตนันทนาการ หรือเขตเพื่อการพักผ่อนหาความรู้ (Outdoor Recreation) หมายถึง เขตที่ สิ่งที่น่าสนใจ หรือจุดสนใจที่เป็นกิจกรรมนันทนาการ เช่น น้ำตก ถ้ำ ชายหาด จุดชมวิว ที่ตั้งแคมป์ น้ำพุร้อน ฯลฯ ซึ่งเป็นเขตที่กำหนดไว้สำหรับเป็นบริเวณที่พักผ่อน และศึกษาหาความรู้ ของประชาชน เป็นบริเวณที่มีจุดเด่นตามธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ที่จะพัฒนาเพื่อจุดมุ่งหมาย ที่จะให้ประชาชนเข้ามาสัมผัสทิวทัศน์ในเขตอุทยานแห่งชาติได้เห็นและเข้าใจในระบบธรรมชาติไว้ เป็นพิเศษ โดยจะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเท่าที่จำเป็น เช่น ทางเท้า ที่จอดรถ

ห้องน้ำ-ห้องสุขา และอุปกรณ์สื่อความหมาย สามารถ เข้าถึง ได้ หรือเปิดเส้นทางเข้าถึง ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติมากนัก

3. เขตสงวนสภาพธรรมชาติ (Primitive Zone)

เขตสงวนสภาพธรรมชาติ หรือเขตป่าเปลี่ยน หมายถึง เขตที่มีทรัพยากรธรรมชาติดีเด่นสมบูรณ์ที่สุดที่ควรจรรักษาสภาพธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป หากจะมีการใช้พื้นที่ได้เฉพาะกรณี que เห็นว่าไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากมีความเปราะบาง หรือเกิดผลกระทบได้ง่าย หากมีการใช้ประโยชน์โดยไม่มีการควบคุม เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ปกติจะไม่มีการให้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ นอกจากทางเท้าแบบง่ายๆ ให้เดินป่าและศึกษาธรรมชาติ ได้เข้าไปใช้ในบางฤดูกาลโดยมากจะมีเนื้อที่กว้างใหญ่ร้อยละ 90-95 ของพื้นที่ทั้งหมด

ในเขตสงวนสภาพธรรมชาติ แบ่งเป็น 2 เขตย่อย คือ

เขตที่มีสภาพธรรมชาติเด่นและสำคัญ ได้แก่ เขตที่มีสิ่งแปลก ๆ โดดเด่นเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่พิสดาร หรือมีทิวทัศน์ที่สวยงามมาก เป็นต้น

3.2 เขตที่มีความสำคัญเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ พื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจแก่การวิจัย หรือแหล่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ โดยปกติจะเป็นเขตที่มีพันธุ์พืชหรือ พันธุ์สัตว์ที่หายาก ไม่นอนุญาตให้มีการก่อสร้างใดๆ ยกเว้นสิ่งจำเป็นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การปรับปรุงเส้นทางเดินเท้าให้สามารถเข้าถึงพื้นที่และลาดตระเวนพื้นที่เท่านั้น

4. เขตหวงห้าม (Strict Nature Reserve Zone หรือ Strict Protected Zone)

เขตหวงห้าม หมายถึง เขตที่มีทรัพยากรธรรมชาติซึ่งถูกทำลายให้เสียหายได้โดยง่าย และเมื่อถูกทำลายแล้วไม่อาจคืนสภาพดั้งเดิมได้โดยง่าย ซึ่งต้องสงวนและอนุรักษ์ไว้อย่างเข้มงวด ได้แก่ บริเวณที่มีสังคมพืชหายาก และบริเวณที่มีปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เปราะบาง ในเขตนี้ห้ามนักท่องเที่ยวเข้าไปเด็ดขาด

5. เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ (Recovery Zone)

เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ หมายถึง เขตซึ่งเคยมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญควรแก่การรักษาให้คงอยู่ในปัจจุบันได้สูญหาย หรือเสื่อมสภาพไป ควรฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพธรรมชาติเดิม ทั้งนี้รวมถึงส่วนที่เป็นพื้นที่ถือครองในปัจจุบัน ไร่ร้างและพื้นที่ธรรมชาติที่ถูกครอบงำจากกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมมิให้มีการบุกรุก หรือรบกวนสภาพธรรมชาติเดิมของป่าที่ถูกทำลายให้กลับคืนโดยเร็ว

6. เขตกิจกรรมพิเศษ (Special Zone)

เขตกิจกรรมพิเศษ หมายถึงเขตซึ่งมีกิจกรรมอื่นๆ โดยหน่วยงาน หรือเอกชน ที่มีใช้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติรับผิดชอบกิจกรรมเหล่านี้ มีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกับหลักการของอุทยานแห่งชาติ โดยอยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ เช่น พื้นที่สร้างเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ พื้นที่คมนาคมพิเศษ เช่น สนามบิน พื้นที่มีกิจกรรมการทำเหมืองแร่ พื้นที่เพื่อการบริการประชาชน เช่น สถานีอนามัย สถานศึกษา สถานีวิจัย สถานีโทรคมนาคม เป็นต้น

7. เขตกันชน (Buffer Zone)

เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่อุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่อยู่ใกล้กับพื้นที่ชุมชน จึงย่อมมีผลกระทบที่เกิดจากชุมชนในการเข้ามาใช้พื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการอุทยานแห่งชาติเป็นไปอย่างราบรื่น จึงจำเป็นต้องกำหนดเขตกันชนขึ้นเพื่อเป็นเขตรองรับผลกระทบที่อาจจะเกิดกับทรัพยากรธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตนี้จะอยู่ริมขอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติที่มีอาณาเขตที่ติดต่อกับชุมชนหรือพื้นที่ดินของราษฎร

การกำหนดเขตการจัดการบนพื้นที่อนุรักษ์ตามคุณค่าทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ความเปราะบางของพื้นที่ และความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนสร้างกฎระเบียบขึ้นจะสามารถควบคุม นักท่องเที่ยวในบางบริเวณให้ยืดหยุ่น เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมไว้ให้ดีที่สุด ควรมีการกำหนดความสามารถในการรองรับของแต่ละเขตพื้นที่อย่างระมัดระวัง และควรทำเอกสารแนะนำพื้นที่แสดงถึงทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมภายในบริเวณดังกล่าวด้วย โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติจะอยู่ในเขตบริการและเขตนั้นหนาแน่นการเป็นส่วนใหญ่ (อภิวัฒน์ เศรษฐรักษ์, 2542)

กล่าวโดยสรุป การจัดการอุทยานแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความสะดวกได้สูงสุดและเกิดความยั่งยืนได้นั้นจำเป็นต้องมีผู้ดูแลหรือบริหารจัดการต้องมีการกำหนดแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ขึ้นเพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยที่การแบ่งเขตการจัดการของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ว่าควรมีลักษณะไปในทางใด มีความมากน้อยขนาดไหน เป็นต้น

2.7 นโยบายการท่องเที่ยวของภาครัฐ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้กล่าวในเรื่องทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างปี 2540 – 2546 ของภาครัฐได้กำหนดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 ไว้ดังนี้ คือ

1. ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่กับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณภาพของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาว และคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติสืบไป
2. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทในการร่วมแก้ไขหรือปกป้องปัญหาการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณค่า ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
3. สนับสนุนการพัฒนาปัจจัยการให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะระบบการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้วยโครงข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและระหว่างประเทศ
4. ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการตลาดและท่องเที่ยวรวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายการคมนาคมขนส่ง และสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการบริการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภูมิภาคนี้
5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในชาติให้เป็นนักท่องเที่ยวที่ดี มีความรัก ความหวงแหนและช่วยทำนุบำรุงทรัพยากรมรดกทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความโอบอ้อมอารีให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยน้ำใจอันดีงามสืบไป
6. ส่งเสริมการผลิตบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับนโยบายการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรชาวไทยมีงานทำในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มเติมมากขึ้น
7. กำกับดูแลให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับความคุ้มครองตาม พ.ร.บ. ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 รวมทั้งผลักดันให้มีการกวดขันให้มาตรฐานต่างๆ ในการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างจริงจังต่อเนื่องตลอดปี
8. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมส่วนรวมของประเทศสืบไป
9. ส่งเสริมเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น พักอยู่นานวัน ใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และเดินทางกระจายไปทั่วภูมิภาค โดยคำนึงถึงขีดความสามารถถึงข้อจำกัดในการรองรับได้ของแต่ละแห่ง

10. สร้างค่านิยมให้ชาวไทยเพิ่มการเดินทางท่องเที่ยวและจับจ่ายใช้สอยภายในประเทศกระจายไปทั่วภูมิภาคตลอดปี เพื่อเพิ่มดุลการท่องเที่ยวให้มีมากขึ้น และเป็นการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศต่อไป

11. พิจารณาประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมในลักษณะของการลงทุน ร่วมทุนหรือให้การส่งเสริมสนับสนุนการลงทุนเพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมของชาติและองค์กร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ในระยะ 10 ปี) ว่า “การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไป”

ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นไปในทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวตามนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในปี 2540 – 2546 และตรงตามวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ในระยะ 10 ปี) ของรัฐบาลและมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวไปใช้ประกอบในการศึกษาครั้งนี้

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิฐริน ไล่พันธ์ (2544) ได้ศึกษาศึกษาภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยมีศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งแวดล้อมศึกษามีศักยภาพปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวมีศักยภาพต่ำ และนำข้อมูลจากการศึกษาระดับศักยภาพ มาเสนอแนวทางในการพัฒนาอุทยานแห่งชาติภูจองนายอยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 6 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ด้านการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ, ด้านการส่งเสริมการลงทุน

หัตถดาว บุญปัญญาโรจน์ (2545) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้ามีความพร้อมในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 3 ประการ คือ 1) มีสิ่งดึงดูดใจ 2) มีเส้นทางคมนาคม

เข้าถึง 3) มีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับระดับความรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับพื้นที่วนอุทยาน ภูชี้ฟ้าและความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับปานกลางทั้งสองเรื่อง ในส่วนของ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าใน มุมมองของ นักท่องเที่ยว พบว่า การบริการข่าวสารข้อมูลยังขาดข้อมูลรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับ บริการนักท่องเที่ยวป้ายสัญลักษณ์ยังขาดความชัดเจน และขาดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวยังขาดความเป็นธรรมชาติ ที่พักและร้านอาหารไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาล รวมทั้งไม่มี สินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของวนอุทยานภูชี้ฟ้า อีกทั้งขาดเจ้าหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยว นำใช้ ห้องน้ำ และจำนวนถังขยะสาธารณะไม่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาด ความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมและขาดมนุษยสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวด้วยกันเอง ในด้านการ บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับข้อจำกัดของงบประมาณ บุคลากร ไม่เพียงพอในช่วงฤดูกาล ด้านพื้นที่ไม่สามารถจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังขาดความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานวนอุทยาน นักท่องเที่ยวบางส่วน ไม่เคารพกฎระเบียบ และผู้ประกอบการฉกฉวยโอกาสขึ้นราคาในช่วงฤดูกาล

วัฒนพร สุญา (2545) ศึกษาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตามหลักการการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวดอยตุง จังหวัดเชียงราย จากการศึกษาพบว่า สภาพ แหล่งท่องเที่ยวดอยตุงมีความพร้อมและสามารถจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวดอยตุงมีความรู้ด้านพื้นที่ดอยตุง ความรู้ด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศและพฤติกรรมกรท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นการท่องเที่ยวควรมี การปรับปรุงในด้านการให้ความรู้และการสื่อความหมายให้กับนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

อุไรวรรณ ทองกาย (2545) ได้ศึกษาศักยภาพในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดี ภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า สวนพฤกษศาสตร์ฯ มีศักยภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับปานกลางในด้านความดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวก การเข้าถึง และความสามารถในการรองรับของพื้นที่ในกรณีของปัญหา/ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อ แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ การทำลายทรัพยากรในพื้นที่โดย นักท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ความไม่เพียงพอด้านสาธารณูปโภค ความ สกปรกจากปริมาณขยะ/สิ่งปฏิกูลที่มากขึ้น การมั่วสุมและการทะเลาะวิวาทของนักท่องเที่ยววัยรุ่น ในพื้นที่นั้น นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในระดับปานกลางว่าอาจมีปัญหา/ผลกระทบดังกล่าวเกิดขึ้นใน อนาคต นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งได้เสนอแนะให้โฆษณาและประชาสัมพันธ์ สวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป ตลอดจนการปรับปรุงป้าย บอกรoad ถนน ห้องสุขา และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้น ได้แก่ ร้านจำหน่ายอาหาร

เครื่องดื่ม และสินค้าของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว จากการศึกษาศักยภาพของสวนพฤกษศาสตร์ฯ ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า สวนพฤกษศาสตร์ฯ มีศักยภาพเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระดับดีด้านพื้นที่ในส่วนของสิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึง และด้านการจัดการในส่วนของอนุรักษ ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างไรก็ตามในส่วนการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศ ยังจำเป็นต้องปรับปรุงด้านพื้นที่ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการ ในส่วนของจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านกิจกรรมและการให้การศึกษา ตลอดจนด้านการมีส่วนร่วม ของชุมชนในท้องถิ่น และได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 5 ด้าน คือ 1) การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม 2) การ บริหารจัดการ 3) การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก 4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและ 5) การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

ฉลอง ของเดิม (2548) ได้ศึกษาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน จังหวัด แม่ฮ่องสอน ในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละ วิน ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวความปลอดภัย ความสามารถในการรองรับ การบริการของ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติสาละวินอยู่ในระดับดี ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับพอใช้ และในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคมนาคมหรือการเข้าถึง อยู่ใน ระดับต้องปรับปรุง ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติ สาละวิน ได้แก่ ขาดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บุคลากรไม่เพียงพอ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกหลายด้าน ได้แก่ ป้ายบอกทาง ตู้โทรศัพท์ สาธารณะ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านพัก ไม่มีบริเวณที่เล่น รอบกองไฟ ถึงขะมีไม่เพียงพอ ชุมชนท้องถิ่นยังไม่ได้รับโอกาสแสวงหารายจากแหล่งท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก และการจัดเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และได้เสนอแนะแนวทางในการ พัฒนาศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ 4) ด้านการมีส่วนร่วม

วิระชัย มงคลพันธ์ (2542) ได้ศึกษาความต้องการและความพร้อมของประชาชนท้องถิ่น ในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน พบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความต้องการเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวธรรมชาติ มีความรู้ด้าน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่ต้องการให้บริการพาหนะรับ-ส่ง ไม่ต้องการให้บริการที่พัก ไม่ต้องการจัดบริการขายอาหารและเครื่องดื่ม ขาดความรู้ด้านสถานที่ท่องเที่ยวในเขต อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ขาดความพร้อมด้านเงินทุนและทรัพยากรที่ใช้ประกอบการให้บริการ ด้านการท่องเที่ยว และไม่มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว

จันทร์ทิพย์ คงปาน (2545) ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรณีศึกษาเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก พบว่า เขื่อนภูมิพลมีองค์ประกอบด้านพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมในพื้นที่ ด้านการจัดการมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วนด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวปัจจุบันยังมิได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านและขาดสินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวในเขื่อนภูมิพลเป็นไปตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายในเขื่อนภูมิพล ตามองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ 2) องค์ประกอบด้านการจัดการมีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมที่มีรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา 4) องค์ประกอบด้านองค์กรที่เปิดให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

จินตนา แสนวงศ์ (2542) ได้ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร กรณีศึกษา กองพลรบพิเศษที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวในกองพลรบพิเศษที่ 2 มีลักษณะของการจัดการตามแนวทางของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักดำเนินการ และการท่องเที่ยวไม่เป็นที่แพร่หลาย นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทหาร กองพลรบที่ 2 แต่พบปัญหา คือ มีการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าที่เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเดินป่าเชิงนิเวศ การอ่อนด้อยด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด ขาดป้ายสื่อความหมายธรรมชาติและความปลอดภัยในเส้นทางเดินป่า

ปิยพร ทาวิกุล (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้านและขนาดของงานว่าต้องการความช่วยเหลือมากหรือน้อย สำหรับรูปแบบที่ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น แบ่งออกได้เป็น 5 ด้าน คือ

1. การพัฒนาเส้นทาง
2. การพัฒนาร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

3. การประชาสัมพันธ์ ควรมีการร่วมมือจากทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน
4. ด้านความปลอดภัย
5. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว

ปฐิติ อากมานนท์ มอนซอน และคณะ (2535) ได้ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าที่มีต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น พบว่า มีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบในด้านบวกได้แก่ เป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสัมผัสธรรมชาติ สร้างจิตสำนึกของความรักและห่วงใยในสภาพแวดล้อม ช่วยลดปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าของกลุ่มผู้มีอิทธิพล ประชาชนมีอาชีพรองเป็นการเสริมรายได้ เกิดการกระจายรายได้ของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนมีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของธรรมชาติและวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมากขึ้น

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2541) ได้ศึกษาถึงแนวทางการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.) การศึกษาถึงกรอบการบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลพบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลนั้น จะต้องคำนึงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม

จากการสำรวจและศึกษาบทบาท รวมทั้งปัญหาข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล สามารถกำหนดเป็นภารกิจที่ควรดำเนินการในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบได้ 5 ภารกิจ ดังนี้

1. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ให้สาธารณชนได้ทราบมากที่สุด
2. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นการสำรวจหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่เพื่อเป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่
3. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวตามประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่

4. การบริหารแหล่งท่องเที่ยว เป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดกับส่วนรวม โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ เช่น การจัดเก็บผลประโยชน์ การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว การจัดสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดให้บริการในสถานที่ท่องเที่ยวท่องเที่ยวด้วย

5. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการวางระบบในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งความปลอดภัยรวมทั้งการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความปลอดภัยจากโรคภัย ด้วยการดูแลรักษาความสะอาดและสาธารณสุขในพื้นที่

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาได้นำมาประยุกต์ใช้ประกอบการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวที่จะประสบผลสำเร็จไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นั้นต้องมีการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ตามแนวทางการอนุรักษ์ มีการบริหารจัดการที่ดีที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน มีการพิจารณาถึงขีดความสามารถที่จะรองรับได้ของพื้นที่และผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติจำเป็นต้องอาศัยหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งการนำหลักการแบ่งเขตจัดการพื้นที่มาใช้จะทำให้สามารถกำหนดรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม โดยปัจจุบันได้มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้นำหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ใช้เป็นแนวทางจัดการพื้นที่ ซึ่งมุ่งเน้นถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญที่จะสร้างและส่งเสริมให้ผู้ใช้เวลาจากการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจถึงการจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เป็นไปในทางที่ยั่งยืนซึ่งหากพื้นที่ใดได้นำหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปใช้ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสมจะเกิดประโยชน์ต่อพื้นที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายและยังนำไปสู่การพัฒนาที่มีความยั่งยืนไปด้วย

2.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีวิธีการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นไปตามหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ เพียงใด ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการจัดการ ทั้งนี้เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ศึกษานำมาประมวล วิเคราะห์ และเสนอแนวทางที่จะนำไปสู่การจัดการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะตามแหล่งข้อมูล คือ

1.1 ข้อมูลบริบทและสภาพการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อการประเมินศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงซึ่งได้จากการเข้าไปในพื้นที่ศึกษาของผู้ศึกษา โดยการศึกษา สัมภาษณ์ และสังเกต

1.2 ข้อมูลบริบทของพื้นที่ ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อมูลการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ข้อมูลปัญหาอุปสรรคตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ข้อมูลแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ซึ่งได้จากกลุ่มประชากรโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลเสริมประกอบการศึกษา หรือข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลแผนและนโยบายด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด

สถาบันการศึกษา และจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และจากสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- 2) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) ผู้นำชุมชนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- 4) ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- 5) ประชาชนในท้องถิ่น
- 6) นักท่องเที่ยว

จากประชากรทั้ง 6 กลุ่ม ผู้ศึกษาใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็น 2 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. กลุ่มที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จำนวน 4 กลุ่มย่อย ได้แก่

1.1 เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 10 คน คัดเลือกจากผู้บริหาร จำนวน 2 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว จำนวน 8 คน ได้แก่ ลูกจ้างประจำ จำนวน 4 คน และพนักงาน จำนวน 4 คน

1.2 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน คัดเลือกจากพื้นที่ทำการศึกษาซึ่งอยู่ในพื้นที่เขตการปกครองและบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน และองค์การบริหารส่วนตำบลก้อซึ่งมีบทบาทต่อการพัฒนาและดำเนินงานร่วมกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในพื้นที่ศึกษามากที่สุด ดังนั้นจึงเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 2 ตำบล มาเป็นตัวแทนประชากร

1.3 ผู้นำชุมชนรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 6 คน คัดเลือกจากบุคคลที่มีบทบาทต่อการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

1.4 ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 4 คน คัดเลือกผู้ประกอบการที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติตลอดทั้งปี

2. กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 2 กลุ่มย่อย โดยข้อมูล ตัวอย่างประชากรคำนวณได้จาก สูตรของ Taro Yamane (อ้างใน วีระชัย มงคลพันธ์, 2542)

โดยกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.1 ดังนี้

$$\text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง } (n) = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N คือ จำนวนหน่วยประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่าจะให้มีระดับนัยสำคัญที่ 0.1

สำหรับการใช้ความคลาดเคลื่อนที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.1 นั้นเนื่องจากผู้ศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาการเก็บข้อมูล

2.1 ประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 90 คน เพื่อสำรวจถึงการมีส่วนร่วมของ ประชาชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยเลือกจากกลุ่มตัวอย่างจากครัวเรือน ใน 6 หมู่บ้านจาก 2 ตำบล ที่มีพื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียงกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลักในอุทยาน แห่งชาติแม่เปิง ซึ่งจำนวนครัวเรือนในปีพ.ศ. 2547 รวมทั้งหมด 801 ครัวเรือน จากการคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนทั้งหมด จำนวน 90 ครัวเรือน

เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนครัวเรือนไม่เท่ากัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสุ่มตัวแทนจาก แต่ละหมู่บ้าน ซึ่งมีการคำนวณตัวอย่างตามสัดส่วนครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้สูตร

$$N_1 = \frac{nN_1}{N}$$

เมื่อ n = จำนวนประชากรตัวอย่าง (ครัวเรือน)

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (ครัวเรือน)

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน (ครัวเรือน)

n_1 = จำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน (ครัวเรือน)

ผลจากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจากแต่ละหมู่บ้าน ปรากฏตามตาราง 3.1 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลก้อ และตำบลแม่ลาน

รายชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนตัวอย่างครัวเรือนตามสัดส่วนครัวเรือนทั้งหมด
1. หมู่ที่ 1 บ้านก้อทุ่ง ตำบลก้อ	170	19
2. หมู่ที่ 2 บ้านก้อหนอง ตำบลก้อ	90	10
3. หมู่ที่ 3 บ้านก้อจอก ตำบลก้อ	139	16
4. หมู่ที่ 4 บ้านก้อท่า ตำบลก้อ	222	25
5. หมู่ที่ 1 บ้านผาด้าย ตำบลแม่ลาน	114	13
6. หมู่ที่ 6 บ้านผาด้ายเหนือ ตำบลแม่ลาน	66	7
รวม	801	90

เมื่อคำนวณจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านแล้ว ผู้ศึกษาจึงเลือกสุ่มครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งกำหนดให้หัวหน้าครัวเรือนเป็นตัวแทนประชากร ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งกระจายจำนวนกลุ่มตัวอย่างไปตามหมวดหรือกลุ่มบ้านในแต่ละหมู่บ้านได้จัดแบ่งไว้เรียบร้อยแล้ว จึงเลือกครัวเรือนหลังแรกของหมวดหรือกลุ่มบ้านแล้วเว้นระยะห่างของครัวเรือนไปอีกครั้งละ 9 ครัวเรือนจนครบตามสัดส่วนประชากรตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน

2.2 นักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน ได้จากการคำนวณสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.1 โดยอ้างอิงจากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2546 ถึงมกราคม 2547 จำนวน 2,964 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจนครบ 100 คน จากนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงทั้งในช่วงวันธรรมดา และช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. การทบทวนเอกสาร หนังสือราชการ รายงาน บันทึกการประชุม สรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

2. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. แบบสัมภาษณ์เจาะลึก โดยใช้แบบนำสัมภาษณ์ (Interview Guide) โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบคำถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระในประเด็น ดังนี้

3.1 บริบทของพื้นที่ และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

3.2 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

3.3 การจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ปัญหาอุปสรรคตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3.4 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมและรูปแบบจำลองการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จัดทำได้ในพื้นที่

4. แบบสอบถาม ใช้เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวในประเด็นดังนี้

4.1 ประชาชนในท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลของประชาชนในท้องถิ่น

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

4.2 นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทางด้านบุคคลของนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ได้แก่

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

- การจัดการการท่องเที่ยว ปัญหาอุปสรรค ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

- การเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

5. กล้องบันทึกภาพนิ่ง
6. เครื่องบันทึกการสนทนา
7. แผนที่ภูมิประเทศและเครื่องหาพิกัดตำแหน่ง (GPS)
8. เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่โดยใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ที่ได้จากการสำรวจของผู้ศึกษามาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลใน โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์จากเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้ใช้วิธีประยุกต์จากวิธีการประเมินศักยภาพพื้นที่ธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นแนวทางการวิเคราะห์ โดยวิธีประเมินศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้วิธี Weighting Score Method มีรายละเอียดของขั้นตอนการประเมินดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาวิจัย มาประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการรวบรวมแหล่งต่างๆ มาพิจารณาให้คะแนน (R= Rating) ตามเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้กำหนดขึ้นในตาราง 5.1 และตาราง 5.2 โดยผู้ศึกษาได้แบ่งระดับการให้คะแนนเพื่อชี้ศักยภาพสำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็น 3 ระดับ ทั้งในระดับพื้นที่ศึกษา และในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

- (1) ระดับที่มีศักยภาพสูง ให้คะแนนตัวเองชี้เป็น 3
 - (2) ระดับที่มีศักยภาพปานกลาง ให้คะแนนตัวเองชี้เป็น 2
 - (3) ระดับที่มีศักยภาพน้อยหรือต่ำ ให้คะแนนตัวเองชี้เป็น 1
- 2) สมการที่ใช้คำนวณหาศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศโดยใช้สมการถ่วงน้ำหนัก

$$EP = (W_1 R_1 + W_2 R_2 + W_3 R_3 + \dots + W_n R_n) / (W_1 + W_2 + W_3 + \dots + W_n)$$

EP = ระดับศักยภาพในความเป็นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

$R_{1...n}$ = ค่าคะแนนศักยภาพของตัวแปรที่ 1 ถึง n

$W_{1...n}$ = ค่าถ่วงน้ำหนักของตัวแปรที่ 1 ถึง n

สมการดังกล่าวจะใช้พิจารณาศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

(1) ระดับพื้นที่ศึกษา (ตาราง 5.1) จะใช้สมการ

$$EP1 = (W_1 R_1 + W_2 R_2) / (W_1 + W_2)$$

EP1 = ระดับศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา

ค่าที่ได้จากการคำนวณสามารถนำมาจัดระดับศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้

3-2⁺ = H : พื้นที่ที่มีศักยภาพสูงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2-1⁺ = M : พื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลางสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

0-1 = L : พื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(2) ระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (ตาราง 5.2) จะใช้สมการ

$$EP2 = (W_3 R_3 + W_4 R_4 + \dots + W_{13} R_{13}) / (W_3 + W_4 + \dots + W_{13})$$

EP2 = ระดับศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ค่าที่ได้จากการคำนวณสามารถนำมาจัดระดับศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังนี้

3-2⁺ = H : พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2-1⁺ = M : พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลางสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

0-1 = L : พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

(3) ระดับศักยภาพรวม จะนำค่าที่ได้จากการคำนวณทั้ง 2 ระดับ มาหาค่าเฉลี่ยโดยใช้สมการ

$$EP3 = (EP1 + EP2) / 2$$

EP3 = ระดับศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ค่าที่ได้จากการคำนวณโดยสมการดังกล่าวจะเป็นค่าคะแนนดิบ ซึ่งมีความเป็นไปได้ตั้งแต่ 0 (ไม่มีศักยภาพ) ถึง 3 (มีศักยภาพสูงมาก) นำค่าคะแนนดิบที่ได้จากการคำนวณดังกล่าวสำหรับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมาจัดระดับศักยภาพในการพัฒนาดังนี้

3-2⁺ = H : พื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2-1⁺ = M : พื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

0-1 = L : พื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

และนักศึกษาได้นำข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่างเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาประกอบการวิเคราะห์ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ออกมานำเสนอในรูปแบบของแผนที่และตารางแสดงศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรค รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ใช้การวิเคราะห์จากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่นักศึกษาได้เก็บรวบรวมไว้ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม และสัมภาษณ์นั้น ได้นำมาสรุปและจัดออกเป็นหมวดหมู่ แล้ววิเคราะห์ร่วมกับแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้ผลการวิเคราะห์ออกมานำเสนอในรูปแบบของตารางโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ และข้อมูลเชิงพรรณนามาอธิบายเป็นผลการศึกษาให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

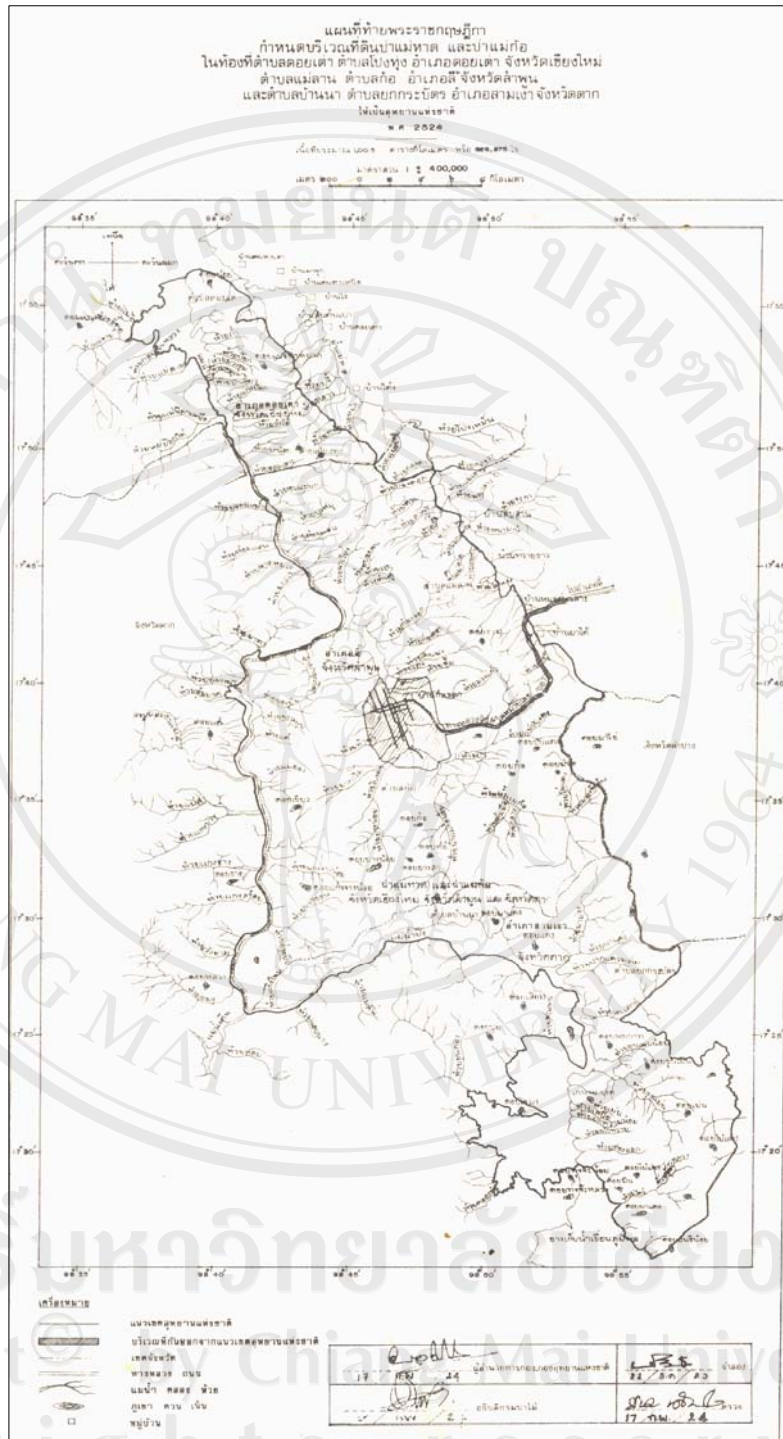
บทที่ 4

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

4.1 ประวัติความเป็นมาของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

เนื่องจากคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวสภาจังหวัดลำพูน ได้มีมติในการประชุม เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2521 เสนอแนะให้จังหวัดลำพูน จัดตั้งวนอุทยานในบริเวณ ป่าแม่หาด-แม่ก้อ อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน เพื่อปรับปรุงเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งทางสำนักงาน ป่าไม้เขตเชียงใหม่ได้ให้ นายเฉลียว นิ่มนวล ไปสำรวจพื้นที่และมีความเห็นควรจัดเป็นวนอุทยาน ขึ้น จึงรายงานให้กรมป่าไม้ดำเนินการประกอบกับทางจังหวัดลำพูน ได้เสนอให้กรมป่าไม้ จัดพื้นที่ ป่าแม่หาด-แม่ก้อเป็นแหล่งสงวนพันธุ์สัตว์ป่าหรืออุทยานแห่งชาติเช่นกัน ตามรายงานการสำรวจ ของนายจිරเดช บารมี เจ้าพนักงานป่าไม้ 3 ประจำอำเภอเถลิง ดังนั้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2522 กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ จึงได้มีคำสั่ง ที่ 2294/2522 ให้นายสัมพันธ์ มิเดหวัน เจ้าพนักงาน ป่าไม้ 3 ไปทำการสำรวจอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าพื้นที่ป่าแม่หาด-แม่ก้อ เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน สภาพป่าสมบูรณ์ดีมีทิวทัศน์สวยงามและมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่สำคัญหลายแห่ง เช่น น้ำตก ก้อหลวง หุ่นห้วย มีสัตว์ป่าชุกชุมเหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ ตามหนังสือรายงานการ สำรวจ ที่ กษ 0708 (มก) /51 ลงวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2523

กองอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้ ได้นำเสนอคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ มีมติ ในการประชุม ครั้งที่ 2/2523 เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2523 ได้กำหนดพื้นที่ป่าดังกล่าวเป็น อุทยานแห่งชาติ โดยมีพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าแม่หาดและป่าแม่ก้อ ในท้องที่ตำบล ดอยเต่า ตำบลโป่งทุ่ง อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ตำบลแม่ลาน ตำบลก้อ อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน และตำบลบ้านนา ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2524 (รูปที่ 4.1) ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 98 ตอนที่ 115 ลงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 32 ของประเทศ อนึ่งในระหว่างดำเนินการจัดตั้งได้ใช้ ชื่อว่า อุทยานแห่งชาติแม่หาด-แม่ก้อ ต่อมาเมื่อได้มี ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว กรมป่าไม้จึง ได้เปลี่ยนชื่อเป็นอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพราะแนวเขตอุทยานแห่งชาติซีกซ้ายทั้งหมดครอบคลุม

รูปที่ 4.1 แผนที่ทำพระราชกฤษฎีกากำหนดพื้นที่ให้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ที่มา : อุทยานแห่งชาติแม่ปิง, 2549

ลำน้ำแม่ปิง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายใหญ่และมีธรรมชาติที่สวยงามเป็นจุดเด่นที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ต่อมาในปีพ.ศ.2545 อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ย้ายสังกัดจากกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาอยู่ในสังกัดของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคสนามขึ้นตรงกับส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) มีพื้นที่รับผิดชอบรวม จำนวน 1,003.75 ตารางกิโลเมตร หรือ 627,346 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่เขตปกครอง 3 จังหวัด ได้แก่ อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน และอำเภอสამเภา จังหวัดตาก

4.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

4.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

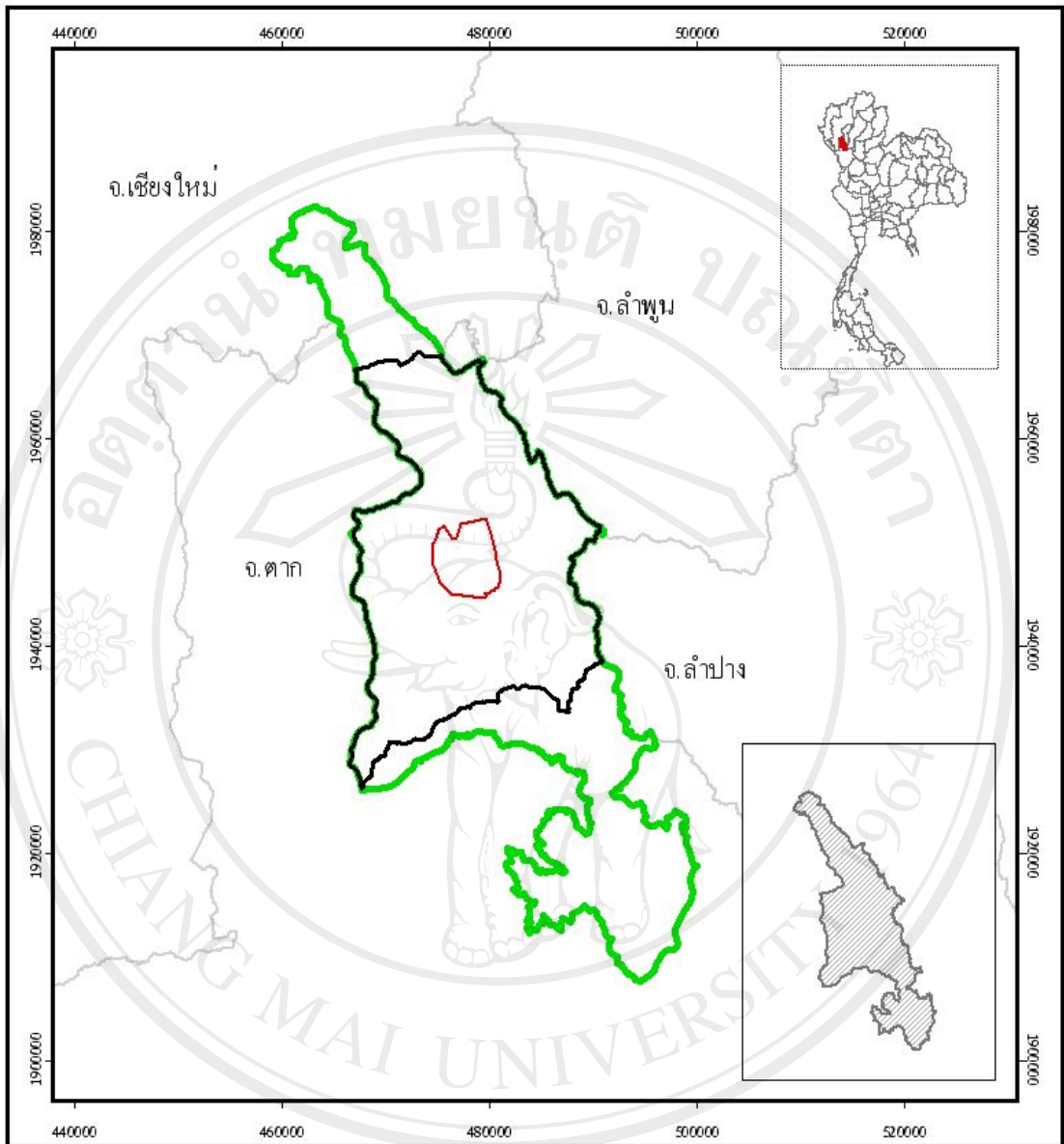
อุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีพื้นที่ทั้งหมด 1,003.75 ตารางกิโลเมตร หรือ 627,346 ไร่ แยกเป็นพื้นที่ที่เป็นพื้นดิน 845.76 ตารางกิโลเมตร หรือ 528,602 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 84.26 และพื้นที่ทางน้ำ 157.99 ตารางกิโลเมตร หรือ 98,744 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.74 อยู่ในท้องที่อำเภอ ดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่, อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน และอำเภอสามเภา จังหวัดตาก ในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ระวังหมายเลข 4744 IV , 4744 I , 4744 III , 4744 II , 4743 IV และ 4743 I มีอาณาเขตติดต่อกับหน่วยงานและเขตการปกครองพื้นที่อื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลดอยเต่า ตำบลโป่งทุ่ง ตำบลมี้ดกา อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านนา ตำบลยกกระบัตร อำเภอสามเภาจังหวัดตาก
ทิศตะวันออกตอนบน และตอนกลาง	ติดต่อกับ	ตำบลแม่ลาน ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ทิศตะวันออกตอนใต้	ติดต่อกับ	หน่วยจัดการต้นน้ำแม่พริก อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย และเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าแม่ตื่น อำเภอสามเภา จังหวัด ตาก

สำหรับพื้นที่ศึกษาวิจัย ได้กำหนดศึกษาในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในเขตท้องที่
อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ครอบคลุมพื้นที่ 379,811 ไร่ หรือร้อยละ 66.54 จากพื้นที่ทั้งหมดของ
อุทยานแห่งชาติแม่ปิง (รูปที่ 4.2)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 4.2 พื้นที่ศึกษาวิจัย

4.2.2 สภาพภูมิประเทศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน ทอดตัวยาวในแนวเหนือ – ใต้ มีแม่น้ำปิงทอดตัวยาวด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ตลอดแนว บริเวณตอนกลางของพื้นที่เป็นที่ราบสูงมีภูเขาล้อมรอบ ใจกลางพื้นที่เป็นพื้นที่ราบคล้ายรูปกระทะหงายเป็นที่ตั้งของชุมชนในพื้นที่กันออก โดยมีจุดสูงสุดที่ 1,334 เมตรบริเวณคอยห้วยหลาวบริเวณเขตรอยต่อของจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน และต่ำสุดที่ 210 เมตรบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลในช่วงระดับน้ำในอ่างลดลงต่ำสุด

4.2.3 สภาพภูมิอากาศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีสภาพภูมิอากาศอยู่ในเขตร้อนชื้น มี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – ตุลาคม ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – มกราคม ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - เมษายน ปริมาณฝนตกเฉลี่ยประมาณ 1,121.85 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26.5 องศาเซลเซียส

4.2.4 สภาพดิน

ดินในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงส่วนใหญ่มีความอุดมสมบูรณ์สูงในพื้นที่ตอนกลางของอุทยานแห่งชาติ เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ส่วนพื้นที่ตอนบนและตอนใต้เป็นภูเขาสูงชันจึงทำให้ความอุดมสมบูรณ์ต่ำเนื้อดินจะมีเศษกรวดหินปะปนจำนวนมาก

4.2.5 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

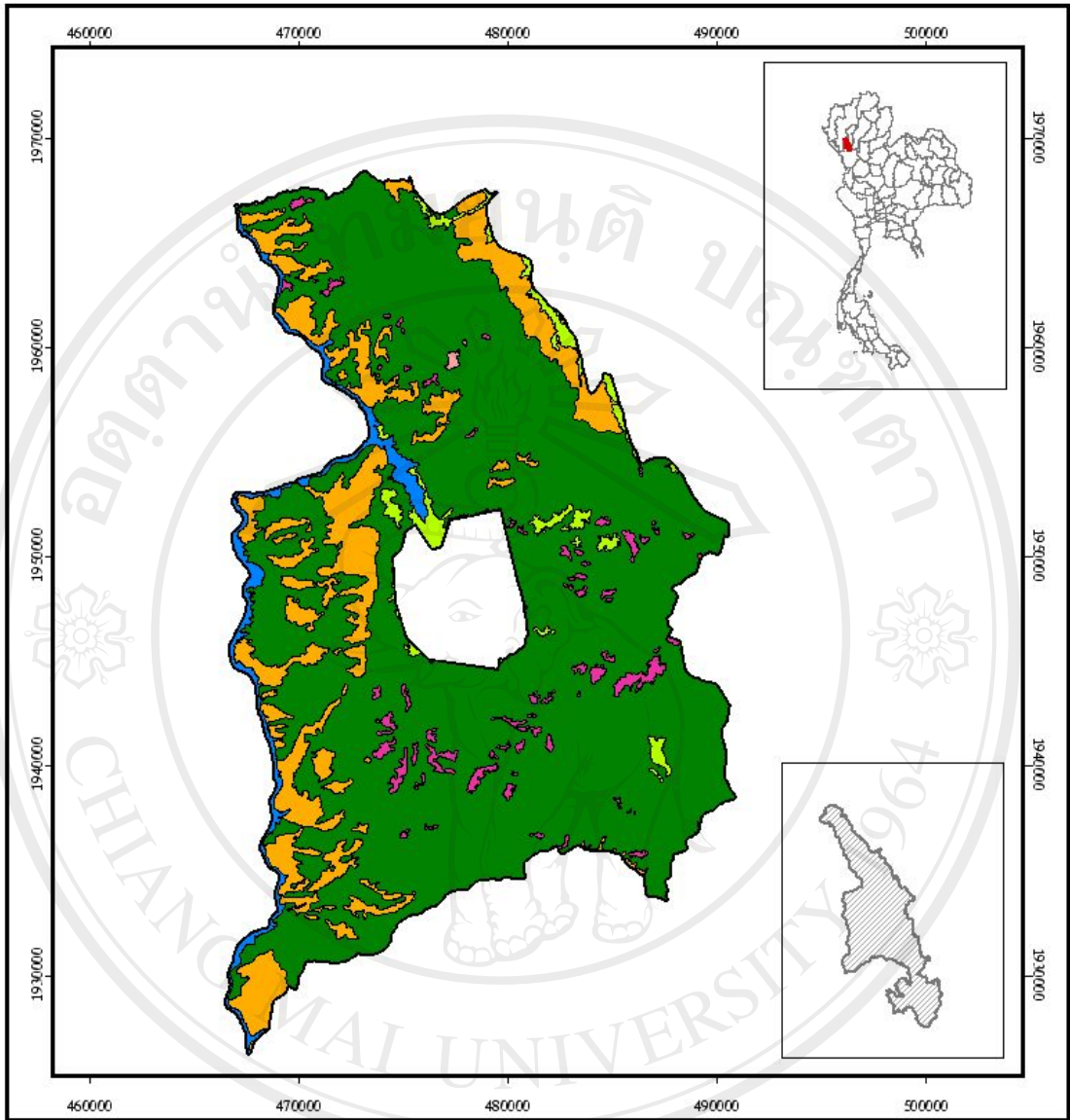
จากข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาวิจัยโดยทำการศึกษาวิเคราะห์จากข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ในฐานข้อมูลของศูนย์เทคโนโลยีและการสื่อสารสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) แยกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปรากฏตามตาราง 4.1 และรูปที่ 4.3 ดังนี้

ตาราง 4.1 ข้อมูลประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาวิจัย

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	ขนาดพื้นที่ (ตารางกิโลเมตร)
1. ป่าเต็งรัง	85.74
2. ป่าเบญจพรรณ	449.67
3. ทุ่งหญ้า	0.46
4. ไร่ร้าง	12.94
5. พื้นที่เกษตรกรรม	12.79
6. แหล่งน้ำ	14.18
รวม	575.70

ที่มา: ข้อมูลศูนย์เทคโนโลยีและการสื่อสาร สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่), 2551

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

รูปที่ 4.3 การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาวิจัย

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทุ่งหญ้า

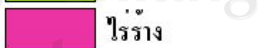
ป่าเต็งรัง

ป่าเบญจพรรณ

พื้นที่เกษตรกรรม

ไร่ร้าง

แหล่งน้ำ

N

4 0 4 8 กิโลเมตร

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางป๋วย
Information and Communication Technology Center
งานบริการข้อมูลและไอที 16 ปีแห่งความสำเร็จ

4.2.6 การเดินทางไปอุทยานแห่งชาติแม่งปิง

อุทยานแห่งชาติแม่งปิงสามารถเข้าถึงได้หลายเส้นทางทั้งเส้นทางทางบกและเส้นทางทางน้ำ ในส่วนทางบกสามารถเริ่มต้นจากตัวจังหวัดที่สำคัญได้ 3 เส้นทางได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่และลำปาง ดังนี้

เส้นทางที่ 1 จากกรุงเทพมหานคร ด้วยระยะทาง 587 กิโลเมตร โดยใช้ทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน (สายเหนือ) ผ่านจังหวัดต่าง ๆ ขึ้นมาทางภาคเหนือ ผ่านจังหวัดตากเข้าเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง แล้วแยกซ้ายเข้าเส้นทางหมายเลข 106 ที่ต่อเนื่องมาจากจังหวัดลำพูน จนถึงประมาณกิโลเมตรที่ 47 แล้วแยกซ้ายเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 1087 เข้าสู่อุทยานแห่งชาติแม่งปิง โดยที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่งปิงตั้งอยู่ในช่วงหลักกิโลเมตรที่ 20 - 21

เส้นทางที่ 2 จากตัวจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยระยะทาง 155 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 106 ผ่านอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เข้าเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ผ่านอำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง จนถึงอำเภอเถิน และจากอำเภอเถินเดินทางต่อมาด้านทิศใต้ไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตร จะถึงทางแยกขวาเข้าสู่ถนนทางหลวงหมายเลข 1087

เส้นทางที่ 3 จากตัวจังหวัดลำปาง ด้วยระยะทาง 123 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินสายพหลโยธิน (สายเหนือ) มาทางทิศใต้แล้วแยกขวาเข้าสู่ตัวอำเภอเกาะคา จากนั้นให้ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1274 ผ่านอำเภอเสริมงามมาสิ้นสุดที่อำเภอเถิน และจากอำเภอเถินเดินทางต่อมาด้านทิศใต้ไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตร จะถึงทางแยกขวาเข้าสู่ถนนทางหลวงหมายเลข 1087

นอกจากนี้ยังสามารถเดินทางโดยทางเรือ จากท่าเรือเหนือเขื่อนภูมิพล อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ขึ้นเหนือไปตามลำน้ำแม่งปิง ผ่านบริเวณท่าน้ำแก่งก้อ จนถึงท่าเรืออำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ รวมระยะทาง ประมาณ 110 กิโลเมตรได้อีกเส้นทางหนึ่ง

4.3 สภาพแวดล้อมทางชีวภาพ

4.3.1 สภาพด้านทรัพยากรป่าไม้

อุทยานแห่งชาติแม่งปิงมีป่าไม้หรือสังคมพืชคลุมดินที่สำคัญจำนวน 6 ลักษณะ คือ 1) สังคมป่าเบญจพรรณ 2) สังคมป่าเต็งรัง 3) สังคมป่าดงดิบ 4) สังคมทุ่งหญ้า 5) สังคมผาหิน และ 6) สังคมพืชในช่วงของการทดแทน โดยสังคมป่าเต็งรังเป็นสังคมพืชที่มีเนื้อที่มากที่สุดในอุทยานแห่งชาติ และสังคมป่าผลัดใบมีเนื้อที่รองลงมา สำหรับสังคมป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ ซึ่งเป็นกลุ่มของป่าผลัดใบนั้นจะขึ้นกระจกระบายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ โดยเฉพาะตามเทือกเขาที่เป็นดินปนทรายและมีความสูงไม่เกิน 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง พรรณไม้ที่พบบ่อย

ในพื้นที่ได้แก่ สัก เต็ง รัง เหียง พลวง มะค่าโมง แดง ช้อ กระโดน ชิงชัน ประดู่ ตะแบก อินทนิล บก ก่อแพะ สนเขา มะขามป้อม รกฟ้า ตะเคียนหิน ตะเคียนทอง สมอไทย สมอพิเภก ไม้ป่า สลัดได หวาย เฟิร์น โดยมีพันธุ์ไม้หายาก ได้แก่ กัลยไม้เหลืองแม่ปิงหรือเอื้องบุษราคัม (*Eulophia flawa*) พบมากบริเวณทุ่งกึ่ง และต้นเสวตฉัตร (*Damrongia purpureo-lineata* Kerr) กับพันธุ์ไม้ชนิดใหม่ของโลกสำรวจพบครั้งแรกในปี พ.ศ. 2541 ในสกุลซาถายี (*Trisepalum* sp.) ซึ่งสำรวจพบบริเวณแก่งก้อ

4.3.2 สภาพด้านทรัพยากรสัตว์ป่า

สัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีอยู่ชุกชุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามริมฝั่งแม่น้ำปิง เช่น เก้ง วัวแดง หมูป่า หมีควาย เลียงผา กวางผา เสือปลา ไก่ป่า ชะมดเขียด ลิงวอก ค่างเทา ชะนี สุนัขจิ้งจอก กระต่ายป่า กระรอก นอกจากนี้ ยังมีนกชนิดต่าง ๆ ทั้งนกประจำถิ่น และย้ายอพยพเข้ามาอีกมาก ชนิดนกที่สำคัญ เช่น นกหัวขวานใหญ่สีดำ เขี้ยวดำ นกขุนแผน นกกระราง หัวหงอก รวมทั้งยังเป็นแหล่งพันธุ์ปลาน้ำจืดที่สำคัญที่พบในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล เช่น ปลากระมัง ปลานิล ปลาสวาย ปลาเนื้ออ่อน ปลาคัง ปลาตังกวด ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลานู ปลาแรด เป็นต้น โดยมีสัตว์ป่าสงวนที่สำคัญ 2 ชนิด ได้แก่ เลียงผา Serow (*Capricornis sumatraensis*) และ กวางผา Goral (*Naemorhedus goral*) โดยแยกเป็นกลุ่มสัตว์ ตามตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ประเภทสัตว์ป่าที่พบในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

พันธุ์สัตว์	ชนิด	สกุล	วงศ์
นก	224	141	52
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	42	37	21
สัตว์เลื้อยคลาน	49	39	13
สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	19	9	4
ปลา	55	42	19

ที่มา: ข้อมูลพื้นฐานอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้, 2544 (อ้างใน อุทยานแห่งชาติแม่ปิง, 2549)

4.4 สภาพการณ์ท่องเที่ยวในพื้นที่

นับตั้งแต่วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2507 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดเขื่อนภูมิพล ส่งผลให้เกิดอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ในแม่น้ำปิงในเขตรอยต่อของจังหวัดตาก ลำพูนและเชียงใหม่ ประกอบกับได้มีการประกาศจัดตั้งพื้นที่ป่าไม้และอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนภูมิพลบางส่วนเป็นอุทยานแห่งชาติ ในวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2524 มีชื่อว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตลอดระยะเวลากว่า 25 ปี จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2550 อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ดำเนินการกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมา โดยตลอด ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล สามารถกำหนดช่วงเวลาของการดำเนินกิจกรรมและการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ออกเป็น 3 ยุค ดังนี้

ยุคที่ 1 ยุคก่อนแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ระหว่างปี พ.ศ. 2524 – 2531

ยุคที่ 2 ยุคแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2532 – 2538

ยุคที่ 3 ยุคหลังแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2539 – 2550

ยุคที่ 1 ยุคก่อนแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ระหว่างปี พ.ศ. 2524 – 2531

ในยุคนี้เป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของงานอุทยานแห่งชาติในพื้นที่การดำเนินกิจกรรมหลักของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จึงมุ่งเน้นไปในงานของการก่อสร้างสถานที่ราชการ โดยการก่อสร้างที่ทำการอุทยานแห่งชาติ จัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ในจุดที่มีทรัพยากรที่สำคัญในพื้นที่ โดยเฉพาะทรัพยากรท่องเที่ยวและทรัพยากรป่าไม้ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายในพื้นที่รวม 4 หน่วยพิทักษ์ ได้แก่ หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป. 1 (น้ำตกก่อ) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป. 2 (แก่งก่อ) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป. 3 (ทุ่งกิ๊ก) และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป. 4 (แม่ลาน) ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าวรัฐบาลไทยยังอนุญาตให้มีการสัมปทานป่าไม้อยู่ จึงทำให้กระแสของการเข้าไปลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีความถี่ที่สูงมาก ดังนั้นภารกิจหลักของเจ้าหน้าที่จึงเน้นไปทางด้านการป้องกันปราบปรามและดูแลทรัพยากรในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นอันดับแรก แต่ก็ได้มีการพัฒนาสถานที่

แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติไปบางส่วนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการปรับพื้นที่ให้บริการพักผ่อนและดำเนินการพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกบางส่วน ได้แก่ การตัดถนนจากหมู่บ้านก้อท่าไปยังแก่งก้อ สร้างเรือนแพบริการนักท่องเที่ยว สร้างที่พักและม้านั่งพักบริเวณน้ำตกก้อหลวง และการสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในปีงบประมาณ 2530 เป็นต้น สำหรับการใช้จ่ายประโยชน์ของนักท่องเที่ยวยังอยู่ในปริมาณที่จำกัดเนื่องจากสภาพเส้นทางเข้าถึงและระบบคมนาคมขนส่งไม่สะดวก ได้แก่ สภาพเส้นทางเข้าถึงเป็นเส้นทางลูกรังตลอดสาย ยานพาหนะเข้าออกในพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีปริมาณน้อยมาก รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเป็นการท่องเที่ยวแบบกลุ่มคณะที่เน้นการพักผ่อนในสถานที่สงบห่างไกลจากเมือง สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ได้แก่ แก่งก้อ แม่น้ำปิงและน้ำตกก้อหลวง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยมได้แก่ การพักผ่อนเรือนแพ ตกปลา นั่งเรือชมธรรมชาติ เล่นน้ำตก เป็นต้น ในส่วนของการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น จะพบว่ามี การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยอาศัยทางเรือในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล ที่เชื่อมต่อระหว่างเขื่อนภูมิพล จังหวัดตากมายังแก่งก้อ จังหวัดลำพูนและต่อไปยังอ่างเก็บน้ำคอกยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่บริเวณพื้นที่ตอนบนของอ่างเก็บน้ำเดียวกัน

ยุคที่ 2 ยุคแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2532 – 2538

ในยุคนี้เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาอุทยานแห่งชาติอย่างเป็นระบบโดยอาศัยหลักวิชาการของการจัดการอุทยานแห่งชาติ โดยอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมป่าไม้ในการดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในปี พ.ศ.2532 และจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง พ.ศ.2534-2538 รวมระยะเวลาแผน 5 ปี ซึ่งจัดทำโดยคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์หลักของการจัดทำแผนแม่บทอุทยานแห่งชาติในภาพรวมของประเทศ จำนวน 16 แห่ง รวมถึงอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อจะเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการพื้นที่คุ้มครองทั้ง 2 รูปแบบ ให้มีการป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และประสานประโยชน์กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 - 2534) สำหรับวัตถุประสงค์ในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง นั้นได้กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงทั้งในระยะยาว และในช่วง 5 ปี ของแผนงานที่จะมุ่งแก้ปัญหาของพื้นที่เป็นหลัก จึงกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. วัตถุประสงค์ร่วมของการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง

1.1 เพื่อคุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สภาพธรรมชาติ และแหล่งพันธุกรรมของป่าเต็งรัง และป่าผสมผลัดใบผืนใหญ่ของประเทศให้เป็นมรดกตกทอดไปสู่ชนรุ่นหลัง

1.2 เพื่ออนุรักษ์ป่าแม่ปิงให้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของเขื่อนภูมิพล

1.3 เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์พื้นที่ ในด้านการท่องเที่ยวและนันทนาการ โดยได้รับความเพลิดเพลิน และความรู้ความเข้าใจในสภาพธรรมชาติสูงสุด บนพื้นฐานของการจัดตั้งอำนวยความสะดวกสำหรับบริการให้บริการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติน้อยที่สุด

1.4 เพื่อประกอบการจัดการและการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

1.5 เพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบต่างๆ ของระบบพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในรูปแบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง

2. วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2534-2538)

2.1 เพื่อเพิ่มมาตรการในการป้องกันรักษาทรัพยากร และฟื้นฟูสภาพทรัพยากรที่ถูกทำลายทั้งทางตรงและทางอ้อมทุกรูปแบบ

2.2 กำหนดเขตการจัดการและมาตรการจัดการพื้นที่แต่ละเขต ในรูปแบบของการสานประโยชน์ ภายใต้เงื่อนไขการจัดการตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2504

2.3 ลดอัตราการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของราษฎรท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเกษตรแบบเข้มข้น ควบคู่กับการพัฒนาอาชีพเสริมที่เหมาะสมตามศักยภาพของราษฎร

2.4 ให้มีสิ่งจูงใจแก่ชุมชน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ โดยเปิดโอกาสให้ตัวแทนของชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติ และสนับสนุนให้ราษฎรท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติมากขึ้น

2.5 ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางน้ำเป็นหลัก โดยมีแก่งก้อเป็นศูนย์กลางและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามาดำเนินการด้านบริการอาหาร และที่พัก ภายใต้เงื่อนไขการจัดการอุทยานแห่งชาติ และการควบคุมขององค์กรอุทยานแห่งชาติ

2.6 ปรับปรุงสาธารณูปการพื้นฐานที่จำเป็นบริเวณเขตบริการ และพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสื่อความหมายธรรมชาติในทุกจุดท่องเที่ยวภายในเขต อุทยานแห่งชาติ

2.7 พัฒนาจุดท่องเที่ยวแห่งใหม่ภายในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามศักยภาพของแต่ละบริเวณ โดยยึดหลักที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติน้อยที่สุด

2.8 ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรบริหารพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ให้สามารถรองรับ การกิจในการแก้ปัญหา และการจัดการพื้นที่ต่างๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ที่จะพบว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ใช้ แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยได้รับการสนับสนุน งบประมาณจากกรมป่าไม้ในการเร่งพัฒนาด้าน โครงสร้างหน่วยงานและกรอบอัตรากำลังเห็นได้ จากการจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพิ่มเติมอีก 8 หน่วยพิทักษ์ ได้แก่ หน่วยพิทักษ์ อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่มป. 5 (คอยเต่า) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.6 (บ้านก้อ) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.7 (ถ้ำหม้อ) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.8 (ห้วยฟ้าผ่า) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.9 (ผาดำผาแดง) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ แม่ปิง ที่ มป.10 (อู่มปาด) หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.11 (คอยขุนเม่น) และหน่วย พิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.12 (ถ้ำยางวี) โดยมีหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ตั้งอยู่ใน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 2 หน่วยพิทักษ์ ได้แก่ หน่วยพิทักษ์อุทยาน แห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.10 (อู่มปาด) และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.12 (ถ้ำยางวี) นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะมีหน่วยงานภาคสนามเพิ่มขึ้นแล้ว ในส่วนของสิ่งอำนวยความสะดวกบริการด้านการท่องเที่ยวยังได้รับการพัฒนาขึ้นอีกด้วย ได้แก่ การสร้างห้องสุขา บริเวณ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง น้ำตกก้อหลวง และที่แก่งก้อในปีงบประมาณ 2534 ในส่วนของการ พัฒนาระบบสาธารณูปโภคเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นจะพบว่าทางกรมไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ ขยายเขตการไฟฟ้าเข้าไปยังเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อไปบริการให้กับชุมชนตำบลก้อ ในปีพ.ศ. 2534 เช่นเดียวกัน จึงทำให้บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีระบบไฟฟ้าที่ สามารถเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี นอกจากนี้กรมทางหลวงยังได้มีการจัดสรร งบประมาณเพื่อพัฒนาเส้นทางหลวงหมายเลข 1087 สายลี้- ก้อ ที่เป็นเส้นทางคมนาคมสายหลักของ อุทยานแห่งชาติแม่ปิงและชุมชนตำบลก้อโดยการปรับปรุงถนนลูกรังและสร้างทางลาดยางในถนน เป็นบางช่วงนับว่าเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวของ อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้เป็นอย่างดี สำหรับการใช้จ่ายประโยชน์ของนักท่องเที่ยวในขณะนี้ถือว่า

เริ่มมีการเข้ามาใช้ประโยชน์มากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการได้มีการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและจำนวนการใช้ยานพาหนะรถยนต์ของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่วนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ยังเป็นการท่องเที่ยวแบบกลุ่มคณะเหมือนยุคที่ 1 โดยมุ่งเน้นการพักผ่อนในสถานที่สงบห่างไกลจากเมือง สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมได้แก่ แก่งก้อ แม่น้ำปิง น้ำตกก้อหลวงและเริ่มมีการเข้าไปท่องเที่ยวบริเวณทุ่งกิ๊กบ้างแล้ว กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นิยมได้แก่ การพักผ่อนเรือนแพ ตกปลา นั่งเรือชมธรรมชาติ เล่นน้ำตก เดินป่าศึกษาธรรมชาติ และการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนบริเวณน้ำตกก้อหลวง เป็นต้น ในส่วนของการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะพบว่าการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยอาศัยทางเรือในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลที่เชื่อมต่อระหว่างเขื่อนภูมิพล จังหวัดตากมายังแก่งก้อ จังหวัดลำพูนและต่อไปยังอ่างเก็บน้ำคอกเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่บริเวณพื้นที่ตอนบนของอ่างเก็บน้ำเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบการเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวภายนอกซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัด ได้แก่ วัดพระบาทห้วยต้ม วัดพระบาทผานามและวัดบ้านปาง

ยุคที่ 3 ยุคหลังแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ระหว่างปี พ.ศ. 2539

- 2550

ในยุคนี้ถือว่าได้มีการก้าวกระโดดในการพัฒนาเทคโนโลยีหลายด้านโดยเฉพาะด้านการสื่อสารและระบบคอมพิวเตอร์จึงทำให้การติดต่อสื่อสารและการให้ข้อมูลที่ส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยว ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ มีศักยภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับการพัฒนาระบบสื่อสารที่อำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงหลังปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมา โดยเฉพาะระบบสื่อสารทางโทรศัพท์บริเวณแก่งก้อและบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ทั้งนี้ได้เริ่มต้นจากระบบโทรศัพท์ใช้สัญญาณดาวเทียมและเปลี่ยนมาเป็นระบบโทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่ในระบบ จีเอสเอ็ม ที่ได้ทำการติดตั้งเสาส่งสัญญาณบริเวณหมู่บ้านก้อ ทำให้บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ น้ำตกก้อหลวง และน้ำตกก้อน้อย ได้รับความสะดวกไปด้วย ส่วนการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น ในยุคนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารบ้านเมืองของไทยโดยมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้นในรูปของการยกฐานะของสภาตำบลไปเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งรัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณพัฒนากระจายสู่ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น จึงทำให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้รับการสนับสนุนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภายนอกมากยิ่งขึ้น อาทิ งบประมาณปรับปรุงถนนสร้างทางลาดจากหมู่บ้านก้อไปยังน้ำตกก้อหลวง แก่งก้อและทุ่งกิ๊ก งบประมาณก่อสร้างลานจอดรถบริเวณน้ำตกก้อหลวงและแก่งก้อ

งบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่ กล้องดูนกและอุปกรณ์โรยตัว ใต้หน้าผา เป็นต้น นอกจากนี้งบประมาณจากหน่วยงานภายนอกแล้วอุทยานแห่งชาติแม่ปิงยังได้รับ งบประมาณจากกรมป่าไม้ ซึ่งต่อมาภายหลังได้ย้ายหน่วยงานมาสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปีพ.ศ. 2545 โดยได้พัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณทุ่งกิ๊กให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวธรรมชาติที่อาศัยยานพาหนะทางบกเพื่อกระจายไปยังแหล่งท่องเที่ยว อื่นๆ ได้แก่ น้ำตกก้อน้อย ป่าพระบาททางวิ ถ้ำยางวิและน้ำตกก้อหลวง เป็นต้น การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างอาคารบริการนักท่องเที่ยว ศาลาพัก ศาลาเอนกประสงค์ ห้องน้ำ-สุขา ลานจอดรถ ลานกางเต็นท์ ลานรอบกองไฟ ป้อมยามและที่สำคัญคือการจัดสร้างค่ายเยาวชน ความจุ 80 คน ในปีงบประมาณ 2545 ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนส่งเสริมพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญและ สอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในช่วงเวลาปัจจุบัน

ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านการดำเนินงานบริการท่องเที่ยวที่สำคัญได้เกิดขึ้น ในยุคนี้ คือ การเริ่มดำเนินการเก็บค่าธรรมเนียมเข้าไปในอุทยานแห่งชาติและค่าตอบแทนที่พัก ในเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นการดำเนินการตามประกาศกรมป่าไม้ ลงวันที่ 3 เมษายน พ.ศ.2543 เรื่อง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและค่าตอบแทนที่พักในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ส่งผล ต่อการเข้าไปใช้บริการของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปนับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา จากตาราง 4.3 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวมีจำนวนที่ลดลง ทั้งนี้เนื่องจากอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้บันทึกสถิติเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ชำระค่าธรรมเนียมเท่านั้น แต่ระยะเวลาหลังจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา จะสังเกตได้ว่าการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงสลับกันซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามเจ้าหน้าที่ อุทยานแห่งชาติแม่ปิงทราบว่าสถิติการเข้าไปใช้บริการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงของนักท่องเที่ยว นั้น จะมีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาค หากสภาพเศรษฐกิจและสังคมดีจะ ส่งเสริมให้ประชาชนใช้บริการด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 4.3 ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงระยะ 10 ปี (ปีงบประมาณ 2541 – 2550)

ปีงบประมาณ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)
2541	94,007
2542	80,268
2543	52,738
2544	8,923
2545	8,463
2546	12,738
2547	8,643
2548	12,385
2549	8,071
2550	13,137
รวม	299,373

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (ข้อมูลระบบออนไลน์), 2550

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2547 ยังมีการดำเนินการเปลี่ยนแปลงด้านการบริการที่พักเกิดขึ้น ได้แก่ การกำหนดอัตราค่าตอบแทนที่พักอาศัยใหม่ ตามประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2547 เรื่อง กำหนดอัตราค่าตอบแทนที่พักอาศัยในบ้านพักอุทยานแห่งชาติ และการเปิดให้บริการที่พักค่ายเยาวชน (ค่ายเยาวชนแม่ปิง 921 และแม่ปิง 922) ที่หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ มป.3 (ทุ่งก๊ก) ตามประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ลงวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2547 เรื่อง กำหนดอัตราค่าตอบแทนที่พักอาศัยในบ้านพักอุทยานแห่งชาติ

สำหรับสภาพการณ์การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในยุคนี้จะพบว่ามีความหลากหลายกว่า 2 ยุคก่อนหน้านี้ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้อาศัยข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลและข้อมูลนักท่องเที่ยวในการเข้ามา

ท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน มาใช้อธิบายและแสดงผลการศึกษา พบว่า การเข้ามาดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะเป็นเพศหญิง ร้อยละ 53 และเพศชายที่ร้อยละ 47 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับอายุของกลุ่มนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 41 และรองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุ 21 – 31 ปี ร้อยละ 26 ด้านอาชีพนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 39 และรองลงมาคืออาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 22 ส่วนระดับการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 53 รองลงมาคือระดับสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 26 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 45 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 23 ส่วนข้อมูลในการเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง พบว่า นักท่องเที่ยวรู้จักและเข้ามาในอุทยานแห่งชาติจากเพื่อน กลุ่มญาติ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72 รองลงมาคือสื่ออื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต สมุดแผนที่ทางหลวง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 27 สำหรับขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่ม (จำนวน 2 – 9 คน) ร้อยละ 71 รองลงมาคือมาเป็นกลุ่มคณะจำนวน 10 คน ขึ้นไป ร้อยละ 27 ด้านระยะเวลาในการเข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ พักค้างคืน จำนวน 1 คืน ร้อยละ 63 รองลงมาจะพักค้างคืนมากกว่า 1 คืน ร้อยละ 34 โดยที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการมาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 43 และระดับน้อย ร้อยละ 4 สำหรับการมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ ร้อยละ 84 และไม่มีประสบการณ์ร้อยละ 16 และจากเข้ามาใช้บริการในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงแล้วนักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติอีกคิดเป็นร้อยละ 93 และไม่มา ร้อยละ 7 ปรากฏตามตาราง 4.4

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลและข้อมูลนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ง

เพศ (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	47	47.00
หญิง	53	53.00
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	8	8.00
21 – 30 ปี	26	26.00
31 – 40 ปี	41	41.00
41 – 50 ปี	17	17.00
มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	8	8.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	13	13.00
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	39	39.00
พนักงานบริษัท	22	22.00
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	2	2.00
รับจ้างทั่วไป	4	4.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	19	19.00
เกษตรกรรวม	0	0.00
อื่นๆ	1	1.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	2	2.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	3	3.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	7	7.00
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	9	9.00
ปริญญาตรี	53	53.00
สูงกว่าปริญญาตรี	26	26.00
อื่นๆ	0	0.00

ตาราง 4.4 (ต่อ)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (N=100)		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	2	2.00
5,000-10,000 บาท	23	23.00
10,001-15,000 บาท	14	14.00
15,001-20,000 บาท	16	16.00
มากกว่า 20,000 บาท	45	45.00
ช่องทางการรับทราบข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์)	5	5.00
วารสาร/หนังสือพิมพ์	11	11.00
เพื่อน/กลุ่มญาติ	72	72.00
บริษัทหรือองค์กรจัดการท่องเที่ยว	2	2.00
ป้ายประชาสัมพันธ์	3	3.00
เอกสารแผ่นพับของอุทยานฯ	9	9.00
อื่นๆ	27	27.00
ขนาดของกลุ่ม		
มาลำพังคนเดียว	2	2.00
มาเป็นกลุ่ม (จำนวน 2-8 คน)	71	71.00
มาเป็นกลุ่ม/คณะ (จำนวน 10 คนขึ้นไป)	27	27.00
ระยะเวลาในการเข้ามาใช้บริการ		
ท่องเที่ยว		
ไปกลับวันเดียวไม่พักค้างคืน	3	3.00
พักค้างคืน จำนวน 1 คืน	63	64.00
พักค้างคืน มากกว่า 1 คืน	34	34.00

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ระดับความพึงพอใจในการมาใช้บริการใน แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก	53	53.00
ปานกลาง	43	43.00
น้อย	4	4.00
ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
มี	84	84.00
ไม่มี	16	16.00
การกลับมาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในครั้งต่อไป		
มา	93	93.00
ไม่มา	7	7.00

และจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มประชากรตัวอย่างจะเห็นแนวโน้มของดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ในยุคนี้ค่อนข้างดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้รับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากการใช้สื่อเทคโนโลยีทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งคาดว่าเป็นกลุ่มที่มีความรู้และมีรายได้สูง จึงมีความสามารถในการเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้แม้ว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะมีระยะทางห่างไกลจากตัวเมืองหลักและแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติเช่นเดียวกัน นอกจากนี้จะเห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มคณะและใช้เวลาท่องเที่ยวพักแรมที่อุทยานแห่งชาติอย่างน้อย 1 คืน และหลังจากใช้บริการแล้วนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจระดับมากและปานกลาง เนื่องจากนักท่องเที่ยวเคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาบ้างแล้ว ประกอบกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายตลอดจนมีความสวยงามและความโดดเด่นด้านทรัพยากรท่องเที่ยว ดังนั้นนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างจึงตัดสินใจที่จะกลับมาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในครั้งต่อไป ซึ่งโดยภาพรวมแล้วถือเป็นแนวโน้มที่ดีที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะได้มุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐานและเกิดความยั่งยืนต่อไป

ในส่วนของการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติสำหรับยุคนี้ ได้มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพิ่มจากเดิม ได้แก่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง พระบาทห้วยต้ม วัดพระธาตุห้าดวง วัดพระธาตุควงเดี้ยว วัดสันโป่งและวัดพระพุทธรบาทคอดยถ้ำ ซึ่งทั้งหมดอยู่ในเขตท้องที่อำเภอเถิน และมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งได้รับการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปึง ผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มองสภาพการณ์ท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปึงในลักษณะพัฒนาการท่องเที่ยวจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันนั้น มีลักษณะการดำเนินงานไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาด้านระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ก็ยังไม่ถึงจุดที่ดีที่สุดจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว

4.5.1 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาวิจัย

ในพื้นที่ศึกษาวิจัยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อุทยานแห่งชาติแม่ปึง ได้กำหนดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 11 แห่ง โดยมีจุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศปรากฏตามตาราง 4.5 และรูปที่ 4.4 ซึ่งอุทยานแห่งชาติแม่ปึงได้กำหนดแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท โดยใช้วิธีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวกำหนด ได้แก่

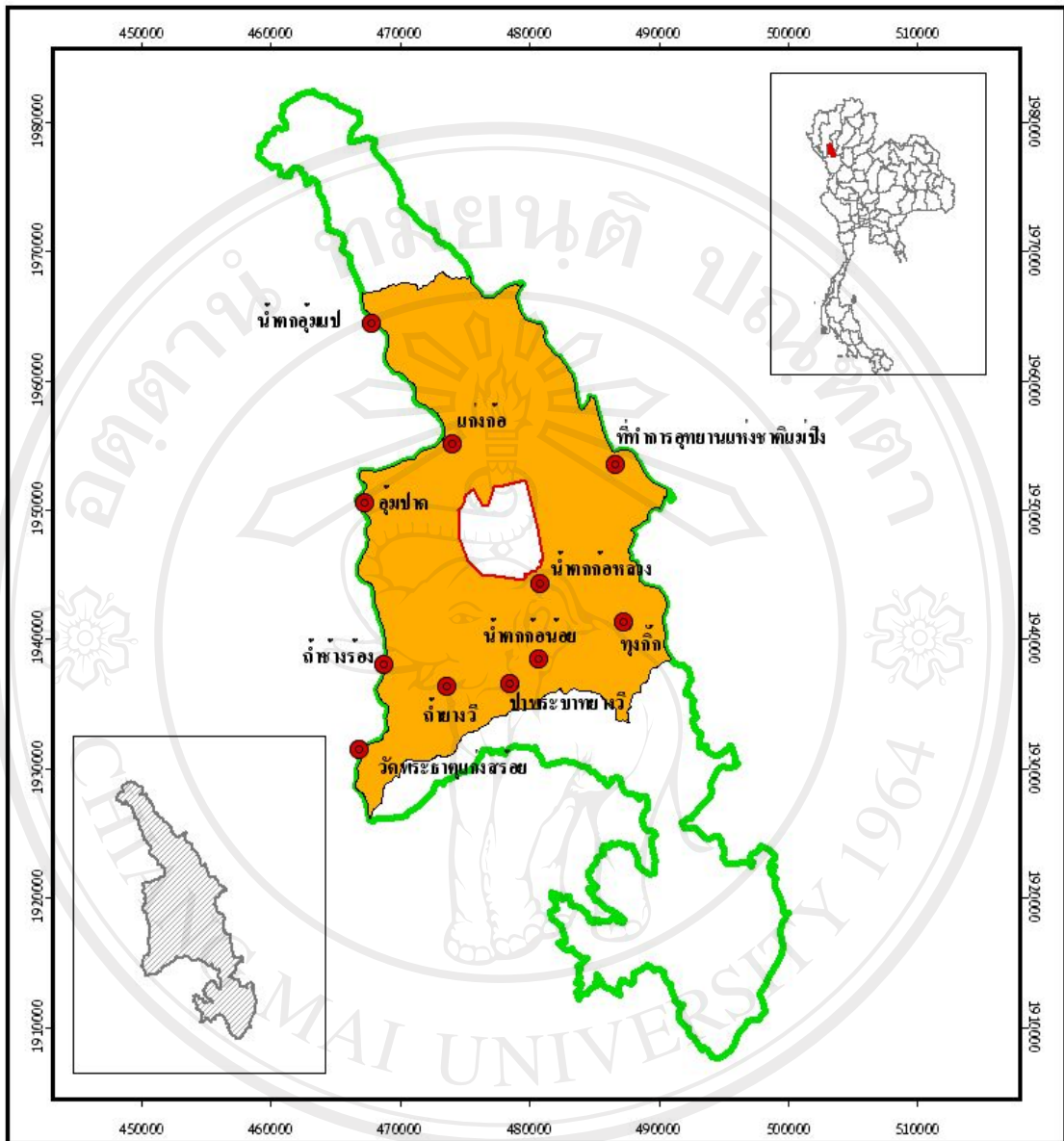
1) แหล่งท่องเที่ยวทางบก แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จะอาศัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การเดินเท้า จักรยาน จักรยานยนต์ และรถยนต์ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาวิจัยที่จัดอยู่ประเภทนี้ ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย หุ่นก๊ก ป่าพระบาทยางวิ และถ้ำยางวิ

2) แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จะอาศัยการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและทำกิจกรรมท่องเที่ยวโดยการใช้อุปกรณ์ที่ใช้สัญจรทางน้ำเท่านั้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาวิจัยที่จัดอยู่ประเภทนี้ ได้แก่ แก่งก้อ อู่มปาด ถ้ำช้างร้อง วัดพระธาตุแก่งสร้อย และน้ำตกอู่มแป

ตาราง 4.5 ข้อมูลพิกัดทางภูมิศาสตร์แสดงจุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาวิจัย

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	พิกัด (UTM)	
	E	N
1. แก่งก้อ	474100	1955100
2. ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	486600	1953450
3. หูงก๊ก	487300	1941300
4. น้ำตกก้อหลวง	480800	1944300
5. น้ำตกก้อน้อย	480700	1938500
6. ถ้ำยางวี	473600	1936300
7. ป่าพระบาทยางวี	478500	1936500
8. อุ้มปาด	467300	1950500
9. ถ้ำช้างร้อง	468800	1938000
10. วัดพระธาตุแก่งสร้อย	466800	1931500
11. น้ำตกอุ้มแป	466800	1964300

ที่มา: แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อการประเมินศักยภาพของพื้นที่ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

รูปที่ 4.4 จุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ศึกษาวิจัย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ศึกษาวิจัย จำนวน 11 แห่ง มีรายละเอียด ดังนี้

1. ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ตั้งอยู่ในเขตตำบลแม่ลานเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ประกอบด้วย สำนักงานที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ด้านตรวจ/ด่านเก็บค่าธรรมเนียม บ้านพักรับรอง เส้นทางศึกษาธรรมชาติผาตูปและสถานที่บริเวณประกอบกิจกรรมโรยตัวจากหน้าผา และสถานที่กางเต็นท์รองรับได้จำนวน 50 คน (รูปที่ 4.5)

รูปที่ 4.5 แหล่งท่องเที่ยวที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

2. น้ำตกก้อหลวง

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทน้ำตกที่สำคัญของจังหวัดลำพูนเนื่องจากเป็นน้ำตกหินปูนมีน้ำไหลตลอดทั้งปี มีลักษณะเด่นอยู่ที่สีของแอ่งน้ำตกในช่วงฤดูหนาวและฤดูแล้งจะมีสีเขียวใสดั่งมรกตเนื่องจากมีสารละลายหินปูนปนกับน้ำในลำห้วยแม่ก้อ เมื่อกระทบแสงจะทำให้มองเห็นเป็นสีเขียวใส น้ำตกก้อหลวงมีทั้งหมด 7 ชั้น โดยชั้นก้อหลวงเป็นชั้นที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด บริเวณน้ำตกก้อหลวงมีสถานที่กางเต็นท์รองรับได้ จำนวน 80 คน (รูปที่ 4.6)

รูปที่ 4.6 แหล่งท่องเที่ยววนน้ำตกก่อหลวง

3. น้ำตกก้อน้อย

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นน้ำตกที่เกิดจากน้ำในลำห้วยแม่ก้อน้อยไหลตกลงจากหน้าผาสูงชัน หลายชั้นเป็นน้ำตกหินปูนเช่นเดียวกับน้ำตกก่อหลวงแต่จะมีน้ำเฉพาะฤดูฝนและฤดูหนาวเท่านั้น บริเวณน้ำตกมีจุดชมวิวกว้างป่าในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่สวยงาม โดยในช่วงต้นฤดูหนาวจะปรากฏทะเลหมอกให้เห็น สำหรับสถานที่กางเต็นท์สามารถรองรับได้จำนวน 25 คน (รูปที่ 4.7)

รูปที่ 4.7 แหล่งท่องเที่ยววนน้ำตกก้อน้อย

4. หุ้งก๊ก

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นพื้นที่ที่ปรากฏสภาพทุ่งหญ้าธรรมชาติพื้นที่ประมาณ 2,000 ไร่ ล้อมรอบด้วยสภาพป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเหมาะสำหรับการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างๆ มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการใช้ประโยชน์หลายรายการ ได้แก่ สถานที่กางเต็นท์รองรับได้ 2,000 คน ค่ายพักเยาวชนขนาดความจุ 80 คน ศาลาพักผ่อนท่องเที่ยว เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ จำนวน 1 เส้นทาง และเส้นทางปั่นจักรยานจำนวน 1 เส้นทาง (รูปที่ 4.8)

รูปที่ 4.8 แหล่งท่องเที่ยวหุ้งก๊ก

5. ป่าพระบาทยางวี

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือ ป่าสนสองใบผสมป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูง 800 เมตรจากระดับน้ำทะเลขึ้นไปและยังมีรอยพระบาทยางวีที่เป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อทางพระพุทธศาสนาอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวด้วย (รูปที่ 4.9)

ลิขสิทธิ์ © by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 4.9 แหล่งท่องเที่ยวบริเวณป่าพระบาทขางวี

6. ถ้ำยางวี

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นถ้ำหินปูนขนาดกลางมีบรรยากาศในถ้ำเย็นสบาย ภายในถ้ำปรากฏลักษณะทางธรณีวิทยาหินงอกหินย้อยที่สวยงามแปลกตาหลายจุด (รูปที่ 4.10)

รูปที่ 4.10 แหล่งท่องเที่ยวถ้ำยางวี

7. แก่งก้อ

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัด ลำพูนมีลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ส่วนหนึ่งของอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลบริเวณแก่งก้อ เป็นจุดบรรจบของลำห้วยแม่ก้อและแม่น้ำปิง ในอดีตก่อนมีการสร้างเขื่อนภูมิพลบริเวณแก่งก้อ เป็นที่ตั้งของหมู่บ้านก้อท่าริมแม่น้ำแม่ปิง โดยทิวทัศน์ของหมู่บ้านจะมีแก่งหินขวางลำน้ำแม่ปิง ที่มีชื่อว่า แก่งก้อ ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางน้ำและจุดแวะพักหรือขนถ่ายนักท่องเที่ยว ช่วงตอนกลางของการท่องเที่ยวในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล มีบ้านพักนักท่องเที่ยวในลักษณะ เรือนแพไว้บริการนักท่องเที่ยวทั้งในส่วนของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและผู้ประกอบการเอกชน และมีสถานที่กางเต็นท์ริมน้ำ รองรับได้ 100 คน (รูปที่ 4.11)

รูปที่ 4.11 แหล่งท่องเที่ยวเวียงแก่งก้อ

8. อู๋มปาด

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อาศัยการเข้าถึงโดยทางเรือเท่านั้น มีลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ครอบคลุมแม่น้ำปิงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลอยู่ห่างจากแก่งก้อไปทางทิศใต้ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร สภาพพื้นที่ปรากฏทัศนียภาพที่สวยงามของภูเขาและอ่างเก็บน้ำในบรรยากาศที่เงียบสงบ นอกจากนี้ยังเป็นจุดที่ตั้งของโรงเรียนเรือนแพ ซึ่งเป็นห้องเรียนสาขาหนึ่งของโรงเรียนบ้านก้อจัดสรร บริเวณอู๋มปาดมีสถานที่กางเต็นท์ รองรับได้ 20 คน (รูปที่ 4.12)

รูปที่ 4.12 แหล่งท่องเที่ยวอู๋มปาด

9. ถ้ำช้างร้อง

ตั้งอยู่ในเขตตำบลก้อ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทถ้ำใกล้แม่น้ำปิง อยู่ห่างจากแก่งก้อไปทางทิศใต้ระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร ปรากฏหลักฐานด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุก่อนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่นเชื่อว่าจะเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชในตอนเสด็จขึ้นมาแผ่พระราชอำนาจยังอาณาจักรล้านนา (รูปที่ 4.13)

รูปที่ 4.13 แหล่งท่องเที่ยวถ้ำช้างร้อง

10. วัดพระธาตุแก่งสร้อย

ตั้งอยู่ในเขตรอยต่อของอำเภอเถิน จังหวัดลำพูนและอำเภอสางเภา จังหวัดตาก อยู่ห่างจากแก่งก้อไปทางทิศใต้ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีทัศนียภาพที่สวยงามและยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เนื่องจากในอดีตบริเวณแก่งสร้อยเป็นที่ตั้งชุมชนขนาดใหญ่ริมแม่น้ำปิง เชื่อว่า เมืองสร้อยศรีสุข โดยในช่วงที่เมืองมีความเจริญรุ่งเรือง ผู้ครองเมืองได้สร้างเจดีย์ไว้รอบเมืองโดยเฉพาะตามยอดเขา ต่อมาภายหลังจึงเกิดปัญหาภายในเมืองเกิดภัยสงครามและโรคระบาด จึงทำให้เมืองสร้อยศรีสุขถูกทิ้งกลายเป็นเมืองร้าง เหลือไว้เฉพาะสิ่งก่อสร้างและเจดีย์ที่ชำรุด ภายหลังได้มีการสร้างเขื่อนภูมิพลระดับน้ำได้ท่วมสิ่งก่อสร้างที่เป็นโบราณสถานจำนวนมากเหลือไว้เพียงเจดีย์บริเวณยอดเขาเล็กๆ ต่อมาจึงได้มีการบูรณะและสร้างเป็นวัดพระธาตุแก่งสร้อยเป็นที่เคารพสักการะของผู้ที่สัญจรในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลมาจนถึงทุกวันนี้ (รูปที่ 4.14)

รูปที่ 4.14 แหล่งท่องเที่ยววัดพระธาตุแก่งสร้อย

11. น้ำตกอุ้มเป

ตั้งอยู่ในเขตรอยต่อของอำเภอสี จังหวัดลำพูนและอำเภอสามเงา จังหวัดตาก อยู่ห่างจากแก่งก้อไปทางทิศเหนือระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิง ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลมีน้ำไหลตลอดทั้งปี ลักษณะตัวน้ำตกจะเป็นชั้นหินที่มีความสลับซับซ้อน หลายชั้นมีระยะทางลาดยาวลงมาถึงน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลระยะทางกว่า 500 เมตร (รูปที่ 4.15)

รูปที่ 4.15 แหล่งท่องเที่ยว น้ำตกอุ้มเป

4.5.2 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาวิจัย

จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีในพื้นที่ศึกษาวิจัยสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หลากหลาย เนื่องจากมีลักษณะของพื้นที่ที่มีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นผืนป่าชนิดต่าง ๆ ภูเขา หน้าผาสูง น้ำตก อ่างเก็บน้ำและถ้ำ จึงทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้มากมายขึ้นอยู่กับช่วงเวลาวันหยุดที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น ได้แก่

1. กิจกรรมเที่ยวชมน้ำตก

สามารถทำกิจกรรมได้ทั้งปี โดยเฉพาะน้ำตกก่อหลวง และน้ำตกอุ้มแป ส่วนน้ำตกกอน้อยจะมีเฉพาะฤดูฝนและฤดูหนาว นอกจากนี้บางครั้งในช่วงฤดูฝนนักท่องเที่ยวอาจได้พบและสัมผัสความงามของน้ำตกที่ไหลตกลงมาจากหน้าผาสูง ตามเทือกเขา ริมแม่น้ำปิง จากการนั่งเรือสัญจรในแม่น้ำปิงจำนวนหลายแห่ง (รูปที่ 4.16)

รูปที่ 4.16 กิจกรรมชมน้ำตก

2. กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีผืนป่าขนาดใหญ่ เช่น ป่าเต็งรัง ป่าเต็งรังที่มีไม้พลวงเป็นไม้เด่น ป่าเต็งรังผสมสนสองใบ ป่าเบญจพรรณที่มีไม้สัก ป่าไผ่ และป่าทุ่งหญ้า และตามผืนป่าดังกล่าว มีเส้นทางเดินป่าที่น่าสนใจหลายเส้นทางซึ่งเชื่อมต่อระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวทางบกที่สำคัญ ได้แก่ ทุ่งกิ๊ก น้ำตกก่อหลวง น้ำตกกอน้อย จุดชมวิวแม่น้ำปิง และถ้ำยางวี เป็นต้น ดังนั้นนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเส้นทางเดินป่าได้ตามความสนใจและความพร้อมของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ทางอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติไว้บริการนักท่องเที่ยวโดยเส้นทางเดินป่าที่น่าสนใจ แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่

2.1 เส้นทางเดินป่าแบบวันเดียวเป็นเส้นทางสำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะเดินทางภายในระยะเวลา 1 วัน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาน้อย นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนที่มาเข้าค่ายพักแรมมีทั้งหมด 2 เส้นทางได้แก่

- เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติทุ่งก๊กแค้นมหัศจรรย์ ความยาวประมาณ 2 กิโลเมตรใช้เวลาเดินประมาณ 1 ชั่วโมง มีลักษณะโดดเด่นในเรื่องของสังคมทุ่งหญ้า สังคมป่าเต็งรัง พรหมแดนป่า ไปงน้ำสัตว์ป่า และจุดชมวิวทุ่งก๊ก

- เส้นทางเดินป่าจุดชมวิวผาตูป มีความยาวประมาณ 1,135 เมตร อยู่ในบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง มีลักษณะเด่นในเรื่องของสังคมป่าเต็งรัง สังคมป่าไผ่ สังคมป่าเบญจพรรณ สังคมป่าดิบแล้งริมลำห้วย ลักษณะของหน้าผาหิน พืชพรรณไม้ กว๊วยไม้ที่เกาะอาศัยตามหน้าผา และจุดชมวิวผาตูปบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

2.2 เส้นทางเดินป่าแบบพักแรม เป็นเส้นทางสำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะเดินทางไกลและพักแรมในพื้นที่ มีทั้งหมด 3 เส้นทาง ได้แก่

- เส้นทาง ทุ่งก๊ก – น้ำตกก้อน้อย (พัก 1 คืน) – น้ำตกก้อหลวง มีความยาวประมาณ 16 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 2 วัน นักท่องเที่ยวสามารถพักค้างแรมและชมน้ำตกก้อน้อย จุดชมวิวน้ำตกก้อน้อยได้ มีลักษณะเด่นในเรื่องของสังคมทุ่งหญ้า สังคมป่าเต็งรัง ป่าสัก และต้นน้ำลำธารของห้วยแม่ก้อ

- เส้นทางสายน้ำตกก้อน้อย (พัก 1 คืน) – ป่าพระบาทยางวี – จุดชมวิวแม่ปิง มีระยะทางไปกลับประมาณ 14 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง โดยเริ่มเดินจากน้ำตกก้อน้อยสิ้นสุดที่จุดชมวิวแม่ปิง แล้วเดินกลับมาพักค้างแรมที่น้ำตกก้อน้อย 1 คืน จากนั้นสามารถเลือกเส้นทางเดินกลับระหว่างทุ่งก๊กหรือน้ำตกก้อหลวงในวันต่อไป มีลักษณะเด่นในเรื่องสังคมป่าเต็งรังที่มีไม้พลวงเป็นไม้เด่น ป่าสนสองใบผสมป่าเต็งรัง ดอกไม้ป่า พระบาทยางวี และจุดชมวิวแม่ปิง

- เส้นทางสายน้ำตกก้อน้อย (พัก 1 คืน) – ป่าพระบาทยางวี – ถ้ำยางวี มีระยะทางไปกลับประมาณ 20 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง โดยเริ่มเดินจากน้ำตกก้อน้อย สิ้นสุดที่ถ้ำยางวีและเดินกลับมาพักค้างแรมที่น้ำตกก้อน้อย จากนั้นสามารถเลือกเส้นทางเดินกลับระหว่างทุ่งก๊ก หรือน้ำตกก้อหลวง มีลักษณะเด่นในเรื่อง สังคมป่าเต็งรังที่มีไม้พลวงเป็นไม้เด่น สังคมป่าสนสองใบผสมป่าเต็งรัง สังคมป่าไผ่ ดอกไม้ป่า และถ้ำยางวี (รูปที่ 14.17)

รูปที่ 4.17 กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

3. กิจกรรมดูนก

เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักดูนก เนื่องจากมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ และโดดเด่น โดยเฉพาะป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณทำให้มีนกประจำถิ่นและนกอพยพจำนวนมาก มาอยู่อาศัยในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีนกที่อาศัยหากินตามริมน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลหลายชนิด ให้นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัส สำหรับสถานที่ดูนกที่น่าสนใจได้แก่ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง เส้นทางเข้าสู่ทุ่งก๊กีระยะ 11 กิโลเมตร ทุ่งก๊กีและแก่งก้อ โดยเฉพาะทุ่งก๊กีจะเป็นแหล่งดูนกที่มีนกอาศัยชุกชุมมากที่สุด โดยเฉพาะนกในวงศ์นกหัวขวาน (รูปที่ 4.18)

รูปที่ 4.18 กิจกรรมดูนก

4. กิจกรรมนั่งเรือชมธรรมชาติ

เนื่องจากมีภูมิประเทศที่เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ดังนั้นจึงมีกิจกรรมนั่งเรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในลำน้ำปิงในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ซึ่งจะพบกับความสวยงามของภูมิประเทศ เช่น ภูเขาสูง หน้าผา หินงอกหินย้อยตามริมฝั่งแม่น้ำ สภาพป่าและพืชพรรณไม้ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ (รูปที่ 4.19)

รูปที่ 4.19 กิจกรรมนั่งเรือชมธรรมชาติ

5. กิจกรรมส่องสัตว์ป่า

เป็นกิจกรรมศึกษาพฤติกรรมของสัตว์ป่าสถานที่ทำกิจกรรมได้แก่ บริเวณพื้นที่ทุ่งหญ้าในทุ่งกิ๊ก ซึ่งบางจุดจะมีโป่งสัตว์ป่าธรรมชาติและที่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดทำขึ้นไว้ นอกจากนี้ในช่วงฤดูแล้งสามารถทำกิจกรรมส่องสัตว์ป่าที่ลงมากินน้ำในอ่างเก็บน้ำ

6. กิจกรรมดูดาว

มีให้เลือกหลายจุดท่องเที่ยวแต่ที่ได้รับความนิยมมากคือการดูดาวบริเวณทุ่งกิ๊ก เนื่องจากเป็นพื้นที่เปิดโล่ง และไม่มีแสงไฟรบกวน ซึ่งปัจจุบันได้นำมาเป็นกิจกรรมหลักของหลักสูตรค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 4.20)

รูปที่ 4.20 กิจกรรมดูดาว

7. กิจกรรมพายเรือ

เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมบริเวณแก่งก้อ เนื่องจากเป็นพื้นที่อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการเช่าเรือคายัคและแคนู ของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ ซึ่งมีจำนวน 14 ลำ (รูปที่ 4.21)

รูปที่ 4.21 กิจกรรมพายเรือ

8. กิจกรรมปั่นจักรยาน

เป็นกิจกรรมที่เริ่มได้รับความนิยมสามารถเลือกเส้นทางได้ทั้งทางลาดยาง คือ เส้นทางจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ไปยังน้ำตกก้อหลวง แก่งก้อและทุ่งกิ๊ก และเส้นทางที่เป็นตรวจการณ์ในป่า ได้แก่ เส้นทางรอบทุ่งกิ๊ก และเส้นทางไปยังน้ำตกก้อน้อย ป่าพระบาททางวิ และถ้ำยางวี ได้ (รูปที่ 4.22)

รูปที่ 4.22 กิจกรรมปั่นจักรยาน

9. กิจกรรมศึกษาประวัติศาสตร์

ในกิจกรรมนี้มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์และสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น ได้แก่ กิจกรรมนมัสการพระธาตุแก่งสร้อย เยี่ยมชมโบราณวัตถุและนมัสการรอยพระบาท เป็นต้น ซึ่งสามารถทำกิจกรรมได้บริเวณวัดพระธาตุแก่งสร้อย ถ้ำช้างร้อง และป่าพระบาททางวิ นอกจากนี้ในแม่น้ำปิงในอดีตเป็นเส้นทางสัญจรระหว่างอาณาจักรล้านนาและอาณาจักรอื่นๆ จึงมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการใช้เส้นทางดังกล่าวโดยเฉพาะการใช้เส้นทางเสด็จของพระนางจามเทวีองค์ปฐมกษัตริย์ของนครหริภุญชัย ซึ่งต่อมาก็คือจังหวัดลำพูน (รูปที่ 4.23 และ 4.24)

รูปที่ 4.23 กิจกรรมทางประวัติศาสตร์นัมัสการพระธาตุแก่งสร้อย

รูปที่ 4.24 กิจกรรมทางประวัติศาสตร์นัมัสการรอยพระบาททางวี

10. กิจกรรมกางเต็นท์พักแรม

นักท่องเที่ยวสามารถเลือกสถานที่กางเต็นท์ได้หลายจุด ได้แก่ สถานที่กางเต็นท์ทุ่งก๊ก สถานที่กางเต็นท์ริมน้ำตกที่น้ำตกก้อหลวงและน้ำตกก้อหลวง และสถานที่กางเต็นท์ริมอ่างเก็บน้ำที่แก่งก้อ และอู่มปาด เป็นต้น (รูปที่ 4.25 และ 4.26)

รูปที่ 4.25 กิจกรรมกางเต็นท์พักแรมบริเวณทุ่งก๊ก

รูปที่ 4.26 กิจกรรมกางเต็นท์บริเวณแก่งก้อ

11. กิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการศึกษาธรรมชาติด้านต่างๆ ได้แก่ ระบบนิเวศป่าไม้ พรรณไม้ และสัตว์ป่า เป็นต้น สถานที่ที่สามารถจัดกิจกรรม ได้แก่ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง น้ำตกก้อหลวง และทุ่งกิ๊ก โดยทุ่งกิ๊กมีความเหมาะสมในด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกมากที่สุด กลุ่มผู้ใช้บริการมากที่สุดคือเยาวชนจากสถาบันการศึกษาต่างๆ และช่วงเวลาที่มียุมาใช้บริการมากที่สุด คือ ช่วงเดือน พฤศจิกายน ถึง มีนาคม ของทุกปี (รูปที่ 4.27 และ 4.28)

รูปที่ 4.27 กิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติบริเวณทุ่งกิ๊ก

รูปที่ 4.28 กิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ

12. กิจกรรมโรยตัวไต่หน้าผา

เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผจญภัย โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ด้านธรรมชาติสอดแทรกในกิจกรรมไปด้วย สถานที่จัดกิจกรรมอยู่ระหว่างเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ผาตูป บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ดำเนินกิจกรรมโดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง (รูปที่ 4.29)

รูปที่ 4.29 กิจกรรมโรยตัวไต่หน้าผา

13. กิจกรรมพักนอนเรือนแพ

มีสถานที่จัดกิจกรรมบริเวณแก่งก้อ และสามารถเคลื่อนย้ายไปในบริเวณต่างๆ ในอ่างเก็บน้ำ โดยปัจจุบันมีผู้ให้บริการที่พักทั้งในส่วนของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 3 หลัง และของผู้ประกอบการเอกชนจำนวน 13 หลัง รวมที่พักเรือนแพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 250 คนนักท่องเที่ยวที่ทำกิจกรรมจะได้สัมผัสบรรยากาศใกล้น้ำและชมทัศนียภาพตามธรรมชาติในอ่างเก็บน้ำไปด้วย (รูปที่ 4.30)

รูปที่ 4.30 กิจกรรมพักผ่อนเรือนแพบริเวณแก่งก้อ

14. กิจกรรมว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ

เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่สามารถออกกำลังกายและยังเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่ง โดยมีสถานที่ประกอบกิจกรรมที่เหมาะสมบริเวณแก่งก้อ หรือจะทำกิจกรรมในขณะที่ทำกิจกรรมพักผ่อนเรือนแพด้วย (รูปที่ 4.31)

รูปที่ 4.31 กิจกรรมเล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ

15. กิจกรรมตกปลา

นักท่องเที่ยวสามารถเลือกจุดที่ทำกิจกรรมตกปลาในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลได้หลายจุด ได้แก่ แก่งก้อ อู่มปาด และแม่น้ำปิงตามจุดต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ตลอดทั้งปี และทำทหายความสามารถนักท่องเที่ยวไปด้วย

15. นักรถชมธรรมชาติ

ในเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทางบกนักท่องเที่ยวสามารถนั่งรถชมสภาพป่าและสัมผัสกับธรรมชาติในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงโดยเฉพาะในช่วงฤดูปลายฤดูหนาว จะเกิดปรากฏการณ์ป่าเปลี่ยนสีทำให้เกิดภาพที่สวยงาม เป็นต้น (รูปที่ 4.32)

รูปที่ 4.32 เส้นทางในการทำกิจกรรมนักรถชมธรรมชาติ

4.5.3 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ถึงแม้ว่าในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวนมากถึง 11 แห่ง และสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถึง 16 กิจกรรม แต่ไม่ใช่ทุกกิจกรรมที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากสภาพของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นตัวกำหนดช่วงเวลาของการเข้าไปในพื้นที่ โดยอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้กำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ตามตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ช่วงเวลาในรอบปี											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ล.	พ.ย.	ธ.ค.
1. เที่ยวชมน้ำตก	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	☆	☆		☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
3. ดูนก	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
4. นั่งเรือชมธรรมชาติ	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
5. ส่องสัตว์ป่า	☆	☆		☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
6. พายเรือ	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
7. ดูดาว	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
8. ปั่นจักรยาน	☆	☆			☆	☆	☆			☆	☆	☆
9. ศึกษาประวัติศาสตร์	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
10. กางเต็นท์พักแรม	☆	☆								☆	☆	☆
11. ถ่ายเขาวงกตศึกษาธรรมชาติ	☆	☆								☆	☆	☆
12. ไรต์ตัวไต่หน้าผา	☆	☆						☆	☆	☆	☆	☆
13. พักนอนเรือนแพ	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
14. ว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ	☆	☆	☆	☆						☆	☆	☆
15. ตกปลา	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆
16. นั่งรถชมธรรมชาติ	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆	☆

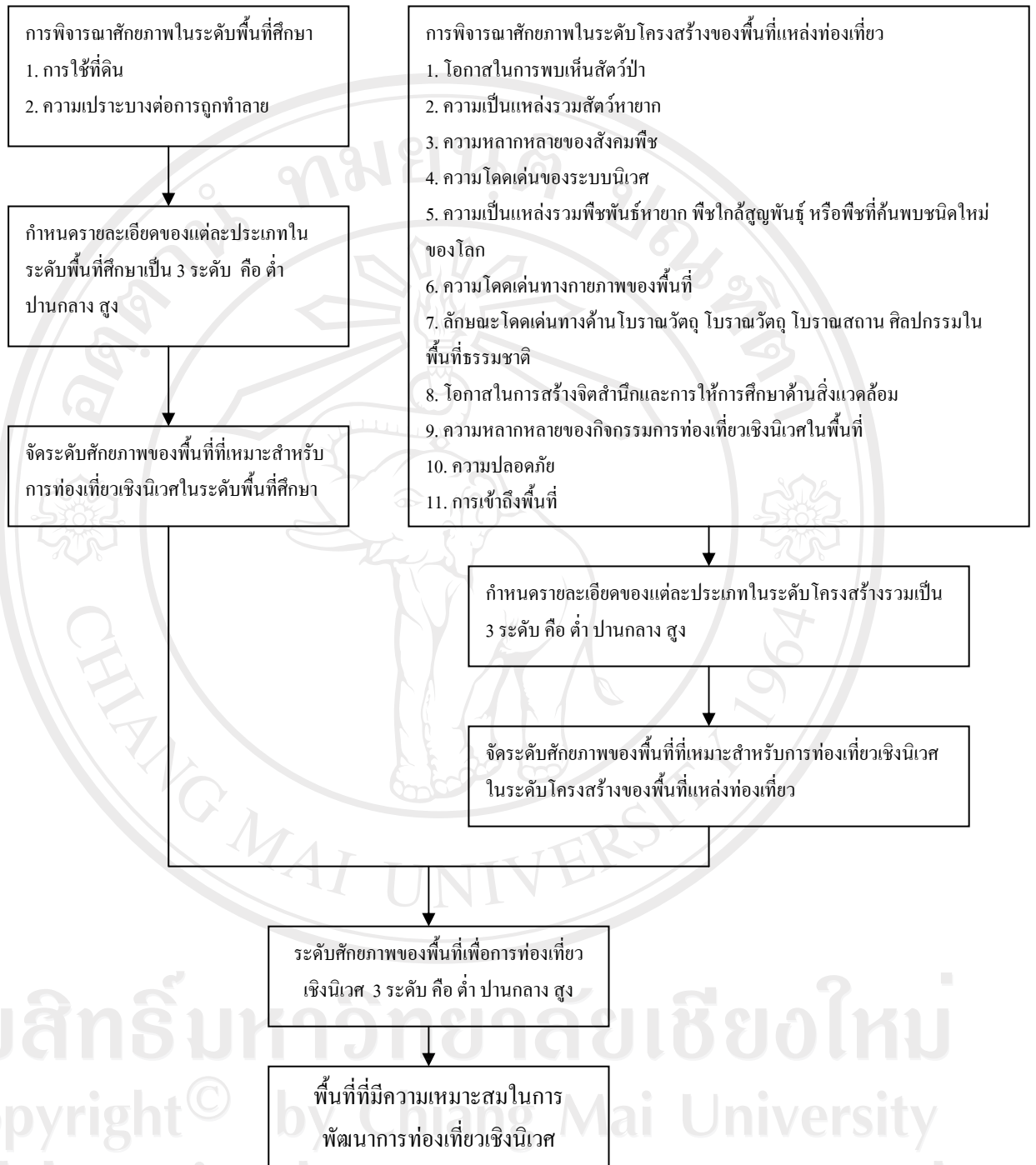
ที่มา : จากแผนผังแนะนำอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

บทที่ 5

ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.1 เกณฑ์ที่ใช้ในการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่งาน

ใช้วิธีประยุกต์จากวิธีการประเมินศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) มาใช้ในการศึกษา โดยรายละเอียดเกี่ยวกับเกณฑ์ต่างๆ ในการประเมินศักยภาพตลอดจนค่าถ่วงน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์แต่ละตัว (W_i) ในการบ่งชี้ถึงศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถแยกพิจารณาทั้งในระดับพื้นที่ศึกษา และในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศปรากฏตามรูปที่ 5.1 ตาราง 5.1 และตาราง 5.2 ดังนี้

รูปที่ 5.1 ขั้นตอนในการวิเคราะห์หาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตาราง 5.1 เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา

ตัวแปร (variables)	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W_i)	ความหมายและรายละเอียดของตัวบ่งชี้ (indicators)
1. การใช้ที่ดิน	$W_1 = 4$	พิจารณาจากลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษาดังนี้ ความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง – พื้นที่ป่าประเภทป่าไม่ผลัดใบที่มีความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางด้านชีวภาพสูง เหมาะแก่การศึกษาเรียนรู้ทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเหมาะสมปานกลาง - พื้นที่ป่าประเภทป่าผลัดใบ ความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำ – การใช้ที่ดินนอกเหนือจากพื้นที่ป่า ได้แก่ พื้นที่เกษตรกรรม (พื้นที่นา พื้นที่ไร่ผสม และพื้นที่ไร่อหุนเวียน)
2. ความเปราะบางต่อการถูกทำลาย	$W_2 = 5$	พิจารณาจากพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายและมีลักษณะรวมถึงสมบัติที่อาจจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินกิจกรรมและการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งตัวแปรดังกล่าวนี้จะทำการพิจารณาจากกรณีวิเคราะห์ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ศึกษา ดังนั้นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำเป็นที่จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมต่ำดังนี้ ความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง - พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ได้แก่ พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 3 4 และ 5 ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง – พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1B และ 2 ความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำ – พื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายอยู่ในเกณฑ์สูง ได้แก่ พื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1

ที่มา: ประยุกต์และตีความจากเกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ กรณีภาคใต้ (ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538)

ตาราง 5.2 เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพของพื้นที่ธรรมชาติหรือแหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

ตัวแปร (variables)	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W_i)	ความหมายและรายละเอียดของตัวบ่งชี้ (indicators)
1. โอกาสที่จะได้พบเห็นสัตว์ป่า	$W_3 = 5$	พิจารณาจากความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่า (species diversity) และประชากรสัตว์ป่า (population abundance) นั่นก็คือพื้นที่ใดก็ตามที่มีจำนวนชนิดพันธุ์และจำนวนประชากรอยู่มาก โอกาสที่นักท่องเที่ยวจะสามารถพบเห็นสัตว์ป่ามีสูง ซึ่งจะเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะพบเห็นสัตว์ป่าตามธรรมชาติ สัตว์ป่า 1 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวต่ำ สัตว์ป่า 2 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวปานกลาง สัตว์ป่า ≥ 3 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง
2. ความเป็นแหล่งรวมสัตว์หายากใกล้สูญพันธุ์ หรือชนิดพันธุ์ใหม่ที่ค้นพบ	$W_4 = 5$	การพิจารณาองค์ประกอบลักษณะนี้สามารถบอกได้ 2 ลักษณะคือ มี กับ ไม่มีเท่านั้น โดยสัตว์หายากและใกล้สูญพันธุ์ จะหมายถึงสัตว์ป่าที่ไม่มีโอกาสพบเห็นทั่วไป มีจำนวนประชากรในธรรมชาติน้อย มีการกระจายแคบ ความต้องการเห็นสัตว์ป่าเหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามา
3. ความหลากหลายของสังคมพืช	$W_5 = 4$	จำนวนชนิดพันธุ์พืช สามารถจัดระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดังนี้ ป่า 1 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวต่ำ ป่า 2 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวปานกลาง ป่า ≥ 3 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง
4. ความโดดเด่นเฉพาะตัวของระบบนิเวศ	$W_6 = 5$	ในการพิจารณาตัวบ่งชี้สามารถระบุว่ามีหรือไม่มี ถ้ามีจะมีความโดดเด่นในเรื่องใดหรือเป็นระบบป่าชนิดใด พร้อมระบุชนิด เช่นระบบนิเวศป่าพรุน้ำจืด หรือระบบนิเวศป่าดิบชื้นในที่ต่ำที่หายากและมีจำนวนน้อยในประเทศไทย จะมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง

ตาราง 5.2 (ต่อ)

ตัวแปร (variables)	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W_i)	ความหมายและรายละเอียดของตัวบ่งชี้ (indicators)
5. ความเป็นแหล่งรวมพืชหายาก พืชใกล้สูญพันธุ์ หรือพืชที่ค้นพบชนิดใหม่ของโลก	$W_7 = 4$	การพิจารณาองค์ประกอบพื้นที่ในลักษณะนี้สามารถบอกได้ 2 ลักษณะคือ มี กับ ไม่มีเท่านั้น ซึ่งถ้ามีจะส่งผลให้เพิ่มความดึงดูดนักท่องเที่ยวมากขึ้น แต่การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นต้องมีมาตรการหรือระบบการอนุรักษ์พันธุ์พืชชนิดดังกล่าวด้วยพร้อมระบบชนิดพันธุ์
6. ความโดดเด่นทางกายภาพของพื้นที่	$W_8 = 5$	การพิจารณาองค์ประกอบพื้นที่ในลักษณะนี้สามารถบอกได้ 2 ลักษณะคือ มี กับ ไม่มีเท่านั้น ซึ่งลักษณะเด่นแปลกตาด้านกายภาพที่หาพบได้ยากในประเทศไทย เช่น น้ำตก น้ำพุร้อน ภูมิลักษณะธรรมชาติ ถ้า เป็นต้น โดยระบุประเภทของลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัวที่ปรากฏในพื้นที่
7. ลักษณะโดดเด่นทางด้านโบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปกรรมในพื้นที่ธรรมชาติ	$W_9 = 5$	พิจารณาจาก โบราณสถานโบราณวัตถุ 1 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวต่ำ โบราณสถานโบราณวัตถุ 2 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวปานกลาง โบราณสถานโบราณวัตถุ ≥ 3 ชนิด ระดับความดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง (ในพื้นที่ธรรมชาติมีศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ โบราณสถานที่มีความที่มีความโดดเด่นของศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ โบราณสถานตลอดจนความเก่าแก่ที่มีค่าแก่การอนุรักษ์ในพื้นที่ธรรมชาติจะมีศักยภาพสูงในการดึงดูดนักท่องเที่ยว
8. โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม	$W_{10} = 5$	การพิจารณาองค์ประกอบพื้นที่ในลักษณะคือ มี กับ ไม่มีเท่านั้น พื้นที่ที่มีโอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมก็คือพื้นที่ที่มีสภาพพื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสร้างจิตสำนึกและการดำเนินงาน

ตาราง 5.2 (ต่อ)

ตัวแปร (variables)	ค่าถ่วงน้ำหนัก (W_i)	ความหมายและรายละเอียดของตัวบ่งชี้ (indicators)
9. ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	$W_{11} = 5$	ในปัจจุบันขององค์กรที่รับผิดชอบในพื้นที่ในการสร้างจิตสำนึกในการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติและกิจกรรมส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ สักยภาพของพื้นที่จะสูง ถ้ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้หลายประเภท เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเลือกทำกิจกรรมที่ตนพอใจได้มากขึ้น สักยภาพต่ำ กิจกรรมการท่องเที่ยว 1 ประเภท สักยภาพปานกลาง กิจกรรมการท่องเที่ยว 2 – 3 ประเภท สักยภาพสูง กิจกรรมการท่องเที่ยวมากกว่า 3 ประเภท
10. ความปลอดภัย	$W_{12} = 4$	พิจารณาจากระบบการรักษาความปลอดภัยในบริเวณพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวว่ามี หรือไม่มี เท่านั้น
11. การเข้าถึงพื้นที่	$W_{13} = 1$	พิจารณาจากสภาพเส้นทาง และฤดูกาลในการเข้าถึงพื้นที่ สักยภาพต่ำ สภาพเส้นทางมีความยากลำบากสามารถเดินทางเข้าถึงพื้นที่ได้แค่บางฤดูกาลเท่านั้น สักยภาพปานกลาง สามารถเดินทางเข้าถึงพื้นที่ได้ตลอดทั้งปี สภาพเส้นทางมีความยากลำบากแค่บางฤดูกาลเท่านั้น สักยภาพสูง สภาพเส้นทางมีความสะดวกสบายสามารถเดินทางเข้าถึงพื้นที่ได้ตลอดทั้งปี

ที่มา: ประยุกต์และตีความจากเกณฑ์การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ กรณีภาคใต้ (ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538)

5.2 สักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา

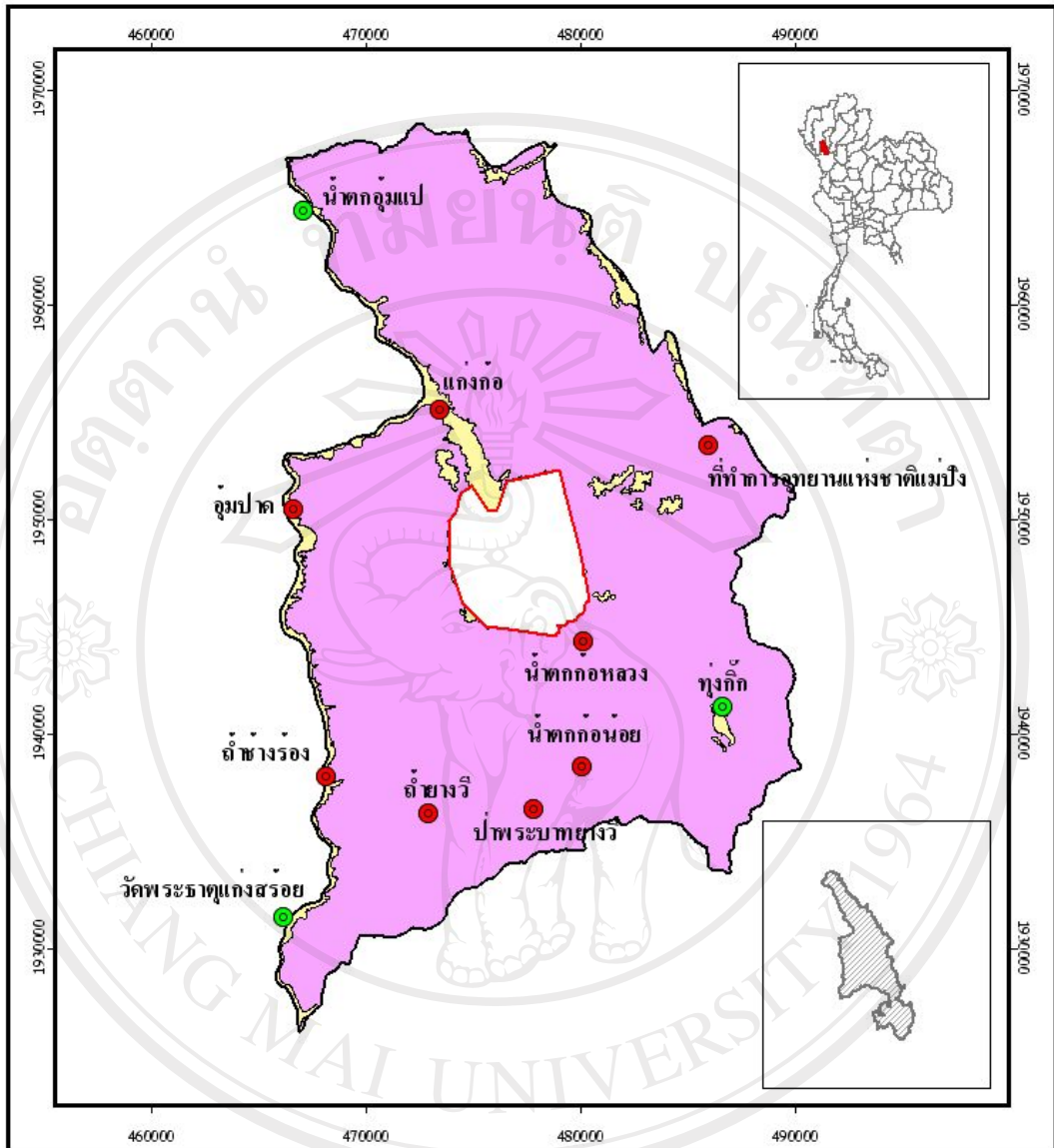
5.2.1 สักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพิจารณาจากเกณฑ์การใช้ที่ดิน

พิจารณาจากลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษาโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ แยกข้อมูลพื้นที่ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ พื้นที่ป่าไม้ผลัดใบ พื้นที่ป่าผลัดใบและพื้นที่การใช้ที่ดินนอกเหนือจากประเภทป่า แล้วนำมาพิจารณาระดับศักยภาพในตาราง 5.1 ประกอบการวิเคราะห์ ในโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ได้ผลออกมาดังรูปที่ 5.2

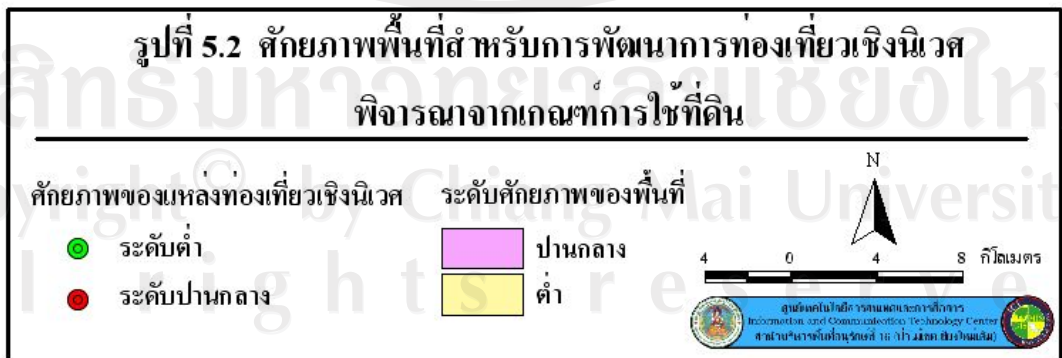
5.2.2 สักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพิจารณาจากเกณฑ์ความเปราะบางต่อการถูกทำลาย

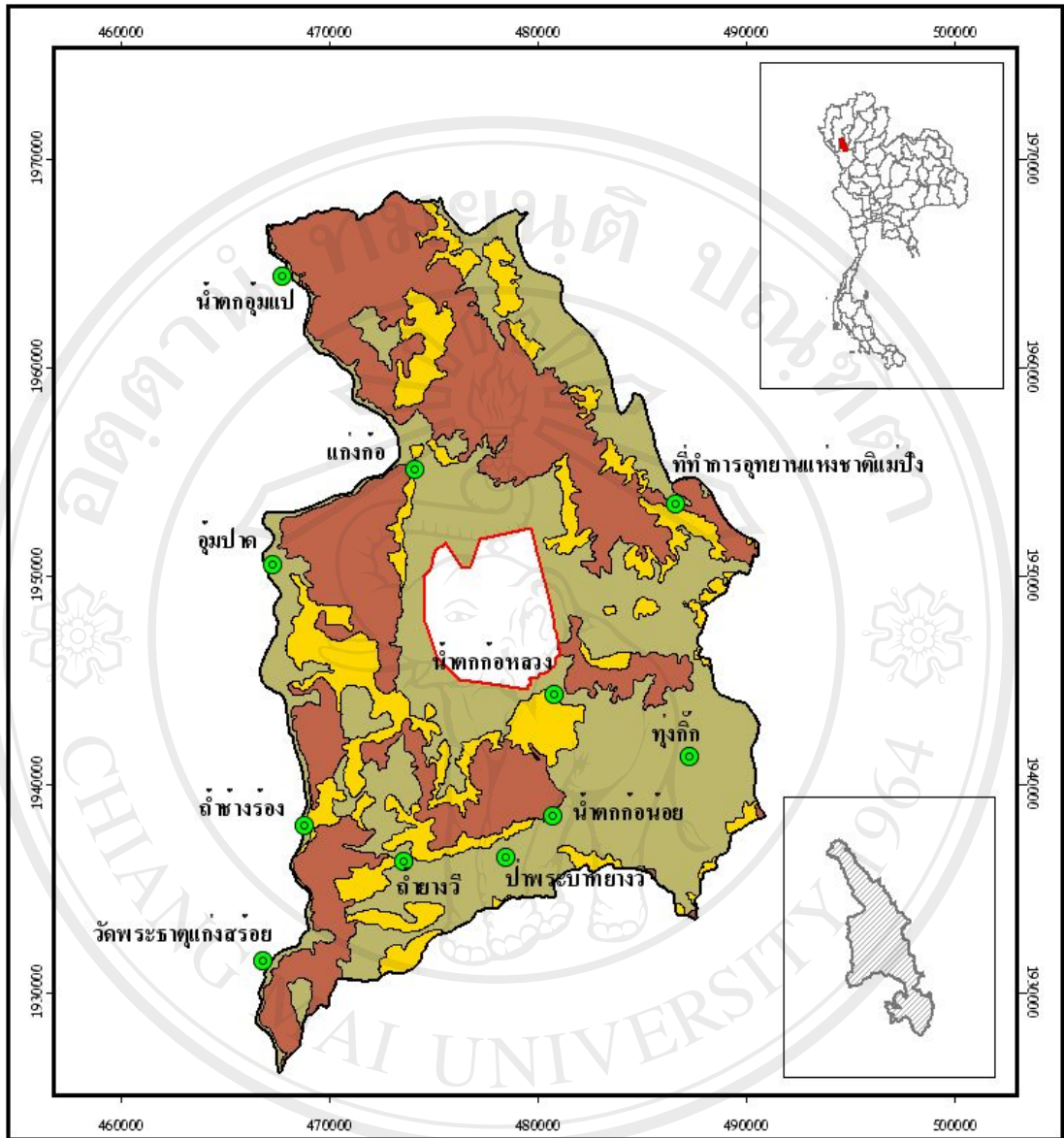
พิจารณาจากพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกทำลายในพื้นที่ศึกษาโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ แยกข้อมูลพื้นที่ออกเป็นชั้นคุณภาพลุ่มน้ำต่างๆ จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 3 4 และ 5 กลุ่มสองพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1B และ 2 และกลุ่มสามพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 แล้วนำมาพิจารณาระดับศักยภาพในตาราง 5.1 ประกอบการวิเคราะห์ ในโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ได้ผลออกมาดังรูปที่ 5.3

เมื่อได้ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพิจารณาจากเกณฑ์การใช้ที่ดินและจากเกณฑ์ความเปราะบางต่อการถูกทำลายแล้ว จึงนำมาคำนวณในสมการถ่วงน้ำหนัก ได้ผลคำนวณออกมาเป็นระดับศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา (EP1) ตามรูปที่ 5.4 และตาราง 5.3 ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ลงไปถึงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจำนวน 11 แห่ง จะพบว่า สักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษาแยกตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 11 แห่ง อยู่ในระดับศักยภาพสูง จากนั้นจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ ในโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ได้ผลออกมาเป็นจำนวนขนาดพื้นที่แยกตามระดับศักยภาพ 3 ระดับ ได้แก่ พื้นที่ศักยภาพต่ำ จำนวน 440 ไร่ พื้นที่ศักยภาพปานกลาง จำนวน 188,947 ไร่ และพื้นที่ศักยภาพสูง จำนวน 170,424 ไร่ แสดงตามตาราง 5.4

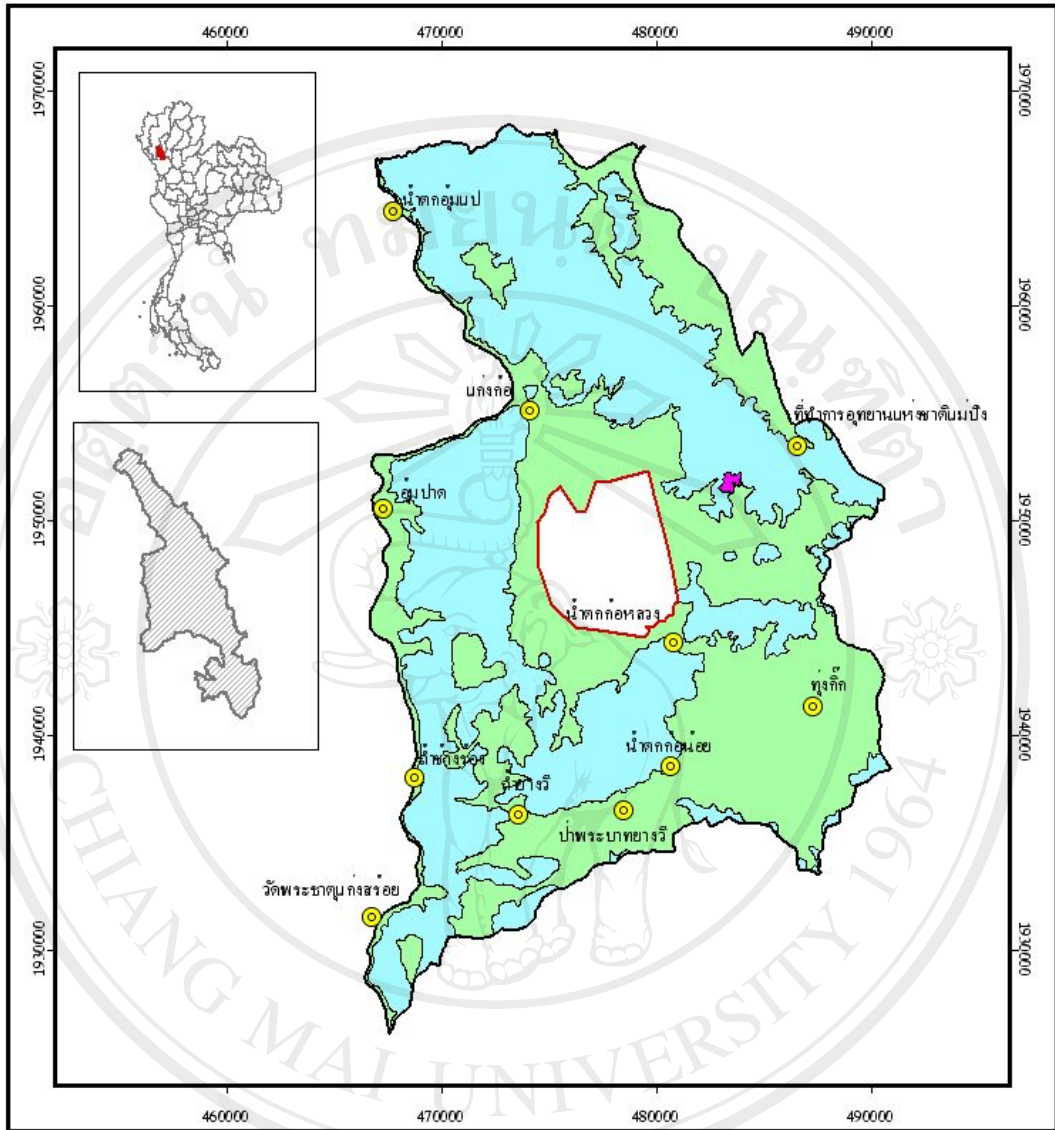
รูปที่ 5.2 สักยภาพพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
พิจารณาจากเกณฑ์การใช้ที่ดิน

รูปที่ 5.3 สัถยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
พิจารณาจากเกณฑ์ ความเหมาะสมต่อการถูกทำลาย

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่กันออก พื้นที่ศึกษาวิจัย 	<p>สัถยภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> ต่ำ ปานกลาง สูง 	<p>N</p> <p>4 0 4 8 กิโลเมตร</p> <p>ศูนย์สนับสนุนบริการเทคโนโลยีและการ Innovation and Communication Technology Center สาขาวิชาเทคโนโลยี (ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ)</p>
---	--	--

รูปที่ 5.4 สักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนา
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา

สัญลักษณ์	ระดับศักยภาพของพื้นที่ศึกษาวิจัย	 4 0 4 8 กิโลเมตร
 แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่ศึกษาวิจัย พื้นที่กึ่งนอก	 สูง ปานกลาง ต่ำ	

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 Information and Communication Technology Center
 สถาบันวิจัยเทคโนโลยีสื่อสาร (ภาควิชาวิศวกรรมโทรคมนาคม)

ตาราง 5.3 สักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษาแยกตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	ศักยภาพในระดับพื้นที่ศึกษา		รวม คะแนน (EP1)	ระดับ ศักยภาพ
	การใช้ที่ดิน	ความประปรายต่อ การถูกทำลาย		
	R1	R2		
	W1=5	W2=4		
1. ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	2	3	<u>2.55</u>	H
2. หุ่นก๊ก	1	3	<u>2.11</u>	H
3. น้ำตกก้อน้อย	2	3	<u>2.55</u>	H
4. ป่าพระบาททางวี	2	3	<u>2.55</u>	H
5. ถ้ำยางวี	2	3	<u>2.55</u>	H
6. น้ำตกก้อหลวง	2	3	<u>2.55</u>	H
7. แก่งก้อ	2	3	<u>2.55</u>	H
8. อุ้มปาด	1	3	<u>2.55</u>	H
9. ถ้ำช้างร้อง	2	3	<u>2.55</u>	H
10. วัดพระธาตุแก่งสร้อย	2	3	<u>2.11</u>	H
11. น้ำตกอุ้มแป	1	3	<u>2.55</u>	H

ตาราง 5.4 สักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับพื้นที่ศึกษา

ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ขนาดพื้นที่ (ไร่)
1. ศักยภาพต่ำ	440
2. ศักยภาพปานกลาง	188,947
3. ศักยภาพสูง	170,424
รวม	379,811

5.3 สักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโครงสร้าง

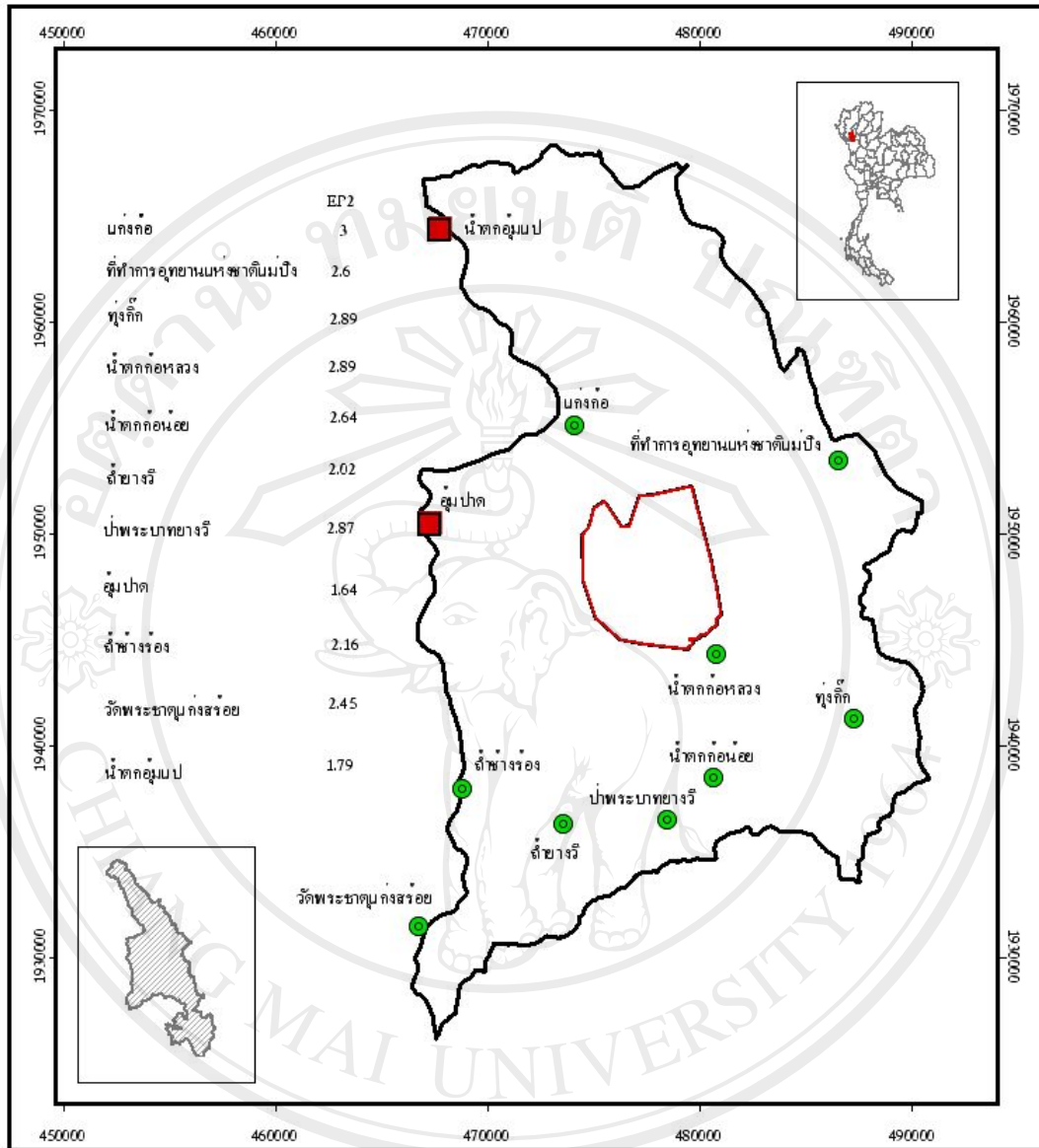
จากการคำนวณหาระดับศักยภาพจากตัวแปรที่ได้กำหนดไว้ในตาราง 5.2 สามารถจำแนกศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ได้ผลการศึกษาศักยภาพในระดับโครงสร้างพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว พบว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ น้ำตกก้อหลวง ทุ่งก๊ก ป่าพระบาทยางวิ น้ำตกก้อน้อย ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง วัดพระธาตุแก่งสร้อย ถ้ำช้างร้อง และถ้ำยางวิ ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลาง ในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ได้แก่ น้ำตกอู๋แม่แป และอู๋ป่าด ตามลำดับ ปรากฏตามตาราง 5.5 และรูปที่ 5.5

ตาราง 5.5 ศักยภาพในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	ในพื้นที่รับผิดชอบ ของหน่วยพิทักษ์ฯ ที่	ศักยภาพในระดับ โครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว												แผนยกขึ้นและระดับคะแนน
		โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	ความเป็นแหล่งสัตว์หายาก	ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต	ความโดดเด่นของระบบนิเวศ	ความเหมาะสมของพื้นที่ธรรมชาติ	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางกายภาพ	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางสังคม	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางเศรษฐกิจ	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางวัฒนธรรม	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางวิทยาศาสตร์	ความเหมาะสมของพื้นที่ทางสุขภาพ	
		R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R11	R12	R13		
		W3 =5	W4 =5	W5 =4	W6 =5	W7 =4	W8 =5	W9 =5	W10 =5	W11 =5	W12 =4	W13 =1		
1. แก่งก้อ	มป. 2 (แก่งก้อ)	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3.00	H
2. ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	ที่ทำการกลาง	2	1	3	3	2	3	0	3	3	3	3	2.60	H
3. หูงัก	มป. 3 (หูงัก)	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.89	H
4. น้ำตกก้อหลวง	มป. 1 (น้ำตกก้อ)	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2.89	H
5. น้ำตกก้อน้อย	มป. 12 (ถ้ำยางวี)	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	1	2.64	H

ตาราง 5.5 (ต่อ)

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	ในพื้นที่รับผิดชอบ ของหน่วยพิทักษ์ฯ ที่	ศักยภาพในระดับ โครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว												
		โอกาสในการพบเห็นสัตว์ป่า	ความเป็นแหล่งรวมสัตว์หายาก	ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต	ความโดดเด่นของระบบนิเวศ	ความเป็นแหล่งรวมพืชพันธุ์หายาก	ความโดดเด่นทางกายภาพของพื้นที่	ลักษณะโดดเด่นทางโบราณวัตถุ โบราณสถาน	โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษา	ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ความปลอดภัย	การเข้าถึงพื้นที่	คะแนน (EPI)	ระดับคะแนนศักยภาพ
		R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9	R10	R11	R12	R13		
		W3 =5	W4 =5	W5 =4	W6 =5	W7 =4	W8 =5	W9 =5	W10 =5	W11 =5	W12 =4	W13 =1		
6. ถ้ำขางวี	มป. 12 (ถ้ำขางวี)	3	3	3	2	0	3	1	1	3	1	1	<u>2.02</u>	H
7. ป่าพระบาทขางวี	มป. 12 (ถ้ำขางวี)	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3	1	<u>2.87</u>	H
8. อุ้มป่าด	มป. 10 (อุ้มป่าด)	2	2	1	1	0	3	0	1	3	3	3	<u>1.64</u>	M
9. ถ้ำช้างร้อง	มป. 10 (อุ้มป่าด)	2	2	1	1	0	3	3	3	3	3	3	<u>2.16</u>	H
10. วัดพระธาตุแก่งสร้อย	มป. 10 (อุ้มป่าด)	3	3	2	1	0	3	3	3	3	3	3	<u>2.45</u>	H
11. น้ำตกอุ้มแป	มป. 2 (แก่งก้อ)	3	3	2	2	0	3	0	1	3	0	3	<u>1.79</u>	M

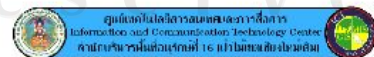
รูปที่ 5.5 สักยภาพในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

- แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง
- แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง
- พื้นที่ศึกษาวิจัย
- พื้นที่ก้นออก

4 0 4 8 กิโลเมตร

5.4 ศักยภาพรวมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในการศึกษาถึงศักยภาพรวมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะใช้ข้อมูลจากศักยภาพในระดับพื้นที่ศึกษาร่วมกับศักยภาพในระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา มาวิเคราะห์โดยวิธีการคำนวณตามสมการ ซึ่งได้ผลออกมาเป็นคะแนนบ่งบอกถึงระดับศักยภาพรวมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแยกตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง (EP3) ตามตาราง 5.6 ซึ่งพบว่าศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ (จำนวน 10 แห่ง) มีศักยภาพในระดับสูง โดยพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ มีศักยภาพสูงสุด รองลงมาคือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้ำตกก้อหลวง และป่าพระบาทยางวี ตามลำดับ ส่วนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง มีเพียงแห่งเดียว คือพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้ำตกอุ้มแป และในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาวิจัยไม่ปรากฏพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีศักยภาพต่ำ แสดงผลตามรูปที่ 5.6

ตาราง 5.6 สักยภาพรวมของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแยกตามแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง

พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว	คะแนน ศักยภาพใน ระดับพื้นที่ ศึกษา (EP1)	คะแนน ศักยภาพใน ระดับโครงสร้าง (EP2)	คะแนน ศักยภาพรวม EP3= (EP1+EP2)/2	ระดับ ศักยภาพใน ภาพรวม (EP3)
1. แก่งก้อ	2.55	3.00	<u>2.775</u>	H
2. ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ แม่งปิ้ง	2.55	2.60	<u>2.575</u>	H
3. หูงก๊ก	2.11	2.89	<u>2.500</u>	H
4. น้ำตกก้อหลวง	2.55	2.89	<u>2.720</u>	H
5. น้ำตกก้อน้อย	2.55	2.64	<u>2.595</u>	H
6. ถ้ำยางวี	2.55	2.02	<u>2.285</u>	H
7. ป่าพระบาทยางวี	2.55	2.87	<u>2.710</u>	H
8. อุ้มปาด	2.55	1.64	<u>2.095</u>	H
9. ถ้ำช้างร้อง	2.55	2.16	<u>2.235</u>	H
10. วัดพระธาตุแก่งสร้อย	2.11	2.45	<u>2.280</u>	H
11. น้ำตกอุ้มแป	2.11	1.79	<u>1.950</u>	M

5.5 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

5.5.1 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 100 คน ได้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ศักยภาพระดับสูงจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45 และศักยภาพระดับต่ำ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ในระดับปานกลางและสูงตามลำดับและมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีความสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจในการใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่รวมระดับความพึงพอใจมากและปานกลางเข้าด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 96 ปรากฏตามตาราง 5.7

ตาราง 5.7 ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ระดับศักยภาพของพื้นที่ (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	45	45.00
ปานกลาง	50	50.00
ต่ำ	5	5.00

5.5.2 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

จากการศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่ จำนวน 90 คน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ซึ่งพบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่ ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 85.55 ศักยภาพระดับสูงจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 และศักยภาพระดับต่ำ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 ปรากฏตามตาราง 5.8 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ในระดับปานกลางและสูงตามลำดับ เหตุผลที่ประชาชนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากประชาชนมองว่า มีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการท่องเที่ยวยังไม่มากและสถานที่ท่องเที่ยวมีระยะทางไกลจากชุมชนเมืองจึงไม่มีจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเท่าที่ควรจะเป็น

ตาราง 5.8 ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

ระดับศักยภาพของพื้นที่ (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	8	8.89
ปานกลาง	77	85.55
ต่ำ	5	5.56

5.5.3 ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

จากการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 22 คน ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการเอกชน มีความคิดเห็นว่าศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ศักยภาพระดับสูงจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 และไม่มีผู้ใดคิดว่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับต่ำ ปรากฏตามตาราง 5.9 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ในระดับปานกลางและสูงตามลำดับ

ตาราง 5.9 ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ระดับศักยภาพของพื้นที่ (N=22)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	8	36.36
ปานกลาง	14	63.64
ต่ำ	-	-

โดยหากรวมความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 212 คน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ซึ่งพบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 ศักยภาพระดับสูงจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 28.77 และศักยภาพระดับต่ำจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.73 ปรากฏตามตาราง 5.10 ซึ่งแสดงให้เห็นในภาพรวมว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศส่วนใหญ่ในระดับปานกลางและสูงตามลำดับ

ตาราง 5.10 ศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแมปิ้งในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง

ระดับศักยภาพของพื้นที่ (N=212)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สูง	61	28.77
ปานกลาง	141	66.50
ต่ำ	10	4.73

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบศักยภาพของพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแมปิ้งในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างศักยภาพที่ได้จากการประเมินโดยวิธีการของคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในหัวข้อ 5.5 และจากความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 212 คน พบว่ามีความแตกต่างกันโดยผลการประเมินศักยภาพพื้นที่ที่ใช้วิธีการของคณะวนศาสตร์ ให้ผลการประเมินศักยภาพออกมาในระดับที่สูงกว่าผลการประเมินศักยภาพจากความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ให้ศักยภาพของพื้นที่ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการประเมินโดยวิธีการของคณะวนศาสตร์ใช้การวิเคราะห์ถึงคุณสมบัติและความสำคัญของระบบนิเวศในพื้นที่เป็นหลักซึ่งค่าศักยภาพที่ได้จะมีความเที่ยงตรงและมีการเปลี่ยนแปลงของค่าระดับศักยภาพน้อยกว่าความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง โดยกลุ่มประชากรตัวอย่างบางส่วนไม่เคยเข้าไปใช้บริการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแมปิ้งครบทุกแหล่งจึงไม่มีข้อมูลในเชิงลึกประกอบการพิจารณารวมทั้งอาจใช้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เกี่ยวกับด้านการจัดการในพื้นที่และกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย ดังนั้นจึงทำให้ผลการประเมินไม่สอดคล้องกับวิธีการประเมินของคณะวนศาสตร์ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึงศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศผู้ศึกษาให้ความเห็นว่าผลการประเมินศักยภาพที่ได้จากการประเมินโดยวิธีการของคณะวนศาสตร์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าที่ได้จากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

บทที่ 6

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

6.1 การจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6.1.1 การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่) ประกอบด้วย

- การกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้มีการกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยหลักการแบ่งเขตจัดการพื้นที่ตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติยึดตามข้อมูลในแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง พ.ศ. 2534-2538 โดยให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 11 แห่ง ในพื้นที่ศึกษาวิจัย ตั้งอยู่ในพื้นที่ส่วนการใช้ประโยชน์แบ่งเป็นเขตการจัดการ 2 เขต ได้แก่ เขตบริการ (Intensive use zone) ประกอบด้วยพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 2 แห่งคือ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และบริเวณแก่งก้อ และเขตท่องเที่ยวและนันทนาการ (Outdoor recreation zone) ประกอบด้วยพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 9 แห่ง คือ น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย ถ้ำยางวี อุ้มปาด ถ้ำช้างร้อง วัดพระธาตุแก่งสร้อย และน้ำตกอุ้มแป ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายให้ความคิดเห็นตรงกันว่า มีการกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม และปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวหลักจำนวน 6 แห่ง คือ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง น้ำตกก้อ แก่งก้อ ทุงก๊ก น้ำตกก้อน้อย และอุ้มปาด ได้เป็นจุดที่ตั้งของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ มีบุคลากรเจ้าหน้าที่ดูแลเป็นประจำ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือทางหน่วยพิทักษ์ฯ จะมีการจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปดูแลจัดการเป็นระยะ นอกจากนั้นในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังได้มีการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้บริการอีก เช่น บริเวณแก่งก้อเหมาะสมกับกิจกรรมตกปลา นั่งเรือชมธรรมชาติ พายเรือ เป็นต้น ส่วนทุงก๊กเหมาะสำหรับกิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ ดูนก ส่องสัตว์ และศึกษาพรรณไม้ เป็นต้น

- การวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยที่ผ่านมาในสภาพปกติปริมาณ

นักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้ประโยชน์อยู่ในระดับที่สามารถรองรับได้ของพื้นที่ ยกเว้นในช่วงเทศกาลท่องเที่ยวประจำปี ช่วงวันหยุดขึ้นปีใหม่ และวันหยุดสงกรานต์ของทุกปี จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณน้ำตกก้อหลวงและแก่งก้อ ดังนั้นอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจึงมีแผนจัดการโดยประสานงานระหว่างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยว ตรวจสอบบริเวณพื้นที่ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ประโยชน์ หากพบว่าแหล่งท่องเที่ยวใดมีการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับได้อุทยานแห่งชาติจะดำเนินการแจ้งให้นักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปใช้บริการสมทบทราบ และอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีแนวทางจัดการในการลดปริมาณนักท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีการใช้ประโยชน์หนาแน่นไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อีก และมีการปรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ท่องเที่ยวในขณะนั้น เช่น เมื่อบ้านพักเรือนแพมีการใช้บริการเต็มแล้ว เจ้าหน้าที่จะแนะนำให้นักท่องเที่ยวเป็นไปเลือกใช้กิจกรรมกางเต็นท์พักแรมทดแทน นอกจากนี้บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ จะมีการกำหนดพื้นที่การใช้ประโยชน์บริเวณริมอ่างเก็บน้ำ เนื่องจากระดับน้ำในอ่างฯ ไม่คงที่ จึงต้องมีการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม ได้แก่ จุดจอดเรือ จุดขึ้นลงของนักท่องเที่ยว และจุดเรือนแพ เป็นต้น

- การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีการดำเนินการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทางโดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว บริเวณด่านตรวจ/ด่านเก็บค่าธรรมเนียม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่มีแหล่งท่องเที่ยวในที่ตั้ง คือ หน่วยพิทักษ์ฯ มป.1 (น้ำตกก้อ), หน่วยพิทักษ์ฯ มป.2 (แก่งก้อ), หน่วยพิทักษ์ฯ มป.3 (ทุ่งกิ๊ก) และหน่วยพิทักษ์ฯ มป.10 (อู่มป่าด) นอกจากนี้ยังได้ใช้ป้ายสื่อความหมายเป็นสื่อการเดินทาง ได้แก่ ป้ายบอกทางและสถานที่ ทั้งในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยเฉพาะ ป้ายบอกทางที่ติดตั้งในเส้นทางสายหลัก ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 106 และทางหลวงหมายเลข 1087 อีกทั้งยังได้ใช้แผ่นพับประชาสัมพันธ์แนะนำอุทยานแห่งชาติที่มีแผนที่การเดินทางระบุในแผ่นพับ ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดส่งแผ่นพับของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงไปให้ศูนย์บริการการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่ง และในปัจจุบันได้จัดทำข้อมูลของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในระบบสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

- การกำหนดมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยการ จัดเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดูแลรักษาความสะอาดในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีที่ตั้งอยู่ใน หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือจะมีการจัดเจ้าหน้าที่ไปดูแลบางครั้ง และในแต่ละสัปดาห์จะมีรถเก็บขยะจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ไปจัดเก็บในแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และจะมีการดำเนินการบ่อยครั้งขึ้นในช่วงวันหยุดเทศกาล ท่องเที่ยวหรือมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวติดต่อกันหลายวัน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ดูแล พื้นที่แล้ว อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ดำเนินการติดตั้งถังขยะไว้ประจำแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ยกเว้น ป่าพระบาททางวิ ถ้ำยาววิ และน้ำตกอุ้มแปะ ทั้งนี้ได้กำหนดมาตรการให้นักท่องเที่ยวเก็บขยะที่ใช้ แล้วมาทิ้งในถังขยะบริเวณที่จัดให้แทนการติดตั้งถังขยะในพื้นที่ เนื่องจากมีการเข้าไปใช้ประโยชน์ ในพื้นที่น้อย นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ใช้ป้ายสื่อความหมายในการประชาสัมพันธ์ และแจ้งข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวได้ทราบ ได้แก่ ป้ายห้าม ป้ายเตือนและป้ายแนะนำการ ปฏิบัติตัวในอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนและครอบคลุมในรายละเอียดในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ น้ำตกก้อหลวง แก่งก้อ และทุ่งก๊ก

- การเพิ่มขีดความสามารถศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีการดำเนินการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร โดยการ จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความรู้ ฝึกทักษะ และฝึกทบทวน การดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวและการให้บริการอย่างน้อยปีละครั้ง ซึ่งเป็นไปตามข้อสั่งการของ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการ ฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ อุทยานแห่งชาติ ที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้จัดและจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น ศูนย์ท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัดลำพูน ได้จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการให้บริการและการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวเมื่อ ปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ซึ่งอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดส่งบุคลากรเข้าร่วมการฝึกอบรม ครั้งนี้ จำนวน 2 คน โดยเจ้าหน้าที่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรมเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ จะต้องนำความรู้ที่ได้รับมา ถ่ายทอดให้กับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่ปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวเช่นเดียวกันเนื่องจากเป็น ธรรมเนียมการปฏิบัติของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมาโดยตลอด ประกอบกับเกือบทุกปี อุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะนำเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงไปศึกษาดูงานในอุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมและสามารถเพิ่มพูนความรู้ ทักษะต่าง ๆ แก่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งจะเป็น

ลักษณะของการดูงานระหว่างหน่วยงานอุทยานแห่งชาติซึ่งกันและกัน โดยปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ได้นำเจ้าหน้าที่งานบ้านพักและบริการนักท่องเที่ยวไปศึกษาดูงานที่อุทยานแห่งชาติคอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลา 2 วัน

6.1.2 การจัดการในการศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม)

- การจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้จัดกิจกรรมให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในและนอกท้องที่อำเภอเมืองลำพูน มาใช้บริการเป็นประจำ ซึ่งเป็นข้อสั่งการของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่อุทยานแห่งชาติต่าง ๆ ต้องดำเนินการจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายปีละไม่ต่ำกว่า 1,500 คน และในปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมาอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดกิจกรรมดังกล่าวมีผู้มาร่วมกิจกรรมจำนวน 1,942 คน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมการศึกษาธรรมชาติ (STUDY TOUR) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มหรือสถาบันต่าง ๆ ที่มีการติดต่อประสานงานกับทางอุทยานแห่งชาติ เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ซึ่งอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดเตรียมเจ้าหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้ตลอดจนเป็นมัคคุเทศก์ในการนำเที่ยวชมและศึกษาในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มเป้าหมาย และนอกจากการจัดกิจกรรมให้ความรู้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแล้ว อุทยานแห่งชาติแม่ปิงยังจัดส่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ไปให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐอื่น ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่บ่อยครั้ง โดยฝ่ายวิชาการและส่งเสริมเผยแพร่ และฝ่ายพัฒนา นันทนาการและสื่อความหมาย อุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายดำเนินการ ในส่วนผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ดำเนินการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวและในบางปีได้นำเจ้าของและตัวแทนผู้ประกอบการในพื้นที่เข้ารับอบรมและศึกษาดูงานด้านการจัดการสถานที่และให้บริการการท่องเที่ยว ณ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง ซึ่งจัดโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายใต้การสนับสนุนของโครงการสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการในอุทยานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา

- การจัดให้มีระบบสื่อความหมายธรรมชาติที่ถูกต้องและมีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยว
เชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ดำเนินการจัดให้มีระบบสื่อความหมายธรรมชาติโดยใช้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงและป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารแผ่นพับแนะนำอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และแผ่นพับอื่น ๆ เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดให้กับนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการ ซึ่งจะมีในจุดให้บริการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ น้ำตกก้อหลวง แก่งก้อ และทุ่งกิ๊ก โดยจะมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นหน่วยงานที่ให้ข้อมูลหลักแก่นักท่องเที่ยว และเป็นผู้ประสานข้อมูลสื่อความหมายธรรมชาติไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งนี้ ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติที่มีในอุทยานแห่งชาติ มีทั้งในส่วนอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจัดทำขึ้นเอง โดยยึดรูปแบบมาตรฐานการจัดทำป้ายสื่อความหมาย ของสำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นต้นแบบ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งจากหน่วยงานภายนอก ที่เป็นหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ และเอกชน สำหรับวัสดุที่ใช้ในการจัดระบบสื่อความหมายนั้น อุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะพิจารณาจากงบประมาณและชนิดของวัสดุโดยจะเลือกวัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่ ส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุที่ทำมาจากไม้เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีความคงทน และสามารถปรับปรุงซ่อมแซมให้มีสภาพที่ใหม่อยู่เสมอ ซึ่งระบบสื่อความหมายธรรมชาติที่ทำจากไม้ส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในพื้นที่กลางแจ้ง (Outdoor) ส่วนในพื้นที่ร่ม (Indoor) จะมีการนำวัสดุประเภทอื่น ๆ เข้ามาใช้กับไม้ด้วย เช่น บอร์ดนิทรรศการ บอร์ดประชาสัมพันธ์ความรู้และข่าวสารต่าง ๆ เป็นต้น

6.1.3 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม)

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนา ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนาติดตามประเมินผล ส่วนใหญ่ในเวทีการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่อยู่ในพื้นที่เขตอุทยานแห่งชาติ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลก้อ ซึ่งอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจะได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมทุกครั้ง โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ ในท้องที่ ผู้นำชุมชนท้องถิ่น ผู้นำหรือตัวแทนกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ในชุมชน เข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมาก ดังนั้นที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ติดตามผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมกำหนด ทิศทางการพัฒนา หรือดำเนินการต่าง ๆ ของอุทยาน

แห่งชาติแม่ปิง ที่มีผลต่อชุมชนท้องถิ่นด้วย ภายใต้กฎ ระเบียบ และเงื่อนไขที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง สามารถดำเนินการได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงคนปัจจุบัน (นายจิตติพันธ์ จูจันทร์) ที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่บนเงื่อนไขของ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงดำเนินการได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุมชนด้วยว่าจะมีทัศนคติ ความต้องการและความพร้อมมากน้อยเพียงใด ในส่วนการร่วมรับผลประโยชน์นั้นชุมชนในพื้นที่ ยังไม่ได้ผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่าที่ควร ยกเว้นผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนบริเวณแก่งก้อ เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้าทำกิจกรรมการท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย และบาง กิจกรรมนักท่องเที่ยวไม่ต้องพึ่งพาคนในชุมชน เช่น กิจกรรมเดินป่า และกิจกรรมการนำเที่ยว เป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นผลประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ เงินรายได้ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ ที่ส่วนหนึ่งมาจากเงินรายได้ของ อุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่จัดเก็บได้ในพื้นที่และมีการนำส่งเป็นเงินรายได้ของรัฐบาลแล้วจัดสรร กลับคืนมาให้กับท้องถิ่นจำนวนร้อยละ 5 ของเงินรายได้ที่จัดเก็บได้

- การสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการ ดำเนินการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้กับชุมชนตำบลก้อ จำนวน 1 ครั้งในปีงบประมาณ 2547 และจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นระดับเยาวชน จำนวน 1 ครั้ง ในปีเดียวกันให้กับสถาบันศึกษา ต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่รอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยที่ผ่านมายุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้พยายามผลักดันให้มีการบรรจุโครงการที่สนับสนุนสร้างกลุ่ม เครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้เข้าสู่แผนพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ ทั้งนี้การจะดำเนินการได้หรือไม่ได้นั้น ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้บริหารและสมาชิก ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้วย

6.1.4 การจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการ การท่องเที่ยว)

- การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ดำเนินการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศไปในระดับหนึ่งบ้างแล้ว แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกแหล่ง ส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ ในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ น้ำตกก้อหลวง แก่งก้อ และทุ่งกิ๊ก ซึ่งเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่มีการใช้ประโยชน์มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่มองเห็นเป็นรูปธรรมของการพัฒนาได้แก่ ระบบเส้นทางคมนาคมภายในที่เชื่อมโยงในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวก่อนข้างสะดวกสบาย ยกเว้นเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ค่อนข้างน้อย ป่าพระบาททางวิและถ้ำทางวิ ที่ยังเข้าถึงลำบากเนื่องจากเป็นทางตรวจการณ์ ซึ่งจะมียานพาหนะบางประเภทเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบห้องน้ำ – ห้องสุขา และลานจอดรถไว้บริการในแหล่งท่องเที่ยวหลัก ซึ่งค่อนข้างได้มาตรฐานและมีความเพียงพอกับการใช้ประโยชน์ในสภาวะปกติของอุทยานแห่งชาติ ในส่วนงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกนั้น อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกต่าง ๆ ได้แก่ งบประมาณจากจังหวัดลำพูน และองค์การบริหารส่วนตำบลก้อ เป็นต้น ซึ่งการได้มาของงบประมาณจำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานตลอดเวลา จึงนับเป็นภารกิจด้านหนึ่งของผู้บริหารของอุทยานแห่งชาติต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่อยู่เสมอ

- การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ดำเนินการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยอาศัยสื่อประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ในรูปของสารคดี/รายการท่องเที่ยวที่น่าเสนอในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง โดยที่ผ่านมามีความถี่ในระดับน้อย นอกจากนี้ยังมีการเขียนบทความส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในสื่อหนังสือพิมพ์วารสารและสารคดีเป็นประจำ ซึ่งอุทยานแห่งชาติไม่จัดซื้อที่จะมีองค์กรสื่อมวลชนเข้ามาทำข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ เพียงแต่หน่วยงานที่เข้ามาจะต้องดำเนินการตามระเบียบข้อปฏิบัติที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ สำหรับการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ยังอาศัยข้อมูลจากแผ่นพับแนะนำอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดทำขึ้นเอง และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งจะมีแผ่นพับออกมาในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ อย่างน้อย 2-3 ปี จะมีการเปลี่ยนรูปแบบของแผ่นพับ โดยที่แผ่นพับของอุทยานแห่งชาติจะถูกนำไปเผยแพร่ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การจัดส่งไปให้ศูนย์บริการการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน และสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือเขต 1 การนำไปเผยแพร่งานประจำจังหวัด (งานกาชาดจังหวัดลำพูน) และการจัดส่งให้บริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ที่ขอรับการสนับสนุนแผ่นพับ สำหรับการบริการนำเที่ยว อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีการประสานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในพื้นที่อยู่เสมอ โดยเฉพาะข้อมูลการท่องเที่ยวใหม่ ๆ อีกทั้งยังได้แนะนำเทคนิคการให้บริการนำเที่ยวแก่ผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนบ่อยครั้ง

- การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้จัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่เป็นทางการได้แก่ การบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ (STUDY TOUR) กิจกรรมค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ และกิจกรรมศึกษาดูงาน ซึ่งอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้รับการประสานงานและมีการเตรียมการด้านสถานที่และวิทยากรเพื่อจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับกลุ่มที่ติดต่อขอใช้บริการซึ่งจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เข้ามาใช้บริการ และอีกรูปแบบหนึ่งคือรูปแบบที่ไม่เป็นทางการได้แก่ การบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในวันที่เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการให้บริการในจุดแหล่งท่องเที่ยวโดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่ปฏิบัติงาน และผู้ประกอบการเอกชน โดยกิจกรรมที่ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในลักษณะนี้ส่วนใหญ่ได้แก่ กิจกรรม นั่งเรือชมธรรมชาติ พายเรือและกางเต็นท์พักผ่อน เป็นต้น

- การจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ใช้เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงและข้อมูลจากแผนผังแนะนำอุทยานแห่งชาติเป็นเครื่องมือหลักในการจัดการ ประกอบกับการใช้ระบบโครงข่ายวิทยุและโทรทัศน์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและในหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ ซึ่งปัจจุบันมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งแต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้พยายามเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ เขื่อนภูมิพล อำเภอสามเงา จังหวัดตาก อ่างเก็บน้ำดอยเต่า อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในท้องที่อำเภอใกล้เคียงต่าง ได้แก่ วัดพระพุทธรบาทห้วยด้อม มหาเจดีย์ศรีเวียงชัย วัดพระธาตุห้าดวง วัดพุทธรบาทพหามนาม วัดบ้านปาง วัดพระพุทธรบาทดอยถ้ำและสำนักสงฆ์ถ้ำป่าไผ่ ทั้งนี้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงและผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันว่าจะจะเป็นสิ่งที่จะช่วยเพิ่มความหลากหลายและสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเข้ามาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน ที่พยายามผลักดันให้มีการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมต่อในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของจังหวัดลำพูนร่วมกับจังหวัดลำปาง โดยใช้เส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญเริ่มจากแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดลำพูน แล้วเข้าสู่อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน และเชื่อมไปยังแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดลำปาง อำเภอเมือง อำเภอเกาะคาและอำเภอเสริมงาม จากนั้นจึงเข้าสู่อำเภอลี้ อำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอป่าซาง และเข้าสู่ตัวอำเภอเมืองลำพูนจนครบเป็นวงรอบ โดยที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน โครงข่ายการท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

- การจัดการบริการของที่ระลึกและอาหาร

ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีจุดบริการของที่ระลึกและอาหารที่เป็นรูปธรรมเพียงจุดเดียวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ ดำเนินการโดยผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน จำนวน 5 ราย และของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ้านพักเรือนแพ ซึ่งมีบางกลุ่ม/คณะเท่านั้นที่ได้มีการติดต่อขอใช้บริการ นอกจากนี้ยังมีการบริการอาหารในแหล่งท่องเที่ยวนี้ตกก้อหลวงเฉพาะช่วงเทศกาลวันหยุดขึ้นปีใหม่ และวันหยุดสงกรานต์ เท่านั้น ในส่วนของที่ระลึกพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทอาหารแปรรูปจากปลาผลิตโดยชาวประมง และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน สำหรับสินค้าที่ได้รับความนิยมคือ ปลาอย่าง ปลาสด และปลาร้าที่ทำจากปลาชนิดต่าง ๆ และจากการสอบถามเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงพบว่า เมื่อปี พ.ศ. 2542-2546 ได้เคยจำหน่ายของที่ระลึกที่ไม่ได้ผลิตขึ้นโดยอุทยานแห่งชาติเอง แต่จะเป็นการนำมาฝากจำหน่ายแต่ไม่สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จทางธุรกิจได้จึงยกเลิกไป สินค้าของที่ระลึกที่ได้เคยจัดจำหน่าย ได้แก่ พวงกุญแจ ที่คั่นหนังสือ หนังสือพาสปอร์ตเดินทางในอุทยานแห่งชาติของประเทศไทย และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

6.2 ข้อมูลความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ในการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ข้อมูลจากกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน และกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นรอบเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 90 คน กระจายไปตามครัวเรือนต่างๆ ใน 6 หมู่บ้านของ 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลก้อ และตำบลแม่ลาน โดยผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มประชาชนท้องถิ่น ปรากฏตามตาราง 6.1 พบว่าประชาชนในท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย ร้อยละ 55.55 และเพศหญิง ร้อยละ 44.45 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับอายุ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.66 รองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุ 21 – 31 ปี ร้อยละ 30.00 และน้อยที่สุดคือ กลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.00 ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึงร้อยละ 51.12 รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 18.89 ส่วนระดับการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงร้อยละ 44.45 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 30.00 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 77.78

ตาราง 6.1 ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคลของผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มประชาชนท้องถิ่น

เพศ (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	50	55.55
หญิง	45	44.45
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	-	-
21 – 30 ปี	27	30.00
31 – 40 ปี	33	33.66
41 – 50 ปี	21	23.33
มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	9	10.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	-	-
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	8	8.89
พนักงานบริษัท	-	-
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	11	12.22
รับจ้างทั่วไป	17	18.89
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	8	8.89
เกษตรกรกรรม	46	51.12
อื่นๆ	-	-
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	40	44.45
มัธยมศึกษาตอนต้น	27	30.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	15	16.67
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	2	2.22
ปริญญาตรี	4	4.44
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
อื่นๆ	2	2.22

ตาราง 6.1 (ต่อ)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	70	77.78
5,000-10,000 บาท	16	17.78
10,001-15,000 บาท	1	1.11
15,001-20,000 บาท	-	-
มากกว่า 20,000 บาท	3	3.33

จากการศึกษาประเด็นความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 54 มีความรู้ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42 และมีความรู้น้อย คิดเป็นร้อยละ 4 ปรากฏตามตาราง 6.2 และ 6.3

ตาราง 6.2 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรู้ระดับคะแนนรวม เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คะแนนรวม (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4	1	1.00
5	3	3.00
6	15	15.00
7	13	13.00
8	24	24.00
9	28	28.00
10	26	26.00

ตาราง 6.3 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว

ระดับความรู้ (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรู้น้อย (0-5)	4	4.00
ความรู้ปานกลาง (4-8)	42	42.00
ความรู้มาก ((9-10)	54	54.00

จากการศึกษาประเด็นความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 90 คน พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 58.88 มีความรู้น้อย คิดเป็นร้อยละ 26.66 และมีความรู้มาก คิดเป็นร้อยละ 14.66 ปรากฏตามตาราง 6.4 และ 6.5

ตาราง 6.4 จำนวนและร้อยละของประชาชนในท้องถิ่น จำแนกตามรู้ดับคะแนนรวม เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คะแนนรวม (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4	9	10.00
5	15	16.66
6	20	22.22
7	18	20.00
8	15	16.66
9	11	12.22
10	2	2.24

ตาราง 6.5 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประชาชนในท้องถิ่น

ระดับความรู้ (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความรู้น้อย (0-5)	24	26.66
ความรู้ปานกลาง (4-8)	53	58.88
ความรู้มาก ((9-10)	13	14.46

ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อได้ข้อมูลความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในเรื่องความคิดเห็นว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ นั้นปรากฏผลตามตาราง 6.6 พบว่านักท่องเที่ยวคิดว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 77 และคิดว่าไม่มี ร้อยละ 2 ส่วนนักท่องเที่ยวที่เหลือร้อยละ 21 คิดว่าไม่แน่ใจว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

ตาราง 6.6 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

ผลความคิดเห็น (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	77	77.00
ไม่มี	2	2.00
ไม่แน่ใจ	21	21.00

จากการสอบถามประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อได้ข้อมูลความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในเรื่องความคิดเห็นว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ นั้นปรากฏผลตามตาราง 6.7 พบว่าประชาชนในท้องถิ่นคิดว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 43.33 และคิดว่าไม่มี ร้อยละ 5.56 ส่วนที่เหลือส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.11 คิดว่าไม่แน่ใจว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

ตาราง 6.7 ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

ผลความคิดเห็น (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มี	39	43.33
ไม่มี	5	5.56
ไม่แน่ใจ	46	51.11

จากการเปรียบเทียบผลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องความคิดเห็นว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่ นั้น จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากกว่าความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่านักท่องเที่ยวได้เข้าไปใช้บริการและทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงแล้ว ซึ่งแตกต่างจากประชาชนท้องถิ่นบางคนที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการเป็นนักท่องเที่ยวและเข้าไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จึงทำให้ผลความคิดเห็นทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน

ในส่วนข้อมูลแสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้แบบสอบถามนั้น ด้านกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นปรากฏตามตาราง 6.8

ตาราง 6.8 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลความคิดเห็น (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	98	98.00
ไม่เห็นด้วย	1	1.00
ไม่แน่ใจ	1	1.00

สำหรับกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นได้แสดงความคิดเห็นที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามตาราง 6.9

ตาราง 6.9 ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลความคิดเห็น (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เห็นด้วย	90	100.00
ไม่เห็นด้วย	-	-
ไม่แน่ใจ	-	-

จากข้อมูลในตาราง 6.8 และตาราง 6.9 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นส่วนใหญ่ตรงกันที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 98.00 ในส่วนของนักท่องเที่ยวและร้อยละ 100.00 ในส่วนของประชาชนในท้องถิ่น สำหรับการแสดงความคิดเห็นสนับสนุนของประชาชนท้องถิ่นที่ให้ผลความคิดเห็นออกมาตรงกันหมดทั้ง 90 คน อาจมีความสอดคล้องกับข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูนถึงร้อยละ 88.89 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 11.11 โดยไม่มีประชาชนคนใดแสดงความคิดเห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูน ปรากฏผลตามตาราง 6.10

ตาราง 6.10 ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูน

ผลความคิดเห็น (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ใช่	80	88.89
ไม่ใช่	-	-
ไม่แน่ใจ	10	11.11

ในส่วนกลุ่มประชากรที่ให้สัมภาษณ์จำนวน 22 คน ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ปรากฏตามตาราง 6.11 ซึ่งพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ ร้อยละ 31.82 คิดว่าความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง โดยให้เหตุผลอธิบายได้ว่าในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์สวยงามตามธรรมชาติมากมาย โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้วและมีกฎหมาย กฏระเบียบ ข้อบังคับในการกำหนดแนวทางการจัดการพื้นที่ที่ประกอบกับปัจจุบันได้มีความเจริญด้านวัตถุและเทคโนโลยีช่วยให้เจ้าหน้าที่และนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และในส่วนความเป็นไปได้แต่ควรมีการปรับปรุงคิดเป็นร้อยละ 68.18 นั้น ได้ให้เหตุผลพอสรุปได้เนื่องจากว่ายังมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ต้องมีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ เส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกรองรับ สภาพภูมิทัศน์ การให้ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและมีการบูรณาการแผนงานและงบประมาณมากยิ่งขึ้น

ตาราง 6.11 ความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

ผลความคิดเห็น (N=22)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นไปได้	7	31.82
เป็นไปได้แต่ควรมีการปรับปรุง	15	68.18
เป็นไปได้ไม่ได้	-	-

6.3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

สำหรับข้อมูลการมีส่วนร่วมที่ผู้ศึกษาได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่นถึงความคิดเห็นในการให้ความร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการดำเนินงานที่จะพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ผลการศึกษาปรากฏตามตาราง 6.12 ซึ่งพบว่าประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.55 จะให้ความร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการดำเนินงานที่จะพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหากอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการร้องขอจากชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น และส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 14.45 ยังไม่แน่ใจที่จะให้ความร่วมมือแต่ก็ถือว่าไม่ได้ปฏิเสธโดยสิ้นเชิงนับเป็นโอกาสที่ดีของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่จะได้มีแนวร่วมในการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติต่อไปในอนาคต

ซึ่งอาจมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้สอบถามจากประชาชนในท้องถิ่นว่าท่านและชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงหรือไม่ จากการศึกษพบว่าประชาชนในท้องถิ่นคิดว่าได้รับผลประโยชน์ จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 91.11 และไม่ได้รับผลประโยชน์จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 ปรากฏตามตาราง 6.13

ตาราง 6.12 ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในการให้ความร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการดำเนินงานที่จะพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลความคิดเห็น (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ให้ความร่วมมือ	77	85.55
ไม่ให้ความร่วมมือ	-	-
ไม่แน่ใจ	13	14.45

ตาราง 6.13 ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นต่อการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ผลความคิดเห็น (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ได้รับผลประโยชน์	82	91.11
ไม่ได้รับผลประโยชน์	8	8.89

โดยประชาชนที่คิดว่าได้รับผลประโยชน์จำนวน 82 คน หรือร้อยละ 91.11 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ให้ข้อมูลความคิดเห็นในเรื่องที่ได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรในกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามในเรื่องความคิดเห็นต่อผลประโยชน์ที่ประชาชนและชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในเรื่องทำให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ของชุมชนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 13.31 รองลงมาในเรื่องการได้เข้าไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงคิดเป็นร้อยละ 11.61 และเป็นแหล่งสร้างโอกาสต่ออาชีพและรายได้แหล่งใหม่ของชุมชนในอนาคตคิดเป็นร้อยละ 11.33 ตามลำดับ ส่วนเรื่องและผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือเรื่องการได้รับการพัฒนาอาชีพคิดเป็นร้อยละ 3.68 ปราบกฎตามตาราง 6.14 ซึ่งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนอธิบายได้ว่าการที่มีหน่วยงานอุทยานแห่งชาติเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน โดยมีการเปิดให้บริการด้านการท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งผลประโยชน์โดยตรงที่ประชาชนจะได้รับคือการได้เข้าไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กับชุมชน และเป็นแหล่งสร้างโอกาสต่ออาชีพของคนในชุมชนให้มีงานทำ โดยเฉพาะการเข้ามาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดูแลบำรุงรักษาอุทยานแห่งชาติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติ และต่อมาก็มีการพัฒนาอุทยานแห่งชาติให้มีความพร้อมในการรองรับตามขีดความสามารถในด้านงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ระบบโทรศัพท์ เป็นต้น ซึ่งการท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ของชุมชน ดังนั้นเมื่อมีการพัฒนาในแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแล้วก็จะทำให้ประชาชนที่อยู่นอกชุมชนท้องถิ่นเข้ามาใช้บริการมากขึ้นจึงเกิดผลประโยชน์ทางอ้อมต่อชุมชนคือทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับคำชมจากเพื่อนบ้านหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาในพื้นที่ของชุมชนและส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ของชุมชน

ตาราง 6.14 รูปแบบของผลประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง

ผลความคิดเห็น (N=82)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ได้มีงานทำ	36	10.20
2. มีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการให้บริการต่างๆ	29	8.22
3. ผลผลิตจากชุมชนมีที่รองรับเพื่อการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว	23	6.52
4. ได้รับการพัฒนาอาชีพ	13	3.68
5. มีระบบสาธารณูปโภคดีขึ้น เช่น ไฟฟ้า ถนน ประปา และโทรศัพท์	31	8.78
6. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากชุมชนมีความสะดวก และปลอดภัย	36	10.20
7. ได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ เพิ่มมากขึ้น	36	10.20
8. ได้เข้าไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง	41	11.61
9. เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชน	47	13.31
10. ได้รับคำชมจากเพื่อนบ้านหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาในพื้นที่ของชุมชน	21	5.95
11. เป็นแหล่งสร้างโอกาสต่ออาชีพและรายได้แหล่งใหม่ของชุมชนในอนาคต	40	11.33
รวม	353	100.00

สำหรับข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดหัวข้อในแบบสอบถามโดยได้สอบถามประชาชนในท้องถิ่นจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 90 คน ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง ซึ่งพบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ได้มีส่วนร่วม และกลุ่มไม่มีส่วนร่วมมีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่เท่ากัน ผลปรากฏตามตาราง 6.15

ตาราง 6.15 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง

การมีส่วนร่วม (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีส่วนร่วม	45	50.00
มีส่วนร่วม	45	50.00

โดยกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จำนวน 45 คน หรือร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อมูลแสดงถึงกิจกรรมที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่ง พบว่าประชาชนในท้องถิ่นที่ตอบแบบสอบถามในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมชักชวนแนะนำบุคคลภายนอกให้เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.15 รองลงมาคือกิจกรรมช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงแก่บุคคลภายนอก คิดเป็นร้อยละ 10.93 และกิจกรรมปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงกำหนดไว้ในขณะเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 10.53 ตามลำดับ โดยที่กิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือกิจกรรมบริการขับรถ – รับส่งนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 2.02 ปรากฏตามตาราง 6.16

ตาราง 6.16 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

กิจกรรมการมีส่วนร่วม (N=45)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในที่ประชุม	21	8.50
2. ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	16	6.47
3. ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว	22	8.91
4. สนทนากับเพื่อนบ้านเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	21	8.50
5. ร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือตามเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	16	6.48
6. เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	10	4.05
7. ติดตามข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	11	4.45
8. ร่วมวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	9	3.64
9. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้นำชุมชน ในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว	19	7.69
10. เป็นผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	7	2.84
11. บริการขับรถ – รับส่ง นักท่องเที่ยว	5	2.02
12. เจ้าหน้าที่ของทีระลึก หรือจัดทำของทีระลึกจำหน่ายในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	7	2.84

ตาราง 6.16 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม (N=45)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13. ช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงแก่บุคคลภายนอก	27	10.93
14. ชักชวน แนะนำบุคคลภายนอกให้เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง	30	12.15
15. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง กำหนดไว้ในขณะเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	26	10.53
รวม	247	100.00

จากนั้นผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 90 คน ทั้งที่เคยมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการจัดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 82.22 มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม และส่วนที่เหลือร้อยละ 17.78 ไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ปรากฏตามตาราง 6.17

ตาราง 6.17 ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ความต้องการมีส่วนร่วม (N=90)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการ	74	82.22
ไม่ต้องการ	16	17.78

เมื่อนำข้อมูลความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมาเปรียบเทียบกับข้อมูลความคิดเห็นที่สนับสนุนให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในตาราง 6.9 จะพบว่ามีความแตกต่างกันเนื่องจากมีกลุ่มที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 17.78 ซึ่งพอจะอธิบายได้ว่ากลุ่มที่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมนั้นอาจไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการดำเนินงานของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและอาจเป็นกลุ่มที่มีความขัดแย้งและได้รับผลกระทบของการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าดั้งเดิมของชุมชนซึ่งต่อมาได้กลายมาเป็นอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าหากอุทยานแห่งชาติแม่ปิงขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็น

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยินดีและให้การสนับสนุนและไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใด

สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่นที่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ร้อยละ 82.22 ได้ให้ข้อมูลแสดงถึงความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.18 รองลงมาคือกิจกรรมร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวร้อยละ 9.92 กิจกรรมร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือตามเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงกับกิจกรรมช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงแก่บุคคลภายนอกที่สัดส่วนที่เท่ากันที่ร้อยละ 9.14 และกิจกรรมชักชวนและแนะนำบุคคลภายนอกให้เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่ร้อยละ 8.88 ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วมน้อยได้แก่กิจกรรมเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 3.13 และกิจกรรมบริการรถ-รับส่ง นักท่องเที่ยวตามลำดับ ปรากฏตามตาราง 6.19 ซึ่งจากผลการศึกษาระยะแรกได้พบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการและพร้อมของแต่ละบุคคล โดยที่กิจกรรมบริการรถ-รับส่งนักท่องเที่ยวได้ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชัย มงคลพันธ์ (2542) ที่ได้กล่าวว่าความต้องการและความพร้อมของประชาชนท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอสี จังหวัดลำพูนนั้น ประชาชนไม่ต้องการให้บริการพาหนะรับ-ส่ง ไม่ต้องการจัดบริการขายอาหารและเครื่องดื่ม ดังนั้นจากข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามตาราง 6.18 นี้ อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรนำมาเป็นข้อมูลมาประกอบการพิจารณาคำดับความสำคัญเร่งด่วนเพื่อนำไปสู่แนวทางการดำเนินงานพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เกิดเป็นรูปธรรม และมีความยั่งยืนสอดคล้องกับหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติและหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

ตาราง 6.18 ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง

กิจกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วม (N=74)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้งในที่ประชุม	28	7.31
2. ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	39	10.18
3. ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว	38	9.92
4. สนทนากับเพื่อนบ้านเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง	32	8.36
5. ร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือตามเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	35	9.14
6. เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	12	3.13
7. ติดตามข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง	20	5.22
8. ร่วมวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง	19	4.96
9. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้นำชุมชน ในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว	30	7.83
10. เป็นผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ	13	3.39
11. บริการขับรถ - รับส่ง นักท่องเที่ยว	6	1.57
12. เจ้าหน้าที่ของที่ระลึก หรือจัดทำของที่ระลึกจำหน่ายในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง	14	3.66
13. ช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้งแก่บุคคลภายนอก	35	9.14
14. ชักชวน แนะนำบุคคลภายนอกให้เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่งปิ้ง	34	8.88
15. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติแม่งปิ้งกำหนดไว้ในขณะที่เข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	28	7.31
รวม	383	100.00

6.4 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างในด้านปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ข้อมูลความคิดเห็นตามตาราง 6.19 พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่มีความสำคัญลำดับแรกคือ ไม่มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม) คิดเป็นร้อยละ 11.87 รองลงมาคือระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบด้านกิจกรรม) คิดเป็นร้อยละ 11.21 ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการนำเที่ยว ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับไม่มีการจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว) คิดเป็นร้อยละ 10.33 และ 8.57 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นน้อย คือ การกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เหมาะสม (องค์ประกอบด้านพื้นที่) และการจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ขาดประสิทธิภาพ (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว) คิดเป็นสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 2.64

ตาราง 6.19 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่จะส่งผลต่อการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่งปิง ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ปัญหาอุปสรรคตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.ด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่)		
1.1 การกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เหมาะสม	12	2.64
1.2 ไม่มีการวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถรองรับได้ของพื้นที่	13	2.86
1.3 การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทางมีความบกพร่องหรือไม่เพียงพอ	38	8.35
1.4 มาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพ	24	5.28
1.5 สักยภาพบุคลากรในการบริการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่มีความพร้อม	30	6.59
2. ด้านการจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม)		
2.1 ขาดเครื่องมือและกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจ	36	7.91
2.2 ระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพ	51	11.21
3. ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม)		
3.1 ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนาติดตามประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	29	6.37
3.2 ไม่มีการสนับสนุนการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	54	11.87
4. ด้านการจัดการด้านบริการการท่องเที่ยว		
4.1 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	37	8.13
4.2 ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	47	10.33
4.3 การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ขาดประสิทธิภาพ	12	2.64
4.4 ไม่มีการจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่	39	8.57
4.5 ไม่มีการจัดการบริการของที่ระลึกและอาหารหรือมีแต่ไม่มีประสิทธิภาพ	33	7.25
รวม	455	100.00

จากข้อมูลความคิดเห็นถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงของนักท่องเที่ยว เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ และจากการเข้าไปสังเกตการณ์ในพื้นที่ของผู้วิจัยสามารถนำมาสรุปถึงปัญหาอุปสรรคตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ดังนี้

6.4.1 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่)

1) การกำหนดขนาดขอบเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- บริเวณน้ำตกก้อหลวงมีพื้นที่ใช้ประโยชน์คับแคบ จึงทำให้เกิดความแออัด โดยเฉพาะบริเวณลานน้ำตกและลานจอดรถ

- บริเวณแก่งก้อและแม่น้ำปิงมีพื้นที่กว้างเกินไป เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดูแลไม่ทั่วถึง

- บริเวณแก่งก้อมีการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์บริเวณริมอ่างเก็บน้ำและเรือนแพต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณพื้นที่ยังไม่ดีพอ บางครั้งเรือนแพอยู่อย่างกระจัดกระจาย หรืออยู่เป็นกลุ่มอย่างหนาแน่น ทำให้มองดูไม่สวยงาม

- แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีระยะทางห่างไกลการเดินทางเข้าถึงลำบากและต้องใช้เวลาในการเข้าไปทำกิจกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ ถ้ำยงวิ

2) การวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายแห่ง ได้แก่ ท่งก๊ก น้ำตกก้อและแก่งก้อในสภาพปกติมีการใช้ประโยชน์น้อยเกินไป ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่มากกว่านี้

- การจัดการด้านการรองรับการใช้ประโยชน์ของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลวันหยุดขึ้นปีใหม่และวันหยุดสงกรานต์ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติปฏิบัติงานในพื้นที่น้อยเกินไป

- บริเวณแก่งก้อ ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลไม่คงที่ทำให้จัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่ลำบาก โดยเฉพาะช่วงที่มีระดับน้ำขึ้นหรือลงอย่างรวดเร็ว

- จำนวนบ้านพักนักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติมีน้อยเกินไป

- มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ขอประชาชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณแม่น้ำปิง ซึ่งชาวประมงท้องถิ่นได้เข้าไปทำประมงในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวด้วย ทำให้พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวน้อยลงไป

3) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง ปัญหาอุปสรรคที่พบ ได้แก่

- การติดต่อสื่อสารภายในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ยังไม่ครอบคลุมทุกจุด โดยเฉพาะระบบโทรศัพท์

- อุปกรณ์เครื่องมือในการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทางไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- เจ้าหน้าที่ที่ให้ข้อมูลข่าวสารน้อยเกินไปและขาดความชำนาญในด้านนี้

- บริเวณนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติมีป้ายบอกข้อมูลอุทยานแห่งชาติน้อยเกินไป

- ขาดการกระจายของข้อมูลข่าวสารการเดินทาง

- บริเวณน้ำตกอุ้มแปยังไม่มีป้ายสื่อความหมายที่ชัดเจน

- สภาพที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุดมีระยะทางไกล ทำให้ติดต่อสื่อสาร

ลำบาก

4) การกำหนดมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ปัญหาอุปสรรคที่พบ ได้แก่

- อุทยานแห่งชาติไม่สามารถควบคุมปริมาณขยะลอยน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริเวณแก่งก้อและแม่น้ำปิง เนื่องจากในช่วงฤดูฝนได้มีขยะลอยมากับแม่น้ำปิง ซึ่งผ่านชุมชนเมืองต่าง ๆ มาหลายแห่ง ทำให้บดบังทัศนียภาพของลำน้ำปิง

- การประชาสัมพันธ์ด้านการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

- เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านนี้ยังน้อยไป

- นักท่องเที่ยวมีการฝ่าฝืนและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

- แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลกัน ประกอบกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีรถจัดเก็บขยะเพียงคันเดียว จึงไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บได้ทั่วถึงและทันเวลา

- ขาดงบประมาณในการจัดการดูแลด้านนี้อย่าเพียงพอ

- ถังขยะมีไม่เพียงพอในแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง โดยเฉพาะถังขยะคัดแยก

- ป้ายเตือน ป้ายห้าม ไม่เด่นสะดุดตา

- มีประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ร่วมกับนักท่องเที่ยวและไม่ดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร

5) การเพิ่มขีดความสามารถศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบ ได้แก่

- เจ้าหน้าที่ชำนาญงานเฉพาะด้านบริการนักท่องเที่ยวมีน้อย โดยเฉพาะที่จบการศึกษาทางด้านประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยว
- บุคลากรยังไม่พร้อม ยังไม่เป็นมืออาชีพ
- เจ้าหน้าที่ยังปรับภาพลักษณ์ของงานที่ได้รับผิดชอบไม่ทันระหว่างงานด้านบริการและงานป้องกันปราบปราม
- เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
- อุทยานแห่งชาติแม่ปิงยังไม่สามารถแบ่งแยกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้ทำงานตรงกับความชำนาญ
- อุทยานแห่งชาติแม่ปิงยังขาดงบประมาณในการจัดฝึกอบรม ส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่และไม่มีอย่างต่อเนื่อง
- ช่วงเวลาออกราชการมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ
- มีการออกงานและโยกย้ายบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการให้บริการบ่อยครั้ง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เนื่องจากตำแหน่งงานที่ทำอยู่มีความไม่มั่นคงในระยะยาว ดังนั้นผู้ที่ออกงานไปมักจะได้ทำงานในตำแหน่งงานที่ดีกว่าเดิม

6.4.2 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม)

- 1) การจัดทำมีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่
 - นักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม/คณะยังไม่เข้าใจถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง
 - งบประมาณสนับสนุนการจัดการด้านนี้ไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ครอบคลุมทุกพื้นที่
 - ขาดการติดตามผลงานและการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์น้อย ไม่สม่ำเสมอและผู้ประกอบการขาดข้อมูลด้านนี้
 - บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านนี้มีน้อย

- ขาดอุปกรณ์สนับสนุนการดำเนินงานด้านนี้อ่างพอเพียง ทำให้งานออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียงแบบเคลื่อนที่ อุปกรณ์เดินทาง คู่มือคุณและคู่มือคูหา เป็นต้น

2) การจัดให้มีระบบสื่อความหมายธรรมชาติที่ถูกต้องและมีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบ ได้แก่

- ป้ายสื่อความหมายมีน้อยเกินไปในหลายจุดท่องเที่ยว เช่น ถ้ำยางวี ป่าพระบาทยาวิ น้ำตกอุ้มแป และถ้ำช้างร้อง เป็นต้น

- ป้ายสื่อความหมายยังขาดความโดดเด่น บางป้ายมีการใช้ตัวหนังสือเล็กเกินไป

- ป้ายสื่อบางป้ายมีสภาพเก่าทรุดโทรม

- ไม่มีห้องนิทรรศการที่ทันสมัย มีเอกลักษณ์โดดเด่นของอุทยานแห่งชาติ

- ป้ายบอกทางบริเวณเส้นทางหลวงจังหวัดน้อยเกินไป

6.4.3 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบการมีส่วนร่วม)

1) การเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนาติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบ ได้แก่

- ประชาชนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงไม่ทราบถึงผลที่จะได้รับ และผลประโยชน์ที่จะตามมา

- การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นร่วมกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิงยังมีน้อยเกินไป

- ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีจำนวนน้อย ประชาชนจำนวนมากจึงมองไม่เห็นรายได้ที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

- ขาดหน่วยงานที่สนับสนุนอย่างจริงจังทั้งหน่วยงานอุทยานแห่งชาติและหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ และจังหวัดลำพูน

2) การสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบ ได้แก่

- ประชาชนในท้องถิ่นยังขาดองค์ความรู้ด้านการเป็นมัคคุเทศก์

- ขาดการประสานงานด้านการส่งเสริมกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งมีกลุ่มที่เคยผ่านการฝึกอบรมจากทางอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ที่เป็นรูปธรรม

- รายได้จากการท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อการประกอบเป็นอาชีพหลักของประชาชนท้องถิ่น

- ไม่สามารถนำมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไปให้บริการในอุทยานแห่งชาติได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการมีน้อย

- กลุ่มมัคคุเทศก์ขาดประสบการณ์และกิจกรรมของกลุ่มยังไม่เข้มแข็ง
- ขาดการติดตามการทำงานและรวมกลุ่มของกลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีเฉพาะในชุมชนตำบลก้อ
- เครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นยังไม่ได้ผล ประชาชนในท้องถิ่นไม่ค่อยสนใจที่จะรับเป็นอาชีพใหม่

6.4.4 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการด้านบริการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว)

1) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ไม่มีระบบไฟฟ้าแรงสูงบริการอำนวยความสะดวกในพื้นที่ได้แก่ แก่งก้อ หูงก๊ก และน้ำตกก้อหลวง เป็นต้น
- บริเวณน้ำตกก้อหลวง มีห้องน้ำน้อยเกินไป
- ขาดการลงทุนในแหล่งท่องเที่ยว
- สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ
- ขาดการดูแลอย่างถูกวิธีและสม่ำเสมอ
- ต้องรอนงบประมาณตามระเบียบขั้นตอนทางราชการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนาปรับปรุงทำให้เกิดความล่าช้าไม่ทันต่อการใช้ประโยชน์

2) การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง
- ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ
- เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงหลายคนขาดประสบการณ์ด้านการบริการ

- นักธุรกิจไม่กล้าเสี่ยงต่อการทำธุรกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์น้อยเกินไป

3) การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- เรือให้บริการนำเที่ยวในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล บริเวณแก่งก้อมีให้เลือกน้อยเกินไป

- การให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน
- การให้ข้อมูลการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการยังขาดความชำนาญและเป็นมืออาชีพ

- ผู้ประกอบการบางรายไม่ได้ดำเนินกิจกรรมที่ให้ความรู้ด้านข้อมูลในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเท่าที่ควร

- การประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และหน่วยงานภายนอก ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ชำนาญและมีความรู้ความสามารถในการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

4) การจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- การเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่และนอกพื้นที่ยังไม่เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

- เส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ไม่สามารถทำเป็นวงรอบได้ จึงทำให้ขาดแรงจูงใจและความคุ้มค่ากับเวลาที่มาใช้บริการ

- ขาดแคลนป้าย แผ่นพับ แผนที่ที่ใช้ในการบอกข้อมูลเชื่อมโยงโครงข่ายที่ชัดเจน และเพียงพอในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

- การเดินทางท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง นักท่องเที่ยวจะต้องมีพาหนะมาเองจึงจะสะดวก เนื่องจากระบบการขนส่งรถโดยสารไม่มีตลอดเวลา และยังมีน้อย

- ขาดการเชื่อมโยงเส้นทางไปยังอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง

5) การจัดการบริการของที่ระลึกและอาหาร ปัญหาอุปสรรคที่พบได้แก่

- ร้านจำหน่ายอาหารบางแห่งมีสภาพเก่า ดูทรุดโทรม ไม่มีการพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

- ราคาอาหารค่อนข้างแพง

- บริเวณน้ำตกก้อหลวงไม่มีร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหาร

- ไม่มีร้านขายของที่ระลึกและร้านอาหาร ที่ดำเนินการโดยอุทยานแห่งชาติ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และแก่งก้อ
- อุทยานแห่งชาติแม่ปิงไม่สามารถควบคุมราคาสินค้าของที่ระลึกและอาหารจากร้านค้าผู้ประกอบการเอกชนได้

6.5 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ผู้ศึกษาได้นำความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น จำนวน 190 คน มาหารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ผลการศึกษาปรากฏตามตาราง 6.20 ซึ่งได้ข้อมูลรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในปัจจุบันที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และพัฒนารูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นไป ซึ่งผู้ศึกษาได้ข้อสรุปรูปแบบกิจกรรมที่สำคัญ และควรดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเที่ยวน้ำตก ร้อยละ 7.88 เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ร้อยละ 7.58 ค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ ร้อยละ 7.42 ตั้งแคมป์พักแรม/กางเต็นท์ ร้อยละ 7.12 พักนอนเรือนแพ ร้อยละ 7.07 นั่งเรือชมธรรมชาติ ร้อยละ 6.92 พายเรือ ร้อยละ 6.61 ดูดาว ร้อยละ 6.51 ดูนก ร้อยละ 6.46 และศึกษาประวัติศาสตร์ ร้อยละ 6.10 โดยรูปแบบกิจกรรมที่ได้จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แสดงความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเช่นเดียวกัน

ตาราง 6.20 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ง

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว (N=190)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เที่ยวชมน้ำตก	155	7.88
2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ	149	7.58
3. ถ่ายเขาวงกตศึกษาธรรมชาติ	146	7.42
4. ตั้งแคมป์พักผ่อน/กางเต็นท์	140	7.12
5. พักนอนเรือนแพ	139	7.07
6. นั่งเรือชมธรรมชาติ	136	6.92
7. พายเรือ	130	6.61
8. คูหา	128	6.51
9. คุนุก	127	6.46
10. ศึกษาประวัติศาสตร์	120	6.10
11. ปั่นจักรยาน	113	5.75
12. ส่องสัตว์ป่า	101	5.14
13. ตกปลา	100	5.09
14. ไรด์ตัวไต่หน้าผา	98	4.98
15. นั่งรถชมธรรมชาติ	93	4.74
16. ว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ	91	4.63
รวม	1,966	100.00

6.6 แนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง

จากข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้งเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดลำดับความสำคัญ ความเร่งด่วน ในการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ปรากฏตามตาราง 6.21 ซึ่งพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุดในเรื่องการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 8.57 รองลงมาเรื่องการจัดบริการของที่ระลึกและอาหาร ร้อยละ 8.03 การสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ร้อยละ 7.76 และมีการจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบธุรกิจกับเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนาติดตามประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นสัดส่วนที่เท่ากันร้อยละ 7.48 ตามลำดับ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากนักท่องเที่ยวจะเป็นแนวทางให้อุทยานแห่งชาติแม่ปิ้งใช้จัดลำดับความสำคัญของเรื่องที่จะนำไปจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้งต่อไป

ตาราง 6.21 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแมปิง ตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (N=100)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. มีการกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	46	6.26
2. มีการวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถรองรับได้ของพื้นที่	51	6.94
3. มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทางมีความบกพร่อง	63	8.57
4. มีการกำหนด มาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่	47	6.39
5. มีการเพิ่มขีดความสามารถ ศักยภาพบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	46	6.26
6. มีการจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจ	55	7.48
7. มีการจัดระบบสื่อความหมายที่ถูกต้องและมีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	46	6.26
8. เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนาติดตามประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	55	7.48
9. มีการสนับสนุนการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	57	7.76
10. มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	53	7.21
11. มีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	53	7.21
12. มีการจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่	53	7.21
13. มีการจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่	51	6.94
14. มีการจัดการบริการของที่ระลึกและอาหาร	59	8.03
รวม	735	100.00

ในการศึกษาข้อมูลบริบทของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการท่องเที่ยวตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและรูปแบบการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลผลการศึกษามาประมวลวิเคราะห์ร่วมกับข้อเสนอแนะทางจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงจากความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ดังนี้

6.6.1 ข้อเสนอแนะทางจัดการตามองค์ประกอบด้านพื้นที่

จากการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถกำหนดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถึง 11 แห่ง โดยจากการประเมินศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในระดับสูงถึง 10 แห่งและอีก 1 แห่ง มีศักยภาพระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีความโดดเด่นของพื้นที่สอดคล้องกับข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นและผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความเห็นว่าในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางและสูงเช่นเดียวกัน และเมื่อนักท่องเที่ยวได้เข้าไปทำกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ แล้ว ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและมีแนวโน้มที่จะกลับมาทำกิจกรรมท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงอีกในอนาคต จากการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่ผ่านมาตามองค์ประกอบด้านพื้นที่นั้น มีความเหมาะสม และส่งผลสำเร็จต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในระดับหนึ่ง แต่ก็ยังพบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะปัญหาการจัดระบบข้อมูลข่าวสารการเดินทาง และปัญหาด้านความสามารถ ศักยภาพบุคลากร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เสนอเป็นแนวทางในการจัดการเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้ดียิ่งขึ้นสามารถพัฒนาอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้ดังนี้

1) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการเพิ่มข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง ได้แก่ ป้ายจราจร ป้ายแนะนำสถานที่ ให้เพียงพอและได้มาตรฐาน มีการติดตั้งระบบโทรศัพท์ให้ครอบคลุมในแหล่งท่องเที่ยวให้มากที่สุด เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครที่ให้ข้อมูลข่าวสารให้เพียงพอในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตลอดจนวางระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพได้ข้อมูลที่ชัดเจนรวดเร็วยิ่งขึ้น

2) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการพัฒนาความสามารถและศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงงานบริการท่องเที่ยว ทั้งการดูแลสถานที่และถ่ายทอดความรู้ติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ชัดเจนและพัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา โดยอุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องให้ความสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานในอุทยานแห่งชาติทุกตำแหน่งอย่างพิถีพิถัน โดยเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมมีประสบการณ์การทำงานที่ดีและมีใจรักในการทำงานอุทยานแห่งชาติ สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่แล้วจำเป็นต้องมีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกทบทวนงานที่ปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น

3) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีเพิ่มมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยการประสานงานกับผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนให้ร่วมมือในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีการเพิ่มถังขยะให้เพียงพอเหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ โดยจัดให้มีป้ายสื่อความหมายที่บอกข้อมูลการปฏิบัติด้านรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและอุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการกวดขัน สอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้ทำกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยใช้มาตรการป้องกันควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด

4) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการกำหนดพื้นที่รองรับการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และหาวิธีการต่างๆ ที่จะลดปัญหาการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในคราวเดียวกันมากๆ จำเป็นต้องเพิ่มการให้ข้อมูลข่าวสารให้กับนักท่องเที่ยวทราบและเข้าใจ เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงหรือเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวหรือเลือกไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกเขตอุทยานแห่งชาติที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ต้องเพิ่มเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลจัดการนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงเทศกาลวันหยุด โดยการประสานงานขอสนับสนุนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นๆ เช่น ตำรวจ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำรวจประจำบ้าน และราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า ให้เข้ามาช่วยปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความคล่องตัวในการทำงานมากยิ่งขึ้น

5) อุทยานแห่งชาติต้องมีการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เต็มขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ โดยต้องทำให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปลอดภัย และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งต้องมีการประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและมีการติดตามผลอยู่เสมอ

6.6.2 ข้อเสนอแนะทางจัดการตามองค์ประกอบด้านกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ดำเนินงานในการจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมได้ผลงานเกินเป้าหมายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช แต่จะพบว่าเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเยาวชน นักเรียน โดยที่นักท่องเที่ยวไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่ควร สำหรับระบบสื่อความหมายในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง พบว่าส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ใน 4 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ น้ำตก ก้อหลวง แก่งก้อ และทุ่งกิ๊ก ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่เหลือจำเป็นต้องมีการเพิ่มระบบสื่อความหมายให้เพียงพอ ดังนั้นปัญหาอุปสรรคที่พบและมีความสำคัญเร่งด่วนคือปัญหาขาดแคลนเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติที่มีความสามารถและพร้อมปฏิบัติงานให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยว เยาวชน หรือประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ปัญหาขาดแคลนอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อความหมายก็เป็นปัญหาที่สำคัญเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เสนอเป็นแนวทางจัดการตามองค์ประกอบด้านพื้นที่ดังต่อไปนี้

1) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการพัฒนาและเพิ่มบุคลากรที่สามารถให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยว เยาวชน หรือประชาชนทั่วไป โดยมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานครบตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และให้มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ด้วยกันและกับบุคลากรนอกที่สนใจในงานด้านนี้ เพื่อจะได้มีส่วนช่วยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติปฏิบัติงานอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ต้องมีการจัดหาและพัฒนากิจกรรมที่ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่หลากหลาย น่าสนใจและทันเหตุการณ์กับข้อมูลข่าวสารในกระแสสังคมปัจจุบันอยู่เสมอ

2) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการตรวจสอบระบบสื่อความหมายธรรมชาติที่มีในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงอยู่เสมอให้มีสภาพพร้อมใช้ และมีการปรับปรุงข้อมูลสื่อความหมายให้ทันสมัย มีข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย หากอุทยานแห่งชาติแม่ปิงไม่มีงบประมาณเพียงพอในการพัฒนาสร้างใหม่และดูแลบำรุงรักษาของเดิมให้ได้มาตรฐาน จำเป็นต้องดำเนินการประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยอีกทางหนึ่ง

6.6.3 ข้อเสนอแนะทางจัดการตามองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาพบว่าประชาชนในท้องถิ่นรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงส่วนใหญ่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งนับเป็นโอกาสที่ดีของ

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงที่ชุมชนตอบรับการพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสามารถใช้ข้อมูลนำมาประกอบการวางแผนจัดการอุทยานแห่งชาติในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างดี สำหรับปัญหาอุปสรรคที่พบตามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงยังไม่มี การสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจะเห็นได้จากประชาชนในท้องถิ่นยังไม่ได้รับผลประโยชน์ในรูปแบบของรายได้หรืออาชีพใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่มีเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์ โดยตรงดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เสนอเป็นแนวทางจัดการ ดังต่อไปนี้

1) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยให้การช่วยเหลือด้านข้อมูลและให้คำปรึกษาหาวิธีการเพื่อให้กลุ่มสามารถรวมตัวกันได้ ตลอดจนช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลด้านการท่องเที่ยวและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับชุมชน โดยตรง เช่น ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัด และหน่วยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็ง มีการสร้างเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้เกิดเป็นรูปธรรมและมีความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยอาศัยมัคคุเทศก์ท้องถิ่น โดยอุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการส่งเสริมขยายกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไปยังชุมชนอื่นๆ นอกจากตำบลก้อด้วย ซึ่งเป็นแนวทางจัดการที่คล้ายกันของ วิระชัย มงคลพันธ์ (อ้างแล้ว) ที่ได้เสนอแนะว่าชุมชนท้องถิ่นควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน โดยการจัดตั้งกลุ่ม/ชมรมการท่องเที่ยวและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทร่วมกันกับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติใน ส่วนของการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การนำเที่ยวทางธรรมชาติ และการเป็นวิทยากร

2) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงโดยมีตัวแทนประชาชนในท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานต่างๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานในการวางแผนจัดการและดำเนินงานอุทยานแห่งชาติไปตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยใช้หลักและวิธีดำเนินการในแนวทางเดียวกันกับอุทยานแห่งชาติอื่นๆ ที่ประสบผลสำเร็จในการจัดตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติและมีการดำเนินงานของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติไปแล้ว

6.6.4 ข้อเสนอแนะทางจัดการตามองค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้มีการดำเนินการจัดการบริการท่องเที่ยวด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมประชาสัมพันธ์ การตลาดและการบริการนำเที่ยว

รวมทั้งจัดการระบบเดินทางและการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ตลอดจนการจัดการบริการของที่ระลึกและอาหาร ในภาพรวมได้มีการดำเนินการไปในทิศทางที่ดีแล้วแต่ก็มีปัญหาอุปสรรคในการจัดการบางประการที่ไม่อาจทำให้การดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ประสบผลสำเร็จได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ปัญหาอุปสรรคที่พบที่สำคัญได้แก่ การขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยว และการจัดการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เสนอเป็นแนวทางจัดการ ดังต่อไปนี้

1) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและประชาชนเข้าถึงในการรับรู้ข่าวสารได้ง่าย เช่น การเพิ่มจำนวนวันหรือชั่วโมงในการจัดรายการวิทยุของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงผ่านสถานีวิทยุชุมชนในท้องถิ่น การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการนำเสนอข้อมูลและติดต่อข้อมูล นอกจากนี้ต้องสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในด้านข้อมูลการท่องเที่ยวและส่งเสริมการตลาดผ่านหน่วยงานหลักที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในภาพรวม ได้แก่ ศูนย์ท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัด สมาพันธ์ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเหนือ 17 จังหวัด และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

2) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่และนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบดูแลที่ชัดเจนและดำเนินการประสานงานการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้มีความชัดเจนบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ และพยายามหาเวทีการประชุมหน่วยงานที่ดูแลในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีโอกาสพบปะ พูดคุยและหาแนวทางการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน และมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวที่แท้จริง

3) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการควบคุมร้านจำหน่ายของที่ระลึกและอาหารให้ได้มาตรฐานและอยู่ในราคาที่เหมาะสม มีการตรวจตราด้านความสะอาดและสุขอนามัยของสถานที่และวัตถุดิบอยู่เสมอซึ่งจำเป็นต้องประสานงานร่วมกับหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุขในท้องถิ่น มีการพิจารณาจัดสร้างร้านจำหน่ายของที่ระลึกและอาหารที่ถาวรบริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ และน้ำตกก้อหลวง มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกร่วมกับผู้ประกอบการและชุมชนอยู่เสมอ

4) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มตามความเหมาะสมของพื้นที่และการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันตลอดจนในอนาคต โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ต้องได้รับการดูแลและพัฒนาปรับปรุงให้มีความพร้อมรองรับกิจกรรมการใช้ประโยชน์

อยู่เสมอ โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วนในปัจจุบัน ได้แก่ การขยายเขตไฟฟ้าแรงสูงไปยังแหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ จัดทำท่าเทียบเรือที่ได้มาตรฐานบริเวณแก่งก้อสร้างห้องน้ำเพิ่มบริเวณน้ำตกก้อหลวง พัฒนาทางเดินขึ้นน้ำตกก้อหลวง สร้างศาลาพักผ่อนท่องเที่ยวบริเวณแก่งก้อ พัฒนาสถานที่กางเต็นท์บริเวณแก่งก้อให้ได้มาตรฐาน และสร้างบ้านพักเรือนแพเพิ่มเติมบริเวณแก่งก้อ เป็นต้น

5) อุทยานแห่งชาติแม่ปิงต้องมีการควบคุมการบริการนำเที่ยวในอุทยานแห่งชาติให้ดำเนินในพื้นที่ที่กำหนดบนพื้นฐานของความปลอดภัยและรักษาสิ่งแวดล้อม มีกฎกติกาในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการจัดระเบียบการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการเอกชนให้เสมอภาค และมีมาตรฐานเดียวกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ กรมศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน ครั้งนี้ ได้มุ่งศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการท่องเที่ยวตามแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงศักยภาพของพื้นที่ ศึกษาถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ศึกษาปัญหาอุปสรรคและหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีประเด็นศึกษาเกี่ยวกับบริบทของสภาพพื้นที่ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้เครื่องมือและวิธีการในการศึกษาประกอบด้วย เอกสาร ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก การใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น การสำรวจในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โดยนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปประมวลวิเคราะห์ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบข้อมูลทางสถิติ ข้อมูลเชิงพรรณนา และข้อมูลจากการประมวลผลจากโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ได้ผลการศึกษาออกมา ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

7.1 สรุปผลการศึกษา

7.1.1 สักยภาพของพื้นที่และรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง พบว่ามีระดับศักยภาพของพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวในระดับสูง และปานกลาง โดยไม่ปรากฏพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีระดับศักยภาพต่ำ ที่ได้จากการศึกษาโดยการวัดระดับระดับความสามารถที่แสดงถึงศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน 2 ระดับ คือระดับพื้นที่ศึกษาและระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และวิเคราะห์ผลออกมาเป็นศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย หุ่นก๊ก ป่าพระบาทยางวิ ถ้ำยางวิ แก่งก้อ อุ้มปาด ถ้ำช้างร้อง และวัดพระธาตุแก่งสร้อย โดยที่แก่งก้อ มีระดับศักยภาพสูงสุด รองลงมาคือน้ำตกก้อหลวง ส่วนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลางมีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ น้ำตกอุ้มแป

ส่วนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในปัจจุบันมีทั้งหมด 16 กิจกรรม ได้แก่ เที่ยวชมน้ำตก ค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ตั้งแคมป์พักแรม/กางเต็นท์ พักนอนเรือนแพ นั่งเรือชมธรรมชาติ คุนุก พายเรือปั่นจักรยาน ศึกษาประวัติศาสตร์ คุนุก ตกปลา ส่องสัตว์ป่า ไรยตัวไต่หน้าผา นั่งรถชมธรรมชาติ และ ว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ โดยจากการศึกษาได้ข้อสรุปถึงรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสม ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรให้ความสำคัญเร่งด่วนในการส่งเสริมและมีการจัดการที่ดี จำนวน 10 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเที่ยวชมน้ำตก เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ ตั้งแคมป์พักแรม/กางเต็นท์ พักนอนเรือนแพ นั่งเรือชมธรรมชาติ พายเรือ คุนุก คุนุก และศึกษาประวัติศาสตร์

7.1.2 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

อุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นพื้นที่อนุรักษ์ทางธรรมชาติที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและมีความหลากหลาย ได้แก่ ชนิดป่า ภูเขา น้ำตก ถ้ำ อ่างเก็บน้ำ และโบราณสถาน สามารถกำหนดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องที่อำเภอเถิน จังหวัดลำพูน จำนวน 11 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย หุ่นก๊ก ป่าพระบาทยางวิ ถ้ำยางวิ แก่งก้อ อุ้มปาด ถ้ำช้างร้อง วัดพระธาตุแก่งสร้อยและน้ำตกอุ้มแป ซึ่งอยู่ในเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง 2 เขตการจัดการ คือ เขตบริการ (Intensive use zone) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง และแก่งก้อ กับเขตท่องเที่ยวและนันทนาการ (Outdoor

recreation zone) จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย หุ่นก๊ก ป่าพระบาทยางวี ถ้ำยางวี อุ้มปาด ถ้ำช้างร้อง วัดพระธาตุแก่งสร้อย และน้ำตกอุ้มแป ทั้งนี้เป็นไปตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง พ.ศ. 2534 – 2538 จากการศึกษาพบว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงได้ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่) การจัดการในการศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม) และการจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว) ซึ่งได้ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งในเรื่องการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและการจัดกิจกรรมให้การศึกษาและความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีแนวโน้มในการพัฒนาดีขึ้นตามลำดับ เห็นได้จากผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมกิจกรรมค่ายเยาวชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่บรรลุตามเป้าหมายของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และจากผลการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการมาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากและปานกลาง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความคิดที่จะกลับมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงอีก

7.1.3 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า มีปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่) ปัญหาอุปสรรคการจัดการในการศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม) ปัญหาอุปสรรคการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม) และปัญหาอุปสรรคการจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว) โดยปัญหาอุปสรรคที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม) ในเรื่องไม่มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรครองลงมาคือปัญหาอุปสรรคการจัดการในการศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม) ในเรื่องระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพ (องค์ประกอบด้านกิจกรรม) และปัญหาอุปสรรคการ

จัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว) ในเรื่อง การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการนำเที่ยว ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตามลำดับ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำผลการศึกษามาสรุปเป็นข้อเสนอแนะทางจัดการที่เหมาะสม ในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แยกตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้

1. แนวทางจัดการตามองค์ประกอบด้านพื้นที่

- มีการเพิ่มข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง ได้แก่ ป้ายจราจร ป้ายแนะนำสถานที่ให้เพียงพอและได้มาตรฐาน มีการติดตั้งระบบโทรศัพท์ให้ครอบคลุมในแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครที่ให้ข้อมูลข่าวสาร วางระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ

- มีการพัฒนาความสามารถและศักยภาพของเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงงานบริการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น พัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานได้ตลอดเวลา ให้ความสำคัญในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานในอุทยานแห่งชาติทุกตำแหน่ง เพิ่มพูนความรู้และฝึกทบทวนงานที่ปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่เป็นประจำ

- มีการเพิ่มมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ประสานงานกับผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนให้ร่วมมือในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพิ่มถึงขยะให้เพียงพอ จัดให้มีป้ายสื่อความหมายที่ระบุข้อมูลการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน เพิ่มการกวาดขนสวดส่องดูแลพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยใช้มาตรการป้องกันควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายอย่างเคร่งครัด

- มีการกำหนดพื้นที่รองรับการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมหาวิธีการลดปัญหาการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในคราวเดียวกันมากๆ ช่วงวันหยุดเทศกาลเพิ่มการให้ข้อมูลข่าวสารให้กับนักท่องเที่ยวและปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวหรือให้นักท่องเที่ยวไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกเขตอุทยานแห่งชาติ เพิ่มเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลจัดการแหล่งท่องเที่ยวและประสานงานขอสนับสนุนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นๆ

- มีการพัฒนาปรับปรุงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เต็มขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ โดยต้องทำให้เกิดความสวยงาม โดดเด่น ปลอดภัย สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้ประโยชน์ได้จริง มีการประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและมีการติดตามผล

2. แนวทางจัดการตามองค์ประกอบด้านกิจกรรม

- มีการพัฒนาและเพิ่มบุคลากรที่สามารถให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมกลุ่มเป้าหมาย จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานครบตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ด้วยกันและกับบุคลากรนอกที่สนใจ มีการจัดหาและพัฒนากิจกรรมที่ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกที่หลากหลาย น่าสนใจและทันเหตุการณ์กับข้อมูลข่าวสารในกระแสสังคมปัจจุบัน

- มีการตรวจสอบระบบสื่อความหมายธรรมชาติให้มีสภาพพร้อมใช้ มีการปรับปรุงข้อมูลสื่อความหมายให้ทันสมัยได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนและเข้าใจง่าย ประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก

3. แนวทางจัดการตามองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

- มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรมให้การช่วยเหลือด้านข้อมูล ให้คำปรึกษา หาวิธีการเพื่อให้กลุ่มรวมตัวกันได้ ช่วยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการจังหวัด และหน่วยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการสร้างองค์กรเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่น มีการส่งเสริมขยายกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไปยังชุมชนอื่นๆ

- มีการดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นรูปธรรม โดยมีตัวแทนประชาชนในท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานต่างๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการและคณะทำงานในการวางแผนจัดการและดำเนินงานอุทยานแห่งชาติไปตามหลักการจัดการอุทยานแห่งชาติ

4. แนวทางจัดการตามองค์ประกอบด้านการจัดการบริการท่องเที่ยว

- มีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยว โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและประชาชนเข้าถึงในการรับรู้ข่าวสารได้ง่าย เช่น การเพิ่มจำนวนวันหรือชั่วโมงในการจัดรายการวิทยุของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงผ่านสถานีวิทยุชุมชนในท้องถิ่น การใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการนำเสนอข้อมูลและติดต่อข้อมูล สนับสนุนและช่วยเหลือผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในด้านข้อมูลการท่องเที่ยวและส่งเสริมการตลาดผ่านหน่วยงานหลักที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวในภาพรวม ได้แก่ ศูนย์ท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัด สมาพันธ์ผู้ประกอบการท่องเที่ยวภาคเหนือ 17 จังหวัด และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว เป็นต้น

- มีการดำเนินการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวทั้งในและนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติโดยมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบดูแลที่ชัดเจน ดำเนินการประสานงานการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนบนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้องน่าเชื่อถือ หาเวทีการประชุมหน่วยงาน

ที่ดูแลในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีโอกาสพบปะ พูดคุยและหาแนวทางการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกันและมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวที่แท้จริง

- มีการควบคุมร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกและอาหาร ให้ได้มาตรฐานและมีราคาที่เหมาะสม มีการตรวจตราด้านความสะอาด สุขอนามัยสถานที่และวัตถุดิบอยู่เสมอ มีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานกระทรวงสาธารณสุขในท้องถิ่น มีการสร้างร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกและอาหารบริเวณที่ทำกรอุทยานแห่งชาติและน้ำตกก้อหลวง มีการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกร่วมกับผู้ประกอบการและชุมชน

- มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มตามความเหมาะสมของพื้นที่และการใช้ประโยชน์ในปัจจุบันตลอดจนในอนาคต สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ต้องได้รับการดูแลและพัฒนาปรับปรุงให้มีความพร้อม ดำเนินการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การขยายเขตไฟฟ้าแรงสูงไปยังแหล่งท่องเที่ยวแก่งก้อ จัดทำท่าเทียบเรือที่ได้มาตรฐานบริเวณแก่งก้อ สร้างห้องน้ำเพิ่มบริเวณน้ำตกก้อหลวง พัฒนาทางเดินขึ้นน้ำตกก้อหลวง สร้างศาลาพักผ่อนท่องเที่ยวบริเวณแก่งก้อ พัฒนาสถานที่กางเต็นท์บริเวณแก่งก้อให้ได้มาตรฐาน และสร้างบ้านพักเรือนแพเพิ่มเติมบริเวณแก่งก้อ

- มีการควบคุมการบริการนำเที่ยวในอุทยานแห่งชาติให้ดำเนินในพื้นที่ที่กำหนดบนพื้นฐานของความปลอดภัยและรักษาสีงแวดล้อม มีกฎกติกาในการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการจัดระเบียบการรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการเอกชนให้เสมอภาคได้มาตรฐานเดียวกัน

7.2 อธิบายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติกรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง สามารถอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

การศึกษาศักยภาพของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการวัดระดับระดับความสามารถที่แสดงถึงศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติใน 2 ระดับ คือระดับพื้นที่ศึกษาและระดับโครงสร้างของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและวิเคราะห์ผล โดยโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ออกมาเป็นศักยภาพของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ปรากฏพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย ทุ่งกิ๊ก ป่าพระบาทยางวี ถ้ำยางวี แก่งก้อ อุ่มปาด ถ้ำช้างร้อง และวัดพระธาตุแก่งสร้อย โดยที่แก่งก้อ มีระดับศักยภาพสูงสุด รองลงมาคือน้ำตกก้อหลวง ส่วนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง มีจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ น้ำตกอุ่มแป สอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) ได้ทำการประเมิน (เบื้องต้น) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว Ecotourism ในประเทศไทยไว้ 5 ระดับ คือ A, B, C, D และ E ซึ่งระดับที่ A และ B ได้แสดงถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงและเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการประเมินพบว่าในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับ B ถึง 3 แห่ง ได้แก่ น้ำตกก้อหลวง ทุ่งกิ๊ก-ทุ่งนางู และแก่งก้อ จากทั้งหมด 6 แห่ง ซึ่งใน 3 แห่งที่เหลือพบว่าอยู่ในระดับ C ได้แก่ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ถ้ำยางวี และแก่งสร้อย ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษากลุ่มประชากรตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และกลุ่มที่ให้สัมภาษณ์ ที่มีความคิดเห็นร่วมกันว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางและสูงตามลำดับ ซึ่งพบข้อสังเกตที่มีความแตกต่างกันประการหนึ่งคือระดับศักยภาพที่ได้จากการวิเคราะห์พื้นที่จากวิธีการของคณะวนศาสตร์ได้ผลการประเมินศักยภาพออกมาในระดับที่ดีกว่าผลการประเมินศักยภาพจากความความคิดเห็นของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์พื้นที่จากวิธีการของคณะวนศาสตร์เป็นการวิเคราะห์ถึงคุณสมบัติและความสำคัญของระบบนิเวศในพื้นที่เป็นหลักจึงให้ผลออกมาที่มีความน่าเชื่อถือและเที่ยงตรงกว่า โดยผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) (อ่างโนนกรินทร์ ชัยแก้ว, 2545) ที่ประเมินศักยภาพเบื้องต้นแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงเหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ป่าไม้ และเกาะ (ปะการัง) ซึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาเหตุที่กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินศักยภาพพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงในการพัฒนา

เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางนั้น เนื่องจากอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นในพื้นที่และมีจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวไม่ดีพอ เช่น ไม่มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาด การนำเที่ยวไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทำนองเดียวกันกับอุทยานแห่งชาติสาละวินที่พบปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติสาละวิน ได้แก่ ขาดความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บุคลากรไม่เพียงพอ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกหลายด้าน ได้แก่ ป้ายบอกทาง คู่มือโทรศัพท์สาธารณะ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านพัก ไม่มีบริเวณที่เล่นรอบกองไฟ ถึงจะมีไม่เพียงพอ ชุมชนท้องถิ่นยังไม่ได้รับโอกาสแสวงหารายจากแหล่งท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก (ฉลอง ของเดิม, 2548) และยังมีปัญหาอุปสรรคคล้ายกันกับการศึกษาที่วนอุทยานภูชี้ฟ้าของທັດသາວ บุญปัญญาโรจน์ (2545) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งพบว่าการบริการข่าวสารข้อมูลยังขาดข้อมูลรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ป้ายสัญลักษณ์ยังขาดความชัดเจน และขาดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวยังขาดความเป็นธรรมชาติ ที่พักและร้านอาหารไม่เพียงพอในช่วงฤดูกลาง รวมทั้งไม่มีสินค้าที่ระลึกที่เป็นเอกลักษณ์ของวนอุทยานภูชี้ฟ้า อีกทั้งขาดเจ้าหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยว น้ำใช้ ห้องน้ำ และจำนวนถังขยะสาธารณะไม่เพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ขาดความตระหนักในด้านสิ่งแวดล้อมและขาดมนุษยสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวด้วยกันเอง ในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับข้อจำกัดของงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอในช่วงฤดูกลาง ด้านพื้นที่ไม่สามารถจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานวนอุทยาน นักท่องเที่ยวบางส่วนไม่เคารพกฎระเบียบและผู้ประกอบการฉกฉวยโอกาสขึ้นราคาในช่วงฤดูกลาง

อย่างไรก็ตามการที่ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงออกมาในระดับที่สูงหลายแห่งนั้น นับเป็น โอกาสดีของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและชุมชนในพื้นที่ที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ดีและสมบูรณ์แบบ สามารถสนองตอบกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในอนาคต ซึ่งตรงกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ในระยะ 10 ปี) ว่า “การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่มี

ผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบไป”

ทั้งนี้การจะทำให้ตรงกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้นั้น ต้องอาศัยการจัดการการท่องเที่ยวในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติด้วย ซึ่งผลจากศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าส่วนใหญ่มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมและยินดีให้ความร่วมมือหากอุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการร้องขอ จึงนับเป็นโอกาสที่ดีของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงอีกประการหนึ่งที่จะได้มีแนวร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน สอดคล้องกับ ภราเดช พัทธ์วิเชียร (2539) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นจำเป็นที่สุดก็คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เสริมสร้างในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม องค์กรความรู้ต่างๆ เพื่อเป็นการลดช่องว่างความอ่อนด้อย เพราะองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความจำเป็น เนื่องจากทรัพยากรของการท่องเที่ยวคือ ธรรมชาติระบบนิเวศ ชุมชน สังคม ดังนั้น ถ้าชุมชนไม่แข็งแรงก็จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างไม่มั่นคงและก้าวหน้าธุรกิจของการท่องเที่ยวต้องนำรายได้กลับคืนแก่ชุมชนท้องถิ่นเกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินธุรกิจและชุมชนท้องถิ่น จึงจะเกิดความยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว

7.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ทำให้ได้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ประชาชนในท้องถิ่นตามข้อมูลความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมที่ได้จากการศึกษาวิจัยเพื่อที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปถ่ายทอดและประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรร่วมกับหน่วยภาครัฐอื่นๆ จัดอบรมและพัฒนาอาชีพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้กับประชาชนที่สนใจอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คนเหล่านี้ได้มีความรู้ด้านการเป็นมัคคุเทศก์อย่างแท้จริงและมีประสบการณ์การนำท่องเที่ยวในท้องถิ่น
3. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรหามาตรการสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักการตลาดและประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

4. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรดึงชาวเรือนแพประมงในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลเข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรผลักดันให้มีรถรับจ้างแบบประจำและไม่ประจำไว้บริการ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและสามารถให้บริการนำท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่อำเภอถ้ำลี่ ซึ่งจะเป็นการสร้างความสนใจและความคุ้มค่าของการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอถ้ำลี่และ ยังเป็นการสร้างงานรองรับให้กับภาคเกษตรท้องถิ่น

6. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรพัฒนาบุคลากรให้พร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และมีจิตวิญญาณของการเป็นนักบริการแบบมืออาชีพ โดยการอบรม ศึกษาคุณงาน จัดเจ้าหน้าที่ไปฝึกปฏิบัติงานในอุทยานแห่งชาติที่มีการจัดการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก และอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ซึ่งเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีความโดดเด่นในงานด้านบริการ

7. อุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลกรงบประมาณและเครื่องมือ ในงานด้านการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านกระบวนการใช้เทคนิคสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ

7.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

การจากศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีข้อเสนอแนะในการศึกษารั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

2. ควรศึกษาขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ในการใช้ประโยชน์ด้าน การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อนำไปสู่การจัดการและกำหนดรูปแบบกิจกรรม ที่เหมาะสมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว

3. ควรศึกษารูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบโครงข่าย การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงและในระดับจังหวัด

4. ควรศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเพื่อรองรับ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

บรรณานุกรม

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. [http:// www2.tat.or.th/tat/masterplan/draft.html](http://www2.tat.or.th/tat/masterplan/draft.html). “ข้อมูล สถิตินักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ” (28 ธันวาคม 2550). [ระบบออนไลน์], 2550.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. นโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปีพ.ศ. 2538-2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), มปป.

_____. [http:// www.tat.or.th/tat/masterplan/draft.html](http://www.tat.or.th/tat/masterplan/draft.html). “รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)” (6 มิถุนายน 2547). [ระบบออนไลน์], 2547.

_____. รายงานประจำปี 2544. กรุงเทพฯ, 2544.

_____. สรุปนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กองวางแผนโครงการการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย, 2540.

_____. สรุปปัญหาและการแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม. การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย, 2537.

_____. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ กรณีภาคใต้. ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2538.

_____. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ, 2544.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

รายงานผลการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, 2540.

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. แผนแม่บทจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง พ.ศ. 2534 – 2538, 2534.

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย. โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.) เสนอต่อการ ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541.

จันทร์ทิพย์ คงปาน. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

จินตนา แสวงค์. “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร: กรณีศึกษากองพลรบพิเศษที่ 2”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

ฉลอง ของเดิม. “ศักยภาพของอุทยานแห่งชาติสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548.

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. “การอนุรักษ์ทรัพยากรกับการท่องเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยว. ปีที่ 12 (มกราคม – มีนาคม 2536), 2536.

เดชา ไต้สูงเนิน. “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร: กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

ทัศนาว บุญปัญญาโรจน์. “แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว วนอุทยานภูชี้ฟ้า ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

นครินทร์ ชัยแก้ว. “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่: พัฒนาการ รูปแบบการจัดการและศักยภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

นิรุริน ไล่พันธ์. “ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอุทยานแห่งชาติภูจองนายอย จังหวัดอุบลราชธานี”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

นำชัย ทนุผล. แนวคิดและวิธีการ การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2542.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เชียงใหม่, 2542.

ปิยพร ทาวีกุล. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง”. การค้นคว้าแบบอิสระ

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

ปฐิติ อากมานนท์ มอนซอนและคณะ. **โครงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น**. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพฯ, 2535.

ภราเดช พัทฒวิเชียร. “พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน”. **จุลสารการท่องเที่ยว**. ปีที่ 15, 2539.

มนัส สุวรรณ. **นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2538.

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. **เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, มปป..

วีระชัย มงคลพันธ์. “ความต้องการและความพร้อมของประชาชนท้องถิ่นในการเข้าร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

วัฒนพร สุญา. “แนวทางจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวดอยดุง จังหวัดเชียงราย”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

สร้อยสวัสดิ์ อาสาสรรพกิจ. “การศึกษาเพื่อหาปัจจัยในการกำหนดความพร้อมของผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในภาคเหนือตอนบน”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

สันติ ชูดิษฐาร. “ความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) เพดานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องให้ความสำคัญในปัจจุบัน”. **จุลสารการท่องเที่ยว**. เดือน ตุลาคม – ธันวาคม 2530.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙**. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544.

อภิวัฒน์ เศรษฐรักษ์. **การพัฒนาอุทยานแห่งชาติรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรมป่าไม้, 2542.

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแม่บทในการจัดการอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ระยะ 5 ปี (2550 – 2554) ,2549.

อุไรวรรณ ทองกาย. “ ศักยภาพในการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์วรรณคดีภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ” .การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามที่

แบบสอบถาม (นักท่องเที่ยวนัก)

เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทางวิชาการ ผลการศึกษาไม่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต ดังนั้นจึงขอได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อที่ผลการศึกษาจะได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ไม่เกิน 20 ปี () 2. อายุ 21 - 30 ปี
() 3. อายุ 31 - 40 ปี () 4. อายุ 41 - 50 ปี
() 5. อายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา () 2. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
() 3. พนักงานบริษัท () 4. แม่บ้าน/พ่อบ้าน
() 5. รับจ้างทั่วไป () 6. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
() 7. เกษตรกรรม () 8. อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ระดับการศึกษา

- () 1.ระดับประถมศึกษา () 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 () 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. ระดับอนุปริญญา/ปวส./ปวท.
 () 5. ระดับปริญญาตรี () 6. สูงกว่าระดับปริญญาตรี
 () 7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 - 10,000 บาท
 () 3. 10,001 - 15,000 บาท () 4. 15,001 - 20,000 บาท
 () 5. มากกว่า 20,000 บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลนักท่องเที่ยวในการเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

1. ท่านรู้จักและเข้ามาในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงจากสื่อใด

- () 1. สื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ () 2. วารสาร หนังสือพิมพ์
 () 3. เพื่อน กลุ่มญาติ () 4. บริษัทหรือองค์กรจัดการท่องเที่ยว
 () 5. ป้ายประชาสัมพันธ์ () 6. เอกสารแผ่นพับของอุทยาน
 () 7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

2. ขนาดของกลุ่มนักท่องเที่ยว

- () 1. มาลำพังเพียงคนเดียว () 2. มาเป็นกลุ่ม (จำนวน 2 – 9 คน)
 () 3. มาเป็นกลุ่มคณะ (จำนวน 10 คน ขึ้นไป)

3. ระยะเวลาในการเข้ามาใช้บริการการท่องเที่ยว

- () 1. ไปกลับวันเดียวไม่พักค้างคืน () 2. พักค้างคืน จำนวน 1 คืน
 () 3. พักค้างคืน มากกว่า 1 คืน

4. แหล่งท่องเที่ยวใดบ้างที่ท่านได้เข้าไปใช้บริการ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ที่ทำการ/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว () 2. หุงกิ๊ก
 () 3. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ/จุดชมวิวดาบ
 () 4. แก่งก้อ
 () 5. น้ำตกก้อหลวง () 6. น้ำตกก้อน้อย
 () 7. น้ำตกอุมแป () 8. แม่น้ำปิง
 () 9. อุ้มปาด/โรงเรียนเรือนแพ () 10. จุดชมวิวดอยกะตึก

- () 11. ถ้ำช้างร้อง () 12. วัดพระธาตุแก่งสร้อย
() 13. ป่าพระบาททางวิ () 14. ถ้ำยางวิ

5. ท่านได้ทำหรือตั้งใจจะทำกิจกรรมการท่องเที่ยวใดบ้างในการมาเที่ยวครั้งนี้ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เที่ยวชมน้ำตก () 2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
() 3. ชวนนก () 4. นั่งเรือชมธรรมชาติ
() 5. ส่องสัตว์ป่า () 6. ดูดาว
() 7. พายเรือ () 8. ปั่นจักรยาน
() 9. ศึกษาประวัติศาสตร์ () 10. ตั้งแคมป์พักผ่อน/กางเต็นท์
() 11. ค่ายเยาวชนศึกษาธรรมชาติ () 12. ไรด์ตัวไต่หน้าผา
() 13. พักนอนเรือนแพ () 14. ว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ
() 15. ตกปลา () 16. นั่งรถชมธรรมชาติ
() 17. อื่นๆ

6. ท่านมีความพึงพอใจในการมาใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิงในระดับใด

- () 1. มาก () 2. ปานกลาง () 3. น้อย

7. ข้อมูลด้านประสบการณ์และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ตอบแบบสอบถาม

(โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด)

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรับผิดชอบในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ		
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		
3. การเที่ยวชมสวนป่า สวนผลไม้และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง		
4. ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม		
5. ไม่จำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะ		

นักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น		
6. การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น		
7. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีเฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่เข้าไปเกี่ยวข้อง		
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
9. การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันมากๆ จะส่งผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น		
10. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ควรเป็นผู้ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น		

8. ท่านมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี

9. ท่านจะกลับมาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้งอีกหรือไม่

- () 1. มา () 2. ไม่มา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

1. ท่านคิดว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง มีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่แน่ใจ

2. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง มีศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับใด

- () 1. สูง () 2. ปานกลาง () 3. ต่ำ

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิ้งมีการดำเนินการจัดการพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- () 1. เห็นด้วย () 2. ไม่เห็นด้วย () 3. ไม่แน่ใจ

4. ท่านคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวใดที่เหมาะสมที่สามารถจัดกิจกรรมได้ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงตามศักยภาพของพื้นที่ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. เที่ยวชมน้ำตก	☐ 2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
☐ 3. คูนก	☐ 4. นั่งเรือชมธรรมชาติ
☐ 5. ส่องสัตว์ป่า	☐ 6. ดูดาว
☐ 7. พายเรือ	☐ 8. ปั่นจักรยาน
☐ 9. ศึกษาประวัติศาสตร์	☐ 10. ตั้งแคมป์พักผ่อน/กางเต็นท์
☐ 11. ถ่ายภาพชนศึกษาธรรมชาติ	☐ 12. ไรด์ตัวไต่หน้าผา
☐ 13. พักนอนเรือนแพ	☐ 14. ว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ
☐ 15. ตกปลา	☐ 16. นั่งรถชมธรรมชาติ
☐ 17. อื่นๆ	

5. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคใดที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินงานการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

5.1 ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

- การกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เหมาะสม
- ไม่มีการวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถรองรับได้ของพื้นที่ (แหล่งท่องเที่ยวมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่แออัดเกินไป)
- การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทางมีความบกพร่องหรือไม่เพียงพอ
- มาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ
- ศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังไม่มีความพร้อม

5.2 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

- ขาดเครื่องมือและกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจ
- ระบบสื่อความหมายธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพ (ป้ายประชาสัมพันธ์, ป้ายบอกทาง ป้ายเตือน, สื่อต่างๆ ที่บอกข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอุทยานแห่งชาติและแหล่งท่องเที่ยว)

5.3 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

- () ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนา ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (หมายรวมถึงผู้ประกอบการเอกชน ร้านค้าและบริการในอุทยานแห่งชาติ) ได้แก่
- () ไม่มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.4 ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว

- () ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ได้แก่ ห้องน้ำ ลานจอดรถที่นั่งพัก ถังขยะ เป็นต้น)
- () ขาดการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ขาดประสิทธิภาพ
- () ไม่มีการจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่
- () ไม่มีการจัดการการบริการของที่ระลึกและอาหารหรือมีแต่ไม่มีประสิทธิภาพ

6. ท่านคิดว่าแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงควรจะพัฒนาหรือมีการเพิ่มประสิทธิภาพอย่างไรบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () มีการกำหนดขนาด ขอบเขตและพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () มีการวางแผนและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่
- () มีการจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง
- () มีการกำหนดมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
- () มีการเพิ่มขีดความสามารถ ศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () มีการจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน

- () มีการจัดระบบสื่อความหมายที่ถูกต้องและมีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจกำหนดแนวทางในการพัฒนา ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () มีการสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () มีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- () มีการจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่
- () มีการจัดการการบริการของที่ระลึกและอาหาร
- () อื่นๆ

7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ผู้ศึกษาวิจัย

สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามที่

แบบสอบถาม (ประชาชนในท้องถิ่น)

เรื่อง ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาทางวิชาการ ผลการศึกษาไม่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในอนาคต ดังนั้นจึงขอได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง เพื่อที่ผลการศึกษาจะได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. ไม่เกิน 20 ปี () 2. อายุ 21 - 30 ปี
 () 3. อายุ 31 - 40 ปี () 4. อายุ 41 - 50 ปี
 () 5. อายุ 50 ปี ขึ้นไป

3. อาชีพ

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา () 2. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 () 3. พนักงานบริษัท () 4. แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 () 5. รับจ้างทั่วไป () 6. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 () 7. เกษตรกรรม () 8. อื่นๆ (โปรดระบุ)

4. ระดับการศึกษา

- () 1.ระดับประถมศึกษา () 2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 () 3.ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. ระดับอนุปริญญา/ปวส./ปวท.
 () 5.ระดับปริญญาตรี () 6. สูงกว่าระดับปริญญาตรี
 () 7. อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท () 2. 5,000 - 10,000 บาท
 () 3. 10,001 - 15,000 บาท () 4. 15,001 - 20,000 บาท
 () 5. มากกว่า 20,000 บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

1. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดลำพูน ใช่หรือไม่

() 1. ใช่

() 2. ไม่ใช่

2. ข้อมูลด้านประสบการณ์และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ตอบแบบสอบถาม(โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด)

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรับผิดชอบในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ		
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		
3. การเที่ยวชมสวนป่า สวนผลไม้และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง		
4. ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม		
5. ไม่จำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น		
6. การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น		
7. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีเฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่เข้าไปเกี่ยวข้อง		
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
9. การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันมากๆ จะส่งผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยว		
10. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ควรเป็นผู้ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยว		

3. ท่านคิดว่าปัจจุบันอุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่แน่ใจ

4. ท่านคิดว่าอุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับใด

- () 1. สูง () 2. ปานกลาง () 3. ต่ำ

5. ท่านคิดว่าการจัดการที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเกิดประโยชน์ด้านต่างๆ ให้กับตัวของท่านหรือชุมชนของท่านหรือไม่

- () 1. เกิดประโยชน์ () 2. ไม่เกิดประโยชน์

6. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงมีการดำเนินการจัดการพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- () 1. เห็นด้วย () 2. ไม่เห็นด้วย

7. ท่านคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใดเหมาะสมที่จะจัดให้มีในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เที่ยวชมน้ำตก	() 2. เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
() 3. ดูนก	() 4. นั่งเรือชมธรรมชาติ
() 5. ส่องสัตว์ป่า	() 6. ดูดาว
() 7. พายเรือ	() 8. ปั่นจักรยาน
() 9. ศึกษาประวัติศาสตร์	() 10. ตั้งแคมป์พักผ่อน/กางเต็นท์
() 11. ถ่ายเอาชนศึกษาธรรมชาติ	() 12. ไรด์ตัวไต่หน้าผา
() 13. พักนอนเรือนแพ	() 14. ว่ายน้ำ/เล่นน้ำในอ่างเก็บน้ำ
() 15. นั่งรถชมธรรมชาติ	() 16. อื่นๆ

8. หากอุทยานแห่งชาติแม่ปิงดำเนินงานที่จะพัฒนาพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากท่านหรือชุมชนของท่าน ท่านคิดว่าจะให้ความร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติแม่ปิง หรือไม่

- () 1. ให้ความร่วมมือ () 2. ไม่ให้ความร่วมมือ () 3. ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

1. ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ท่านได้มีส่วนร่วมในการจัดการหรือไม่
 1. ไม่มีส่วนร่วม (ข้ามไปตอบข้อที่ 3) 2. มีส่วนร่วม (ตอบข้อที่ 2)

2. จากข้อ (1) ท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดต่อไปนี้ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ และหากตอบเสร็จแล้วให้ไปตอบข้อที่ 3 ต่อ)

- เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ในที่ประชุม
- ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
- ร่วมให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว
- สนทนากับเพื่อนบ้านเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- ร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือตามเส้นทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ
- เป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- ติดตามข่าวสารด้านการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- ร่วมวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้นำชุมชน ในการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว
- เป็นผู้ประกอบการได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ
- บริการขับรถ - รับส่ง นักท่องเที่ยว
- จำหน่ายของที่ระลึก หรือจัดทำของที่ระลึกจำหน่ายในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- ช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิงแก่บุคคลภายนอก
- ชักชวน แนะนำบุคคลภายนอกให้เข้ามาเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่างๆ ที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงกำหนดไว้ในขณะเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ
- อื่นๆ

6. จากข้อ 5 ท่านและชุมชนของท่านได้รับผลประโยชน์อะไรจากการจัดการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ได้มีงานทำ
- () 2. มีรายได้จากกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการให้บริการด้านต่างๆ
- () 3. ผลผลิตจากชุมชนมีที่รองรับเพื่อการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว
- () 4. ได้รับการพัฒนาอาชีพ
- () 5. มีระบบสาธารณูปโภคดีขึ้น เช่น ไฟฟ้า , ถนน , ประปา และโทรศัพท์
- () 6. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจากชุมชนมีความสะดวก และปลอดภัย
- () 7. ได้รับความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ เพิ่มมากขึ้น
- () 8. ได้เข้าไปใช้บริการในแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง
- () 9. เกิดความภาคภูมิใจและห่วงแหนต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ของชุมชน
- () 10. ได้รับคำชมจากเพื่อนบ้านหรือบุคคลภายนอกที่เข้ามาในพื้นที่ของชุมชน
- () 11. เป็นแหล่งสร้างโอกาสต่ออาชีพและรายได้แหล่งใหม่ของชุมชนในอนาคต
- () 12. อื่นๆ

7. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

โปรดตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งก่อนส่งแบบสอบถาม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

ผู้ศึกษาวิจัย

สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาคผนวก ก

แบบนำสัมภาษณ์

เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ
กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
- ตำแหน่ง
2. ความรู้ ความเข้าใจของผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำเป็นที่นักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรับผิดชอบในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่จากการท่องเที่ยว ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ		
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเน้นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ		
3. การเที่ยวชมสวนป่า สวนผลไม้และฟาร์มปศุสัตว์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างหนึ่ง		
4. ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการจำกัดและควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม		
5. ไม่จำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักท่องเที่ยวเพราะนักท่องเที่ยวต้องการมาเพื่อความสะดวกสบายเพลิดเพลินเท่านั้น		
6. การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เท่านั้น		
7. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวและรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีเฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่เข้าไปเกี่ยวข้อง		
8. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน		
9. การชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแต่ละแห่งในคราวเดียวกันมากๆ จะส่งผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยววนั้น		
10. การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ควรเป็นผู้ที่มีความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น		

3. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ของผู้ให้สัมภาษณ์

3.1 ความรู้เกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ ได้แก่

- ประวัติทั่วไป
- สภาพทางกายภาพ.....
- สภาพทางชีวภาพ.....
- แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ.....
- แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....
-
- แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติที่ได้รับความนิยมมากที่สุด(เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย).....
- แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ นอกเขตอุทยานแห่งชาติที่สามารถเชื่อมโยงการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ.....
- พัฒนาการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน.....

3.2 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ

- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ(กิจกรรมท่องเที่ยวทั่วไป).....
-
- รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติ(กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ กิจกรรมดูนก กิจกรรมดูผีเสื้อ กิจกรรมเที่ยวชมน้ำตก กิจกรรมนั่งเรือชมธรรมชาติ และกิจกรรมอื่นๆ).....

4. ศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

4.1 ศักยภาพของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิงโดยรวมแล้ว มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระดับใด

สูง ปานกลาง ต่ำ

เหตุผล.....

4.2 พื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่มีศักยภาพสูงได้แก่

เหตุผล.....

4.3 พื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่

เหตุผล.....

4.4 พื้นที่หรือแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่

เหตุผล

5. การจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ปัญหา อุปสรรค

5.1 นโยบายการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต.....

.....

5.2 ท่านมีแนวทางและนโยบายการท่องเที่ยวในอนาคตอย่างไร.....

.....

5.3 ความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง

5.3.1 มีความเป็นไปได้ เนื่องจาก

5.3.2 มีความเป็นไปได้ แต่ควรมีการปรับปรุง เนื่องจาก

5.3.1 เป็นไปไม่ได้ เนื่องจาก

5.4 การจัดการการท่องเที่ยว และปัญหา อุปสรรค ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภายใต้
องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

5.4.1 การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านพื้นที่)

5.4.1.1 การกำหนดขนาด ขอบเขต พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....

ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

.....

5.4.1.2 การวางแผนจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมตามขีด

ความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ ได้แก่

ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.1.3 การจัดระบบข้อมูลข่าวสารในการเดินทาง ได้แก่.....

ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.1.4 การกำหนดมาตรการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้แก่ ..

.....
 ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.1.5 การเพิ่มขีดความสามารถ ศักยภาพของบุคลากรในการบริหารจัดการ
 ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....
 ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.2 การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (องค์ประกอบด้านกิจกรรม)

5.4.2.1 การจัดให้มีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์
 ทรัพยากรธรรมชาติให้นักท่องเที่ยว ผู้มาใช้บริการในพื้นที่และผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน ได้
 แก่.....

.....
 ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.2.2 การจัดให้มีระบบสื่อความหมายธรรมชาติที่ถูกต้องและมีคุณภาพในแหล่ง
 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....
 ปัญหาอุปสรรค ได้แก่.....

5.4.3 การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น (องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม)

5.4.3.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ
 กำหนดแนวทางในการพัฒนา ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์ที่
 ได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....
 ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.3.2 การสนับสนุนให้มีการสร้างกลุ่มเครือข่ายมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการส่งเสริม
 ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....
ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.4 การจัดการด้านการบริการการท่องเที่ยว (องค์ประกอบด้านการจัดการบริการ
ท่องเที่ยว)

5.4.4.1 การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....
ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.4.2 การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาดและบริการนำเที่ยวในกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

.....
ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.4.3 การจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ ได้แก่

.....
ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.4.4 การจัดระบบการเดินทางและการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่
ได้แก่

.....
ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

5.4.4.5 การจัดการการบริการของที่ระลึกและอาหาร ได้แก่

.....
ปัญหาอุปสรรค ได้แก่

6. แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและรูปแบบจำลองกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมสามารถจัดทำได้ในพื้นที่

6.1 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมที่สามารถจัดทำได้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์.....

6.2 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมสามารถจัดทำได้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติแม่ปิ้ง ตามความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

7. ข้อเสนอแนะอื่นๆ.....

ภาคผนวก ง

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรท่องเที่ยว
เพื่อการประเมินศักยภาพของพื้นที่
ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่งปิง

1. รายละเอียดเบื้องต้น

1.1 ชื่อแหล่งท่องเที่ยว

1.2 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว

1.3 จุดเด่นของสถานที่ สิ่งที่คุณคิดว่าให้นักท่องเที่ยวเข้าชม ได้แก่ (อธิบายลักษณะเด่น)

(1).....

(2).....

(3).....

(4).....

1.5 กิจกรรมหรืองานประเพณีที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อกิจกรรมหรืองาน	ช่วงเวลาที่เกิดกิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม

2. ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว

2.1 ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

2.1.1 อยู่ในท้องที่หมู่บ้าน.....หมู่ที่.....ถนน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

2.1.2 ตั้งอยู่บนค่าพิกัดดาวเทียม(GPS) ที่ UTM..... E
..... N
ในแผนที่ 1: 50,000 แผนที่..... ระวัง.....

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

3.1 ลักษณะการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

3.1.1 เส้นทางทางบก 3.1.2 เส้นทางทางน้ำ

3.2 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

3.2.1 โดยรถยนต์ส่วนตัว

.....
.....

3.2.2 บริการรถโดยสารสาธารณะ

.....
.....

3.2.2 บริการอื่นๆ

.....
.....

4. สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวในปัจจุบัน

4.1 ที่จอดรถ

4.1.1 ไม่มี ไม่ได้จัดไว้อย่างเป็นทางการ ระบุวิธีการจอดรถในปัจจุบัน อธิบายสภาพ
ทั่วไป

.....
.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

4.1.2 มีจำนวนที่จอดรถรวม แห่ง ปริมาณรถจอดได้รวมกัน.....คัน

4.2 ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว

4.2.1 ไม่มี

4.2.2 มี ระบุประเภท

4.2.1.1 บ้านพัก จำนวน.....หลัง รองรับได้จำนวน.....คน

4.2.1.2 เรือนแพพัก จำนวน.....หลัง รองรับได้จำนวน.....คน

4.2.1.3 ที่กางเต็นท์ จำนวน.....แห่ง รองรับได้จำนวน.....คน

4.2.1.4 อื่นๆ ได้แก่..... จำนวน.....หลัง รองรับได้จำนวน.....คน

4.3 ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำสาธารณะ

4.3.1 ไม่มี สภาพทั่วไป

.....
.....

4.3.2 มี ระบุประเภทและจำนวน

4.3.2.1 ห้องสุขา จำนวน.....ห้อง

4.3.2.2 ห้องอาบน้ำ จำนวน.....ห้อง

4.4 อาคารบริการนักท่องเที่ยว

4.4.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 4.4.2 ศาลานั่งพัก

4.4.3 มี ป้อมยาม/จุดแจ้งเหตุ 4.4.4 อื่นๆ ระบุ.....

4.5 ร้านอาหาร

4.5.1 มี 4.5.2 ไม่มี

สภาพทั่วไป.....

.....

4.6 ร้านขายของที่ระลึก

4.5.1 มี 4.5.2 ไม่มี

สภาพทั่วไป.....

.....

4.7 ระบบสื่อความหมาย

- 4.7.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มี มี เบอร์โทรศัพท์สำหรับติดต่อ.....
- 4.7.2 เจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูล ไม่มี มี ระบุจำนวน..... คน
- 4.7.3 ป้ายสื่อความหมาย ไม่มี มี
- จำนวน เพียงพอ ไม่เพียงพอ
 - ความชัดเจน (ตำแหน่งที่ตั้ง) ชัดเจน ไม่ชัดเจน
 - ความเหมาะสม เหมาะสม ไม่เหมาะสม
 - ความคงทน ถาวร ชั่วคราว
 - ความกลมกลืนธรรมชาติ กลมกลืน ไม่กลมกลืน
- 4.7.4 โสตทัศนูปกรณ์ ไม่มี มี ระบุ.....
- 4.7.5 สื่อสิ่งพิมพ์ (แผ่นพับ, โปสเตอร์) ไม่มี มี
- 4.7.6 นิทรรศการ ไม่มี มี
- 4.7.7 มัลติมีเดีย ไม่มี มี
- 4.7.1 เส้นทางศึกษาธรรมชาติ ไม่มี มี ระบุจำนวน.....เส้นทาง

5. ระบบการจัดการ

5.1 การรักษาความปลอดภัย

5.1.2 ไม่มี

5.1.3 มี

- จำนวนเจ้าหน้าที่.....คน

- มาตรการรักษาความปลอดภัย

ไม่มี

มี ระบุ

5.2 ระบบกำจัดขยะ

- ความสามารถในการรองรับขยะ

เพียงพอ

ไม่เพียงพอ

- การจัดเก็บ

ไม่มี

มี เจ้าหน้าที่จัดเก็บจำนวน

..... คน

- การกำจัด

ไม่มี

มี

ลักษณะการกำจัด เทกองกลางแจ้ง

เผา

ฝังกลบ

อื่นๆ

6. สาธารณูปโภค

6.1 บริการโทรศัพท์สาธารณะ

ไม่มี

มีจำนวนเครื่อง

6.2 ไฟฟ้าแสงสว่าง

ไม่มี

มี ระบบ

ไฟฟ้าแรงสูง

เครื่องยนต์กำเนิดไฟฟ้า

อื่นๆ (ระบุ).....

6.3 แหล่งน้ำดื่มของนักท่องเที่ยว

ซื้อจากร้านค้า

น้ำดื่มสาธารณะ

อื่นๆ

(ระบุ).....

6.4 แหล่งน้ำใช้ของนักท่องเที่ยว

ระบบประปา

บ่อน้ำตื้น/บาดาล

น้ำจากแหล่งธรรมชาติ

อื่นๆ (ระบุ).....

7. กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

7.1 ปริมาณและความหนาแน่นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในช่วงวันหยุดหรือในฤดูกาลท่องเที่ยว

มาก

ปานกลาง

น้อย

น้อยมาก

7.2 ช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวมาใช้บริการมากที่สุด ได้แก่

(ระบุ).....

7.3 ขนาดของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จำนวนตรกม. หรือ
ไร่

7.4 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ (ระบุ)

7.5 การเตรียมตัวของนักท่องเที่ยว

7.7 สถานที่ท่องเที่ยวใกล้ที่สุด

7.7.1 ชื่อระยะห่าง.....กิโลเมตร

7.7.2 ชื่อระยะห่าง.....กิโลเมตร

7.7.3 ชื่อระยะห่าง.....กิโลเมตร

8. สภาพทางกายภาพ

8.1 ลักษณะภูมิประเทศ.....

8.2 ลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัวทางกายภาพ 8.2.1 ไม่มี 8.2.2 มี

อธิบาย.....

.....

9. สภาพทางชีวภาพ

9.1 พืช (ต้นไม้และดอกไม้)

- ชนิดพืชที่สำคัญ (รวมถึงพืชหายากหรือใกล้จะสูญพันธุ์) ได้แก่

.....

- ปริมาณ ความหนาแน่น.....

.....

9.2 สัตว์

- ชนิดสัตว์ที่สำคัญ (รวมทั้งสัตว์หายากหรือใกล้จะสูญพันธุ์) ได้แก่

.....

- ปริมาณ ความหนาแน่น

.....

9.3 ระบบนิเวศทั่วไปของพื้นที่

.....

.....

9.4 ความโดดเด่นเฉพาะตัวของระบบนิเวศ 9.4.1 ไม่มี 9.4.2 มี

.....

10. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

10.1 ชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ 10.1.1 ไม่มี 10.1.2 มี

.....

10.2 โบราณสถานและโบราณวัตถุ 10.2.1 ไม่มี 10.2.2 มี

.....

10.3 ประเพณีหรือพิธีกรรมของชุมชนในพื้นที่ 10.3.1 ไม่มี 10.3.2 มี

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายวุฒิพงษ์ ดงคำฟู
วัน เดือน ปีเกิด	16 กุมภาพันธ์ 2520
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี พ.ศ. 2541
ประวัติการทำงาน	นักวิชาการป่าไม้ 3 ส่วนอุทยานแห่งชาติ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 16 (เชียงใหม่) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved